

แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลต้าบเต้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

นายกษิต ศรีพันธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการจัดการการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2564

**Guideline for Agricultural Development of Tubtao Sub-district, Thoeng District,
Chiangrai Province**

Mr.Kasidit Sripun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Resources Management

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

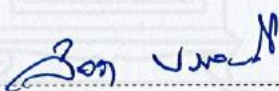
2021

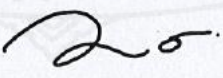
หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลบ่อเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
ชื่อและนามสกุล นายกษิต ศิริพันธุ์
แขนงวิชา การจัดการการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.สังจา บรรจงศิริ
 2. อาจารย์ ดร.วรรณัย อ้นสำราญ

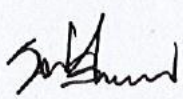
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2565

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ น้อยจินดา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สังจา บรรจงศิริ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วรรณัย อ้นสำราญ)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศิริราม)

๘
๓๗๗ ๑๖๖

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัย นายภคิศ ศรีพันธุ์ รหัสนักศึกษา 2589002233

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สัจจา บรรจงศิริ (2) อาจารย์ ดร. วรธัญย์ อ้นสำราญ

ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลต๊อบเต่า 2) สภาพข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรตำบลต๊อบเต่า 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรตำบลต๊อบเต่า 4) แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลต๊อบเต่า

ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือเกษตรกรในพื้นที่ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 343 ราย เก็บข้อมูลโดยการสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา และการวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจาก ผู้นำอาชีพทางการเกษตรในแต่ละสาขา และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รวมทั้งสิ้น 30 ราย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพแวดล้อมของพื้นที่มีลักษณะเป็นพื้นที่สูง มีอากาศร้อนชื้น มี 3 ฤดู เขตภูเขาจะมีอากาศเย็นสบายตลอดปี และมีอากาศหนาวจัดในฤดูหนาว มีทั้งหมด 25 หมู่บ้าน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก 2) ข้อมูลพื้นฐาน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46.21 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น มีสมาชิกในครัวเรือน 5 คนขึ้นไป มีการใช้แรงงาน เฉลี่ย 3.93 คน รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 69,795.89 บาท/ปี การถือครองที่ดินเฉลี่ย 18.86 ไร่ แหล่งเงินทุนกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สถานภาพทางสังคมมีตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้านมากที่สุด รับรู้ข้อมูลด้านการจัดทำแผนการพัฒนาการเกษตรจากหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เฉลี่ย 6.97 ครั้ง/ปี และส่วนใหญ่ไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะ ปัญหาของเกษตรกร พบว่า มีปัญหาทั้ง 10 ด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ (1) ด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร (2) ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม (3) ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร (4) ด้านสิ่งจูงใจในการผลิต (5) ด้านการคมนาคมขนส่ง (6) ด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา (7) ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร (8) ด้านกลุ่มเกษตรกร (9) ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร (10) ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตร ความต้องการของเกษตรกรทั้ง 10 ด้าน พบว่า เกษตรกรมีความต้องการปัจจัยด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลต๊อบเต่า มี 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการผลิต (2) ด้านการตลาด (3) ด้านการพัฒนาเกษตรกร (4) ด้านการพัฒนาพื้นที่เกษตร (5) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (6) ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

คำสำคัญ แนวทางการพัฒนาการเกษตร, ตำบลต๊อบเต่า, อำเภอเทิง

Thesis title: Guideline for Agricultural Development of Tubtao Sub-district, Thoeng District, Chiangrai Province

Researcher: Mr.Kasidit Sripun; **ID:** 2589002233;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Resources Management);

Thesis advisors: (1) Dr. Sujja Banchongsiri, Associate Professor;

(2) Dr.Wattanaï Onsumrarn; **Academic year:** 2021

Abstract

This research aimed to study 1) Environment related to the agricultural development of Tubtao Sub-district. 2) Socio-economic status of the farmers in Tubtao Sub-district 3) Problems and suggestions for Agricultural Development of farmers in Tubtao Sub-district 4) Guidelines for Agricultural Development of Tubtao Sub-district, Thoeng District, Chiang Rai Province.

This research was conducted as a mixed research method. For the quantitative research, the sample group was 343 farmers in Tubtao Sub-district, Thoeng District, Chiang Rai Province who registered to the Department of Agricultural Extension. The data were collected by questionnaires and analyzed by descriptive statistics. For the qualitative research, the 30 informants were selected through purposive sampling methods. The informants were from the leaders of the agricultural group in each field and the relevant official staffs. The data were collected through participatory seminars and analyzed by content analysis.

The finding showed that 1) The environment of the area is characterized by high altitudes, tropical wet with 3 seasons, the mountainous regions was cool all year round and the cold weather in winter. There were 25 villages, and the farming profession was main occupation. 2) Most farmers were male with average age of 46.21 years, the highest education was elementary school, household member was 5 persons or more, average household labor was 3.93 persons, average income was 69,795.89 baht per year, average cultivation area was 18.86 rai respectively. Most of farmers had sources of loans from the Village Fund and Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. Most of farmers had social status as a village committee member. The farmers perceived information about the preparation of agricultural development plans from the village news tower of 6.97 times per year and most of the farmers have never been in contact with agricultural government official officers. 3) The farmers' problems at the high level consisted of 10 aspects as; (1) the market supports for agricultural products (2) changes in farming technologies (3) local conditions and resources (4) Incentives for farmers in production (5) transportation (6) educations that lead to development (7) agricultural credit (8) farmers group (9) agricultural area improvement (10) agricultural development planning. The highest level of farmers most requirement in the agricultural development planning in 10 aspects was market support for agricultural products. 4)The guidelines for agricultural development of Tubtao Sub-district were found in 6 aspects as; (1) production (2) marketing (3) farmer development (4) agricultural area improvement (5) natural resources and environmental conservation (6) transferring knowledge on farming technologies.

Keywords: Guideline for Agricultural Development, Tubtao Sub-district, Thoeng District

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากหลายๆ ท่านที่ช่วยเหลือเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สัจจา บรรจงศิริ และอาจารย์ ดร. วรธนนัย อันสำราญ แขนงวิชา การจัดการการเกษตร วิชาเอก การจัดการทรัพยากรเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ซึ่งเป็นผู้ให้คำปรึกษา คำแนะนำชี้แนะแนวทางการทำวิจัย นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อย สมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่กรุณาให้ความรู้ทางด้านวิชาการ และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่อำนวยความสะดวกทุกด้าน พร้อมกันนี้ต้องขอขอบคุณ ผู้นำชุมชน และเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามพร้อมให้ ข้อเสนอแนะอย่างดียิ่ง พร้อมทั้งช่วยสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้จนบรรลุผลสำเร็จ

ผู้วิจัยขอขอบคุณกำลังใจจากบุพการี ภรรยา และทุกคนในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน เพื่อนักศึกษาปริญญาโทรุ่น 8 และผู้ให้ข้อมูลทุก ๆ ท่าน ที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้ ที่คอยช่วยเหลือ และสนับสนุนกันตลอดมา ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์นี้ จะเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อน พัฒนาให้ตำบลตบเต่าเป็นตำบลต้นแบบด้านการมีส่วนร่วมของเกษตรกรนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

กษิตศ ศรีพันธุ์

กรกฎาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
ข้อมูลพื้นฐานของตำบลทับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย	6
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภาคการเกษตร	17
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	22
ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านการเกษตรระดับประเทศ และระดับจังหวัด	29
การวิเคราะห์ SWOT และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	34
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	40
การวิจัยเชิงปริมาณ	40
การวิจัยเชิงคุณภาพ	44
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลทับเต่า	47
สภาพข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรตำบลทับเต่า	54
ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	65
แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลทับเต่า	109

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	110
สรุปการวิจัย	110
อภิปรายผล	117
ข้อเสนอแนะ	122
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	127
ก แบบสอบถาม	128
ข แบบบันทึกการสัมมนาแบบมีส่วนร่วม	148
ประวัติผู้วิจัย	150

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลดับเต่า	8
ตารางที่ 2.2 แสดงกลุ่มชุดดิน ปัญหา และแนวทางการจัดการ เพื่อใช้ประโยชน์ด้านการเพาะปลูก	10
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	41
ตารางที่ 4.1 ปฏิทินกิจกรรมเกษตร	53
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรตำบลดับเต่า	54
ตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรตำบลดับเต่า	56
ตารางที่ 4.4 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรตำบลดับเต่า	61
ตารางที่ 4.5 ระดับปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	69
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	70
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	71
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	72
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	73
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการคมนาคมขนส่ง	74
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา	75
ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร	76
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านกลุ่มเกษตรกร	77
ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกร..... เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	79
ตารางที่ 4.16 สรุปภาพรวมข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	80
ตารางที่ 4.17 ระดับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร.....	88
ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกร..... เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	89
ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกร..... เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	90
ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกร..... เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	91
ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกร..... เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	92
ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกร..... เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการคมนาคมขนส่ง	93
ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกร..... เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา	94
ตารางที่ 4.24 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกร..... เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา	96
ตารางที่ 4.25 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกร..... เพื่อจัดทำ แนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านกลุ่มเกษตรกร	97
ตารางที่ 4.26 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกร..... เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	98
ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกร..... เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	99
ตารางที่ 4.28 สภาพแวดล้อมของชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาการเกษตร.....	101

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.29 สภาพปัญหาของชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาการเกษตร	102
ตารางที่ 4.30 สภาพความต้องการของชุมชนด้านการพัฒนาการเกษตร	103
ตารางที่ 4.31 วิเคราะห์จุดแข็งภายใน กับ โอกาสภายนอก	105
ตารางที่ 4.32 วิเคราะห์จุดแข็งภายใน กับ อุปสรรคภายนอก	106
ตารางที่ 4.33 วิเคราะห์จุดอ่อนภายใน กับ โอกาสภายนอก	107
ตารางที่ 4.34 วิเคราะห์จุดอ่อนภายใน กับ อุปสรรคภายนอก	108

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงอาณาเขตตำบลต้าบเต่า	7
ภาพที่ 2.2 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลต้าบเต่า	9
ภาพที่ 2.3 แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินตำบลต้าบเต่า	16
ภาพที่ 2.4 ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	28
ภาพที่ 2.5 แผนภูมิอธิบายการวิเคราะห์แบบ SWOT	34
ภาพที่ 4.1 สภาพภูมิประเทศตำบลต้าบเต่า	48
ภาพที่ 4.2 ยอดภูชี้ฟ้า ตำบลต้าบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย	48
ภาพที่ 4.3 แม่น้ำหังาว	49
ภาพที่ 4.4 แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอเทิงในรอบ 30 ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2528 - 2558	49
ภาพที่ 4.5 แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยอำเภอเทิงในรอบ 30 ปี ตั้งแต่ ปี 2524 - 2553	50

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

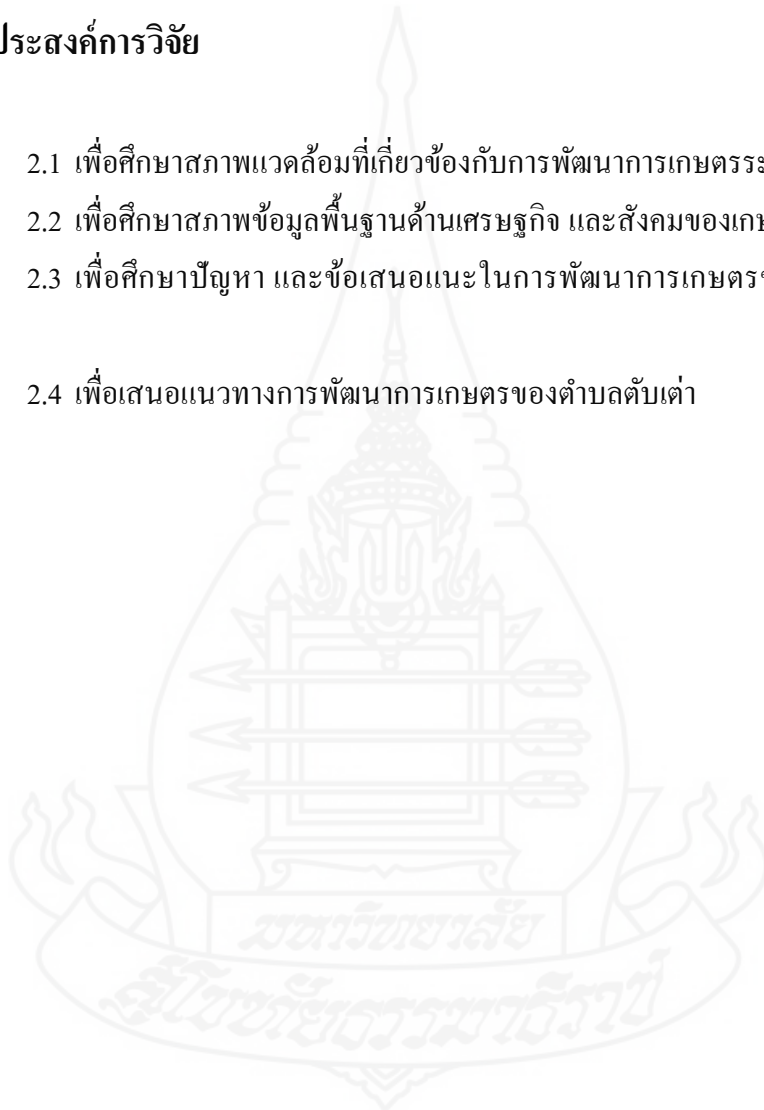
ภาคการเกษตรมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งการพัฒนาจะต้องมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการดำเนินการที่ชัดเจนสอดคล้องกับสถานการณ์การเกษตร และเศรษฐกิจของประเทศ โดยแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) ถือเป็นกรอบแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะ 5 ปีแรก (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และนโยบายรัฐบาล ภายใต้วิสัยทัศน์ “ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิตชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน” ครอบคลุมการพัฒนาภาคการเกษตรใน 5 ด้าน ประกอบด้วย การสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และการพัฒนา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559)

การประกอบอาชีพของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลเตา อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา ยังคงใช้กระบวนการผลิตสินค้าเกษตรแบบดั้งเดิม หรือมีการเปลี่ยนแปลงบ้างเล็กน้อยเท่าที่จะทำได้ รวมถึงเกษตรกรบางส่วนตัดสินใจทำกิจกรรมการเกษตรตามคนอื่น โดยไม่ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรดังที่ กสิณ ศรีมงคล (2542) ได้กล่าวว่า มีปัจจัยที่จำเป็น 5 ประการ ได้แก่ ตลาดสำหรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการทำฟาร์ม สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การคมนาคมขนส่ง นอกจากนี้ยังต้องมีปัจจัยเสริมที่เป็นตัวเร่งอีก 5 ประการ ได้แก่ การศึกษาที่ทำการพัฒนา สินเชื่อเพื่อการเกษตร กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่ และการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน จึงยังไม่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเท่าที่ควร

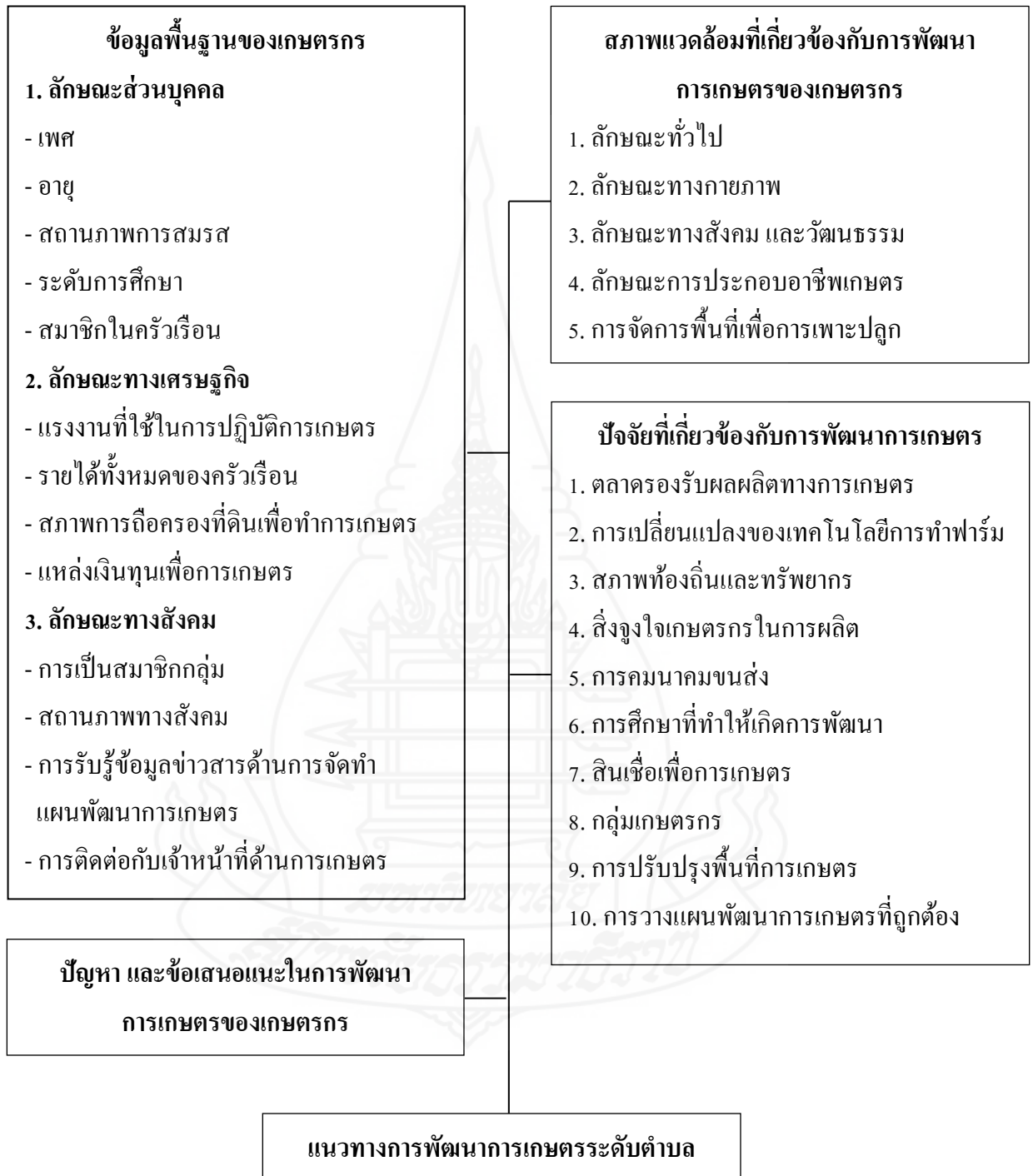
จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาหาแนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบล ซึ่งผลของการวิจัยในครั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการวางแผนปฏิบัติงานส่งเสริม และพัฒนาอาชีพเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของเกษตรกรในชุมชนต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลตำบลตำบลตำบลตำบล
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรตำบลตำบลตำบลตำบลตำบล
- 2.3 เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรตำบลตำบลตำบลตำบล
- 2.4 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลตำบลตำบลตำบลตำบล

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลต้า อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตของพื้นที่ ศึกษาเกษตรกรในพื้นที่ตำบลต้า อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ณ ปี พ.ศ.2563 จำนวน 343 ราย

4.2 ขอบเขตของเนื้อหา ศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร ในการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรตำบลต้า

4.3 ขอบเขตของเวลา ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างระหว่างเดือน กรกฎาคม 2564 ถึง เดือนตุลาคม 2564

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร

5.2 การเกษตร หมายถึง การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การทำประมง การทำเกษตรผสมผสาน และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ ต.ต้า อ.บึง จ.เชียงราย

5.3 การพัฒนาการเกษตร หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกรให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น โดยมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และความต้องการของเกษตรกร

5.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร หมายถึง ปัจจัยในการพัฒนาการเกษตร 10 ประการ ได้แก่ ตลาดสำหรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการทำฟาร์ม สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การคมนาคมขนส่ง การศึกษาที่ทำการพัฒนา สินเชื่อเพื่อการเกษตร กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่ และการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 สำนักงานเกษตรอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอ ประมงอำเภอ และองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลเต่า สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผน และประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

6.2 เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอ ประมงอำเภอ และองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลเต่า นำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามความต้องการของเกษตรกร

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลดับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของตำบลดับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภาคการเกษตร
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร
4. ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัดเชียงราย
5. การวิเคราะห์ SWOT และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลพื้นฐานของตำบลดับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

องค์การบริหารส่วนตำบลดับเต่า (2562) ได้กล่าวถึงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตำบลดับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย เกี่ยวกับข้อมูลกายภาพ และระบบเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้

1.1 ลักษณะทางกายภาพ

ที่ตั้ง และอาณาเขต ตำบลดับเต่า ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอเทิง ห่างจาก จังหวัดเชียงราย ประมาณ 88 กิโลเมตร เนื้อที่ประมาณ 154,375 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ตำบลหาว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลต้า อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย ตำบลเวียง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงอาณาเขตตำบลตราบต่ำ

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน (2557)

ลักษณะภูมิอากาศ สภาพอากาศของตำบลตราบต่ำ อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย มี 3 ฤดู ดังนี้

- 1) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไปโดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปีและอาจมีพายุฝนฟ้าคะนอง ลมกระโชกแรงและลูกเห็บตกได้
- 2) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย อากาศจะชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนสิงหาคม
- 3) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้งแล้งเดือนที่มีอากาศหนาวที่สุด คือ เดือนธันวาคมและมกราคม

แหล่งน้ำ

ตำบลตำบลตำบ่อมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่ใช้เพื่อการเกษตรในพื้นที่ ได้แก่ แม่น้ำหาว มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาคอยยาว คอยผาหม่น ไหลจากทิศเหนือลงสู่ทางทิศใต้ผ่านตำบลตำบ่อ ลงมาบรรจบกับแม่น้ำอิง บริเวณตัวอำเภอเทิง มีความยาวประมาณ 33.75 กิโลเมตร

นอกจากนี้ยังมีอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยบ้านตั้งอยู่บ้านไคร้ หมู่ 3 ส่งน้ำเข้าพื้นที่การเกษตรประมาณ 850 ไร่ และ อ่างเก็บน้ำห้วยตำบลตำบ่อ ตั้งอยู่บ้านธาตุหมู่ 18 ส่งน้ำเข้าพื้นที่การเกษตรประมาณ 214 ไร่

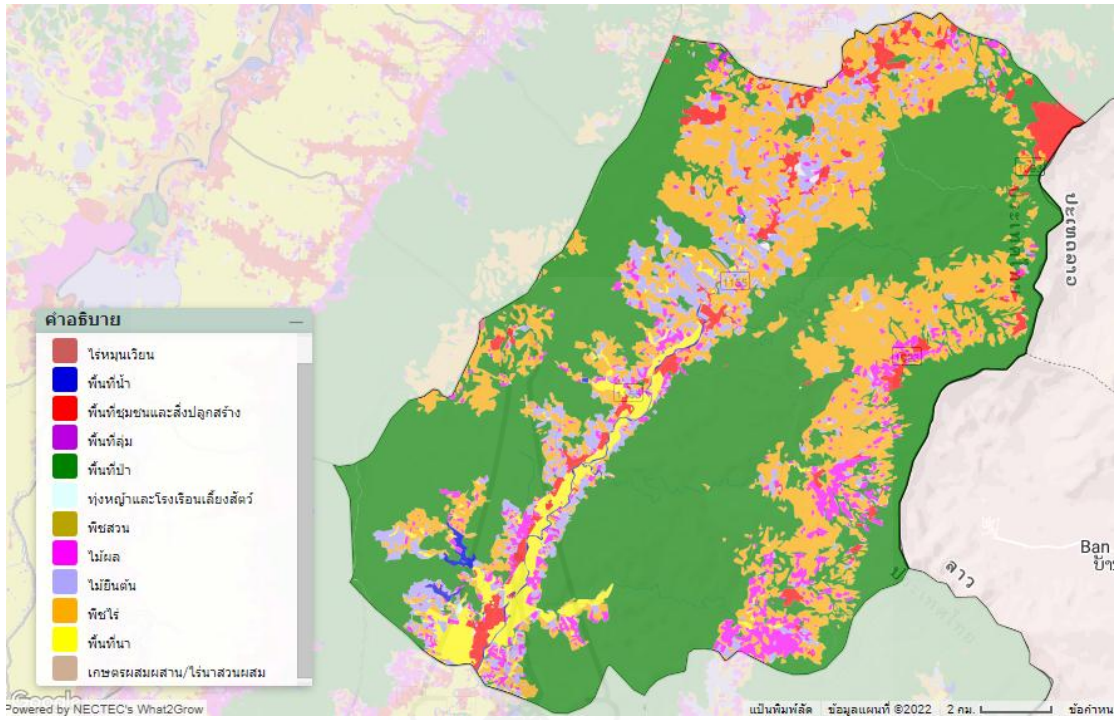
การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

ตำบลตำบ่อ มีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติภูซาง และวนอุทยานภูชี้ฟ้า และมีการใช้ประโยชน์ที่ดินตามความเหมาะสม ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลตำบ่อ

การใช้ประโยชน์	พื้นที่ (ไร่)
พื้นที่ป่า	89,476
พืชไร่	39,279
ไม้ยืนต้น	10,806
ไม้ผล	7,348
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	5,741
พื้นที่นา	4,793
พื้นที่น้ำ	626
พืชสวน	241
ไร่มวนเวียน	32
ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	26
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	18
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	14

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน (2557)

ภาพที่ 2.2 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลทับเต่า

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน (2557)

ข้อมูลกลุ่มชุดดิน

ต่ำบดดับเต่า มีกลุ่มชุดดินที่พบในพื้นที่ จำนวน 13 กลุ่มชุดดิน ส่วนใหญ่คือชุดดินที่ 62 จำนวน 135,391.05 ไร่ นอกจากนั้นก็ยังมีชุดดิน 5, 6, 7, 15, 16, 21 , 29, 31, 33, 47, 48, 55 และ 62

ตารางที่ 2.2 แสดงกลุ่มชุดดิน ปัญหา และแนวทางการจัดการเพื่อใช้ประโยชน์ด้านการเพาะปลูก

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น	ปัญหา	แนวทางการจัดการ
5	- กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกิริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง	- บางพื้นที่ขาดแคลนน้ำ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ	- ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์ น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก - ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม - พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก
6	- กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ	- ในพื้นที่ที่เป็นกรดจัดมาก ใช้วัสดุปูน 200-300 กิโลกรัม/ไร่ เพื่อเพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน - พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น	ปัญหา	แนวทางการจัดการ
7	- กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง	- โครงสร้างแน่นทึบ ดินแข็ง แห้ง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำให้ความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ	- ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก - ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม - พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก
15	- กลุ่มดินทรายเป็งลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง	- หน้าดินแน่นทึบ ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำให้ความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ	- ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก - พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก
16	- กลุ่มดินทรายเป็งลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- หน้าดินแน่นทึบ ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำให้ความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ	- ในพื้นที่ที่เป็นกรดจัดมาก ใช้วัสดุปูน 200-300 กิโลกรัม/ไร่ เพื่อเพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน - ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก - พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น	ปัญหา	แนวทางการจัดการ
21	- กลุ่มดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำในส่วนต่ำของพื้นที่ริมแม่น้ำปฏิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงดี ปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง	- ดินค่อนข้างเป็นทราย ขาดแคลนน้ำนาน บางพื้นที่อาจได้รับอันตรายจากน้ำไหลป่าท่วมขัง และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ	- เลือกระยะเวลาปลูกให้เหมาะสมกับฤดูกาล - ทำคันดินเพื่อป้องกันน้ำท่วม - พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก
29	- กลุ่มดินเหนียวลึกถึงลึกมากที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อละเอียด ปฏิริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ และเกิดการชะล้างพังทลาย สูญเสียหน้าดินในพื้นที่ลาดชัน บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก	- มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ - พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก - ในพื้นที่ที่เป็นกรดจัดมาก ใช้วัสดุปูน 200-300 กิโลกรัม/ไร่ เพื่อเพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน - ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก
31	- กลุ่มดินเหนียวลึกถึงลึกมากที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อละเอียด ปฏิริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง	- ขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่ลาดชัน สูง เกิดการชะล้างพังทลาย สูญเสียหน้าดิน	- มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ - พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก - ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น	ปัญหา	แนวทางการจัดการ
33	- กลุ่มดินทรายแป้งละเอียดหรือดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนแม่น้ำหรือตะกอนน้ำพารูปพัด ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงคิปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง	- ขาดแคลนน้ำในระยะที่ฝนทิ้งช่วงนาน บางพื้นที่อาจพบชั้นดานแข็งที่เกิดจากการเกษตรกรรม	- ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสมและที่ความแตกต่างกันในแต่ละปี เพื่อทำลายชั้นดานและป้องกันการเกิดชั้นดาน - จัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนให้มีการปลูกพืชบำรุงดินอยู่ด้วย - พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก - ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก
47	- กลุ่มดินต้นถึงชั้นหินพื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดถึงเป็นกลาง มีการระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ดินต้นถึงชั้นหินพื้น ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำและเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ลาดชัน บางพื้นที่มีเศษหินหรือหินพื้นๆที่ไหลบกริเวณหน้าดิน	- พื้นที่ที่เป็นดินต้นมาก มีเศษหินหรือหินพื้นใหล่มาก ไม่เหมาะสมสำหรับการทำการเกษตร ควรปล่อยไว้ให้เป็นป่า หรือปลูกไม้ใช้สอยโตเร็ว - เลือกพื้นที่ที่มีหน้าดินหนา จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียนหรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ - พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก - ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก

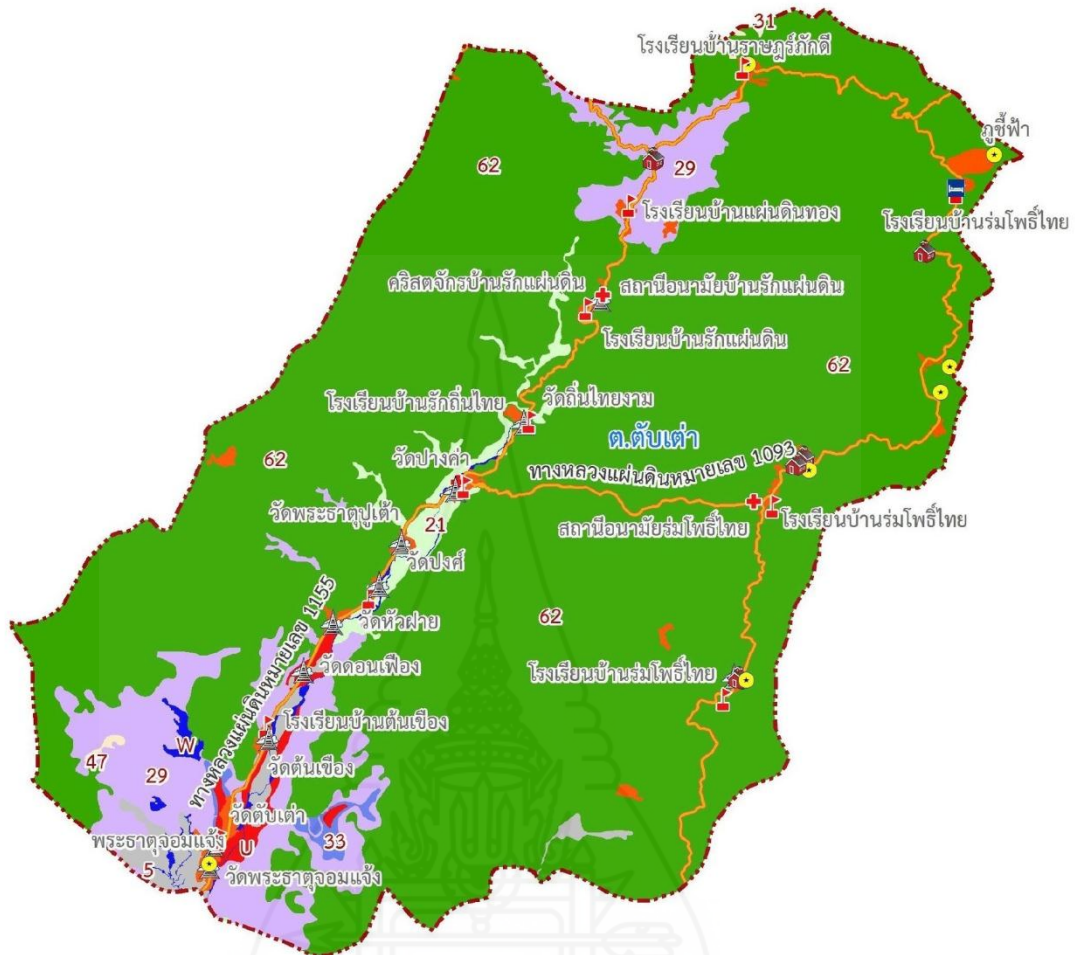
ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น	ปัญหา	แนวทางการจัดการ
48	- กลุ่มดินดินถึงก้อนหินหรือเศษหิน และอาจพบชั้นหินพื้นภายในความลึก 150 ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ดินดินถึงชั้นก้อนกรวดหรือลูกรังหนามาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ และเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดิน ในพื้นที่ที่มีความลาดชัน	- พื้นที่ดินดินมากหรือมีก้อนกรวดหรือลูกรังบริเวณหน้าดินมาก ไม่ควรนำมาใช้ประโยชน์ ปล่อยให้เป็นป่า พื้นที่เลี้ยงสัตว์หรือปลูกไม้ใช้สอยโตเร็ว - เลือกพื้นที่ที่มีหน้าดินหนา จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียนหรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ - พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก - ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก
55	- กลุ่มดินลึกปานกลางถึงชั้นหินพื้น เศษหิน ก้อนหินหรือลูกรัง ปฏิกริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง	- ดินลึกปานกลางถึงชั้นหินพื้น เศษหิน ก้อนกรวดหรือลูกรัง ขาดแคลนน้ำ และเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ลาดชัน	- เลือกพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ จัดระบบการปลูกพืชให้หมุนเวียนตลอดทั้งปี - มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน ปลูกพืชสลับเป็นแถบ หรือทำแนวรั้วหญ้าแฝก - พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก - ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น	ปัญหา	แนวทางการจัดการ
62	- พื้นที่ลาดชันเชิงชันที่มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษา สำรวจและจำแนกดินเนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูงซึ่งถือว่ายากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร	- มีความลาดชันสูงมาก ในพื้นที่ทำการเกษตรจะเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินอย่างรุนแรง ขาดแคลนน้ำและบางพื้นที่อาจพบชั้นหินพื้นหรือเศษหินกระจัดกระจายอยู่บริเวณหน้าดิน	- ควรปล่อยไว้ให้เป็นป่าตามธรรมชาติ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า แหล่งต้นน้ำลำธาร ในกรณีที่ต้องนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร จำเป็นต้องมีการศึกษาดินก่อน เพื่อให้ทราบถึงความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกพืช โดยมีการใช้ประโยชน์ที่ดินในเชิงอนุรักษ์หรือวนเกษตร ในบริเวณพื้นที่ที่เป็นดินลึกและสามารถพัฒนาแหล่งน้ำได้ มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝกและชุดหลุมปลูกเฉพาะต้น โดยไม่มีการทำลายไม้พื้นล่าง สำหรับในพื้นที่ที่ไม่มีศักยภาพทางการเกษตร ควรรักษาไว้ให้เป็นสวนป่า สร้างสวนป่าหรือใช้ปลูกไม้ใช้สอยโตเร็ว

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน (2557)

ภาพที่ 2.3 แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินตำบลดักเต่า

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน (2557)

1.2 ระบบเศรษฐกิจ

การเกษตร

ตำบลดักเต่าโดยทั่วไปจะเป็นสังคมเกษตร มีวิถีชีวิตแบบชาวบ้าน คือ มีความเรียบง่ายใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ไม่ค่อยมีการแข่งขันทำให้ชาวบ้านตำบลดักเต่าแห่งนี้มีการพึ่งพอกันอยู่ตลอดเวลา สภาพเศรษฐกิจประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พืชที่ปลูกในพื้นที่ ได้แก่ ข้าวเหนียว ข้าวเจ้า มันฝรั่ง หอมแดง กระเทียม ข้าวโพด กะหล่ำปลี ถั่วลิสง มะม่วง ยางพารา ลิ้นจี่ สตอเบอร์รี่ หมุนเวียนกันตลอดทั้งปี เนื่องจากสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าต้นน้ำลำธาร มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่านพื้นที่ทำการเกษตร ส่วนที่เหลือเป็นอาชีพค้าขาย รับจ้าง เลี้ยงสัตว์ ทำสวน และรับราชการ การทำนาจะเป็นการทำนาปี คือ สามารถทำนาได้ปีละ 1 ครั้ง เหตุผลที่ทำนาได้ปีละ 1 ครั้งเพราะว่า

ในฤดูร้อนจะเป็นช่วงที่เกิดภัยแล้ง จึงทำให้ไม่มีน้ำในการทำนา แต่สามารถปลูกพืชชนิดอื่นที่ใช้น้ำน้อยกว่าการทำนาได้

การประมง

ในเขตตำบลตำบลเต๋ามีการเลี้ยงปลาสำหรับการบริโภคในครัวเรือน ปลาที่เลี้ยง ได้แก่ ปลากินพืช เช่นปลาดุก, ปลานิล, ปลาไน, ปลาตะเพียน, ปลานวลจันทร์ เป็นต้น โดยการเลี้ยงส่วนใหญ่จะเลี้ยงในบ่อดิน และเลี้ยงในบ่อซีเมนต์ และการทำการประมงจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น อ่างเก็บน้ำ ลำห้วย ลำคลอง ลำเหมือง เท่านั้น

การปศุสัตว์

เป็นการประกอบการในลักษณะเลี้ยงในครัวเรือนเป็นอาชีพหลัก และอาชีพเสริม เช่น การเลี้ยงไก่ เป็ด โค สุกร กระจับปี่ เป็นต้น และการเลี้ยงโดยส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้สำหรับบริโภคในครัวเรือน และขายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภาคการเกษตร

หลักการพัฒนาการเกษตร

กฤษฎิ์ ศรีมงคล (2542) กล่าวว่า การกำหนดหลักการพัฒนาการเกษตรนอกจากจะใช้แนวความคิดทฤษฎีและปรัชญาในการพัฒนาโดยทั่วไปแล้ว ยังต้องคำนึงถึงทรัพยากรสิ่งแวดล้อมธรรมชาติซึ่งเป็นระบบนิเวศใหญ่และสังคมมนุษย์ การจัดการต่างๆ มาประกอบการพิจารณาอย่างใดก็ตามจึงแยกหลักการพัฒนาเกษตรไว้ 2 ระดับคือ

1. **หลักการพัฒนาการเกษตรในระดับนโยบาย** เป็นการใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์มาเป็นตัวกำหนดการพิจารณาซึ่งเกี่ยวข้องกันกับการวางแผนพัฒนาการเกษตร ประกอบไปด้วยหลักการ ดังต่อไปนี้

1.1 กำหนดการขยายตัวทางการเกษตร โดยกำหนดอัตราการขยายตัวในช่วงเวลาที่กำหนดปกติใช้ในช่วงเวลา 1 ปีในแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติในช่วงเวลา 5 ปี และใช้แต่ละปีจะขยายตัวอย่างไร การที่จะกำหนดการขยายตัวเช่นนี้จะทำให้ทราบผลการพัฒนาการเกษตรว่าเป็นอย่างไร อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นหรือลดลงในอัตราเท่าไร เป็นไปตามแผนการพัฒนาหรือไม่ และจะปรับกระบวนการพัฒนาในรูปแบบอย่างไรในอดีตที่ผ่านมา

1.2 การรักษาเสถียรภาพทางการเกษตรให้มั่นคงหมายถึง การรักษาผลผลิตทางการเกษตรให้คงที่หรือเพิ่มขึ้นตามความต้องการของประชากรที่เพิ่มจำนวนขึ้น หรือความต้องการของ

ต่างประเทศสูงขึ้น อย่างไรก็ตามการรักษาผลผลิตไม่ให้ลดลงจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้พอเลี้ยงประชากรและการส่งออกนำเงินเข้าประเทศ นั่นคือมีการควบคุมพื้นที่การผลิต ไม่ผลิตมากจนเกินความต้องการของตลาด การรักษาเสถียรภาพทางการเกษตรที่มั่นคง บ่งบอกถึงการพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน และง่ายต่อการวางแผนพัฒนา

1.3 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนคือ การทำการเกษตรในเชิงรักษาสภาพแวดล้อมไปพร้อมๆ กันไม่บุกรุกทำลายป่าเพื่อนำพื้นที่มาทำการเกษตร นั่นคือรักษาสภาพแวดล้อมให้สามารถผลิตอาหาร และสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตให้พอเพียง และยาวนานให้ลูกหลานมีกินมีใช้ต่อไปในอนาคต การทำการเกษตรให้เป็นระบบเข้ากับสภาพแวดล้อมเราเรียกการเกษตรนี้ว่าระบบเกษตรนิเวศโดยมีการเกษตรเป็นวัตถุประสงค์หลัก ซึ่งมีรูปแบบการทำที่นิยมคือการเกษตรระบบผสมผสาน ซึ่งจะรักษาสภาพแวดล้อมได้มากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับรูปแบบของการเกษตร ที่จะเน้นหนักในกิจกรรมด้านใดอย่างไรก็ตามการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และอีกอย่างหนึ่งคือ การลดการผลิตสารที่ทำลายสภาพแวดล้อม ในภาคอุตสาหกรรมเพื่อลดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และบรรยากาศของโลกและสามารถรักษาเสถียรภาพทางการเกษตรให้มั่นคงต่อไป

1.4 การกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ทั้งในระดับเกษตรกรด้วยกันและอาชีพอื่นๆ เพื่อไม่ให้ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในด้านเศรษฐกิจ สังคม นอกจากนี้การกระจายของผลผลิตด้านการเกษตร จะต้องสม่ำเสมอในหมู่เกษตรกร และผู้ประกอบการอาชีพอื่นเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสมดุลของระบบนิเวศ และส่งผลต่อรายได้ซึ่งเกิดจากผลผลิตที่เกษตรกรผลิตได้ ซึ่งความสม่ำเสมอเกิดความเป็นธรรม

โดยในระดับนโยบายการดำเนินงานตามหลักการพัฒนาเกษตรทั้ง 4 ประการ จะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีการปฏิบัติให้ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนดการพัฒนาในระดับพื้นที่ ต่อไป

2. หลักการพัฒนาเกษตรในระดับพื้นที่ จะพิจารณาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เศรษฐกิจสังคมมนุษย์มาประกอบการพิจารณา โดยมีหลักการดังต่อไปนี้

2.1 ทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมในพื้นที่ โดยทำความเข้าใจทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคมศาสตร์หรือสังคมเกษตร กระบวนการความเป็นไปของสภาพเดิมที่มีอยู่ศึกษาปัญหาและความต้องการของเกษตรกร กลไกขององค์กรต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาที่ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจให้ถูกต้อง

2.2 วางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหาและความต้องการของเกษตรกร โดยแผนงานจะต้องสอดคล้องกับนโยบายในระดับสูงและยึดหลักความสามารถของเกษตรกรและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมท้องถิ่น

2.3 เกษตรกรหรือประชาชนผู้รับการพัฒนายจะต้องมีส่วนร่วมโดยตลอดตั้งแต่การค้นหาค้นหาและความต้องการ ในการวางแผนแก้ไขปัญหา และดำเนินการตามแผนปฏิบัติไปจนถึงการติดตามประเมินผล โดยยึดหลักของแนวความคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

2.4 ในการวางแผนแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาจะต้องเริ่มต้นจากสภาพสิ่งที่เกษตรกรปฏิบัติอยู่ เนื่องจากเกษตรกรมีความคุ้นเคยในสิ่งเหล่านี้ หรือคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมดั้งเดิมถ้าเป็นของใหม่จำเป็นต้องมีการทดสอบทดลองโดยเกษตรกรให้เห็นผลจริงในพื้นที่ของเกษตรกร

2.5 ขบวนการพัฒนาจะต้องต่อเนื่อง โดยตลอดเพื่อสร้างความมั่นใจตั้งแต่ขบวนการผลิตไปจนถึงขบวนการจำหน่าย ทั้งนี้จะต้องปลูกฝังให้เกษตรกรได้เข้าใจถึงระบบการผลิตและกลไกของการตลาดเพื่อให้เกษตรกรได้ตัดสินใจได้ถูกต้อง และมีความเข้าใจเมื่อเกิดปัญหา

2.6 ในการศึกษาเรียนรู้ด้านการเกษตรของเกษตรกร ต้องอาศัยการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจในการทำงานสิ่งนั้น และมองเห็นปัญหาและสามารถแก้ไขด้วยตนเองได้ ซึ่งเกษตรกรมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ในลักษณะนี้มาตั้งแต่อดีตกาลอยู่แล้ว

ปัจจัยในการพัฒนาการเกษตรประกอบด้วยปัจจัยที่จำเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. การตลาด เป็นแหล่งขายผลผลิตและเป็นที่ทำให้ราคาผลผลิตทางการเกษตรแก่เกษตรกรอย่างยุติธรรม

2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านการพัฒนาหรือการค้นคว้าวิจัยและพัฒนาทางการเกษตร เป็นการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้เกษตรกรนั้นหันมาทำการเกษตรกันเพิ่มมากขึ้นรัฐบาลควรเร่งดำเนินการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

3. การจัดหาวัสดุเครื่องมืออุปกรณ์ ในการพัฒนาด้านการเกษตรนั้นต้องมีการพัฒนาเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรซึ่งในการเพิ่มผลผลิตต้องมีพันธุ์ที่ดี ปุ๋ย ยา สารเคมีและเครื่องมือต้องทันสมัยและหาได้ง่ายมีราคาถูก

4. แรงจูงใจหรือแรงกระตุ้น เกษตรกรจะมีการยอมรับเทคโนโลยีและทำการเกษตรหรือไม่นั้นจะขึ้นอยู่กับแรงจูงใจและการกระตุ้นเห็นได้จากราคาตลาดผลผลิตเพิ่มขึ้น การผลิตที่ต้องใช้เทคโนโลยี ความสะดวกในการจัดหาวัสดุเครื่องมืออุปกรณ์สิ่งดังกล่าวล้วนเป็นแรงจูงใจในการพัฒนาการเกษตรทั้งสิ้น

5. การขนส่ง การลำเลียงขนส่งที่สะดวกเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ในการพัฒนาการเกษตรเพราะสามารถใช้ในการลำเลียงผลผลิตให้มีประสิทธิภาพไปยังแหล่งบริโภคอื่น ๆ ได้โดยไม่เสียหาย

ปัจจัยในการพัฒนาการเกษตร ในทางสังคมศาสตร์หรือทางด้านสังคมมนุษย์นั้นได้พิจารณาปัจจัยต่างๆดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความจำเป็น มี 5 ประการคือ
 - 1.1 ตลาดสำหรับรองรับผลผลิตทางการเกษตร
 - 1.2 การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม
 - 1.3 สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร
 - 1.4 สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต
 - 1.5 การคมนาคมขนส่ง
2. ปัจจัยตัวเร่ง มี 5 ประการคือ
 - 2.1 การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา
 - 2.2 สินเชื่อเพื่อการเกษตร
 - 2.3 กลุ่มเกษตรกร
 - 2.4 การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร
 - 2.5 การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง

ตัวชี้วัด เกณฑ์และมาตรฐานในการพัฒนาการเกษตร

พัฒนา สุขประเสริฐ (2542) ได้ให้ความหมายของตัวชี้วัดการพัฒนามาว่า หมายถึง สิ่งที่ใช้ชี้วัดบอกระดับขั้นตอนของการพัฒนาโดยเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานในการพัฒนาที่กำหนดไว้แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม ซึ่งตัวชี้วัดการพัฒนามี 2 แบบ คือ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ เช่น รายได้ รายจ่าย ระดับการศึกษา จำนวนประชากร เป็นต้น และตัวชี้วัดเชิงคุณภาพเช่น ความเชื่อ ทักษะ ค่านิยม วัฒนธรรมและสถาบันทางสังคมต่างๆ

การจำแนกตัวชี้วัดในการพัฒนามี 2 ระดับคือ

1. ตัวชี้วัดการพัฒนาระดับบุคคลได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ และสังคม
2. ตัวชี้วัดการพัฒนาระดับสากลได้แก่ จำนวนประชากรทั้งหมด ประชากรหนุ่มสาว และวัยชรา การตั้งถิ่นฐาน แหล่งน้ำ สุขอนามัย การเคหะ สุขภาพ การเกิด การศึกษา ระดับการศึกษา รายได้ และการว่างงาน

ปัญหาการพัฒนาการเกษตร

เกศินี ปายะนันท์ (2544) ได้แสดงความเห็นว่า ปัญหาหลักทางด้านการพัฒนาการเกษตรมี 6 ด้าน ดังนี้

1. ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร

การจัดบริการเพื่อการสนับสนุนการผลิตให้มีประสิทธิภาพ ส่วนในที่เป็นของรัฐในด้านการเกษตรหมายถึง ปัจจัยแวดล้อมต่างๆที่เกี่ยวกับการผลิตเกินวิสัยที่ผู้ประกอบการจะนำมาใช้ปรับปรุงการผลิตปัจจัยหลักที่เกินกำลังและสำคัญเกษตรกรต้องมีการแก้ไขปัญหาให้อยู่ในสภาพที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพคือดิน น้ำ อากาศ แรงงาน สินเชื่อ และความรู้

2. ปัญหาปัจจัยการผลิต

ในการลงทุนการผลิตในปัจจุบันต้องคำนึงถึงการลงทุนการจัดการกับผลผลิต และราคาเป็นหลักโดยเป็นกระบวนการและขั้นตอนเช่น การขนส่ง การแปรรูป การตลาดโดยสิ่งดังกล่าวจะเป็นตัวที่สร้างสรรค์ให้เกิดการลงทุนในกิจกรรมใหม่ๆเช่น ธุรกิจเกษตร อุตสาหกรรมเกษตรแต่กิจการดังกล่าวก็เป็นบ่อเกิดให้ธรรมชาติต้องเสื่อมโทรมสิ้นเปลืองไปเช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ ดินและอากาศ ฯลฯ ดังกล่าวจึงจำเป็นต้องบูรณะสิ่งๆต่างเหลือเอาไว้ไม่ให้ตกต่ำ

3. ปัญหาความไม่ยั่งยืนทางด้านสภาพแวดล้อม

โดยทั่วไปการเกษตรในปัจจุบัน มักมองการเกษตรไปในด้านการหักล้างถางป่า แล้วทำการไถเตรียมดิน เพื่อให้ดินมีความร่วนซุยเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช จากนั้นทำการปลูกพืชที่ต้องการมีการดูแลวัชพืช โดยการไถพรวนดิน และฉีดพ่นด้วยสารเคมี ซึ่งการเกษตรดังกล่าวเรียกว่าการเกษตรสมัยใหม่ โดยนักวิชาการนั้นแนะนำให้กับเกษตรกรนำไปใช้ การกระทำดังกล่าวนี้ทำให้เกิดปัญหาหลายอย่างคือ

3.1 การชะล้างพังทลายของหน้าดิน

3.2 เกิดมลพิษในอากาศ

3.3 ศัตรูพืชเพิ่มจำนวนมากขึ้น

3.4 การสูญเสียแหล่งพันธุกรรม

3.5 พื้นที่ป่าลดลง

4. ปัญหาความไม่ยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

การเกษตรในชนบทสมัยใหม่มุ่งเน้นเพื่อความสมบูรณ์ต่อสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน แต่ในปัจจุบันเกษตรกรนั้นถูกอิทธิพลของเศรษฐกิจเข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนวิถีชีวิตไปกับการเปลี่ยนวิถีชีวิตด้านการเกษตรด้วยคือ

- 4.1 ความต้องการปัจจัยการดำรงชีพ
- 4.2 การผลิตเพื่อการค้าขายแต่ขาดทุน
- 4.3 ต้องซื้อแพงแต่ขายถูก
5. ความไม่ยั่งยืนต่อการพัฒนาที่ผิดธรรมชาติ
 - 5.1 การเลียนแบบเทคโนโลยีตะวันตกที่ไม่เหมาะสม
 - 5.2 เทคโนโลยีขาดความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อม
 - 5.3 เทคโนโลยีขาดความพึ่งตนเอง
 - 5.4 เทคโนโลยีที่แยกส่วนขาดการผสมผสาน
 - 5.5 เทคโนโลยีไม่เหมาะสมต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม
6. ความไม่ยั่งยืนต่อการสูญเสียกรรมสิทธิ์ที่ดิน

เมื่อประสบกับผลผลิตที่ขาดทุน ผลสุดท้ายเกษตรกรต้องขายที่ดินทำกินออกไป เพราะต้องชำระหนี้ จากการลงทุนไปในรอบปีที่ผ่านมาใน 1 รอบของการลงทุนทำการผลิตสินค้าชนิดนั้นๆ หรือไม่ขายที่เนื่องจากเหตุดังกล่าวก็ต้องถูกเวนคืนที่ดิน เนื่องจากการเช่าหรือต้องอพยพที่ทำกินไปหาที่ทำกินใหม่ที่อุดมสมบูรณ์มากกว่าเดิม

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนหนึ่งของการบริหารจัดการ โดยทั่วไปการวางแผนเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการระบุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ มีการกำหนดกลยุทธ์ต่างๆ ที่จะทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้นได้ การวางแผนเป็นสิ่งจำเป็นเพราะมีส่วนทำให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่รู้แนวทางการดำเนินงานขององค์กรลดการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนหรืองานที่สิ้นเปลือง และช่วยลดผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพราะการวางแผนที่ดีจะต้องมีการคาดคะเนทิศทางหรือสถานการณ์ในอนาคต และวางแผนโดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นด้วย (กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). คู่มือผู้ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรแบบมีส่วนร่วม)

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลเป็นภารกิจที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนดให้สำนักงานเกษตรอำเภอดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กลไกของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) และเสนอแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลบูรณาการร่วมกับแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 – 2564) เพื่อใช้เป็นกรอบการจัดทำโครงการประจำปี เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น และตามระบบส่งเสริมการเกษตรกำหนดให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรทุกระดับ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบส่งเสริมการเกษตรที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานในพื้นที่

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2559) ได้กล่าวถึงแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ไว้ดังนี้

แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ถือเป็นกรอบแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะ 5 ปีแรก (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และนโยบายรัฐบาล ภายใต้วิสัยทัศน์ “ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิตชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน” ครอบคลุมการพัฒนาภาคการเกษตรใน 5 ด้าน ประกอบด้วยการสร้างเสริมเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ผ่านกลไกขับเคลื่อนในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และหน่วยปฏิบัติ ที่จะช่วยกำกับให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนงาน / โครงการสำคัญที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) รวมทั้งติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน / โครงการสำคัญดังกล่าวให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ได้ในท้ายที่สุด

การกำหนดกรอบแนวคิดและทิศทาง การพัฒนาของแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) จึงเน้น ความต่อเนื่องกับแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) โดยเน้น “เกษตรกร” เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างสมดุล มีส่วนร่วมในรูปแบบชุมชน ซึ่งแผนพัฒนาการเกษตร ฉบับนี้ ให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อผลักดันให้สามารถดำเนินการในรูปของธุรกิจเกษตร โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ มาขยายผลและประยุกต์ใช้ต่อเนื่องจากแผนที่ผ่านมา เพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ อันจะเป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้ประเทศไทยสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยมีประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขในอนาคต ดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาการเกษตร
2. แรงงานภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลงและการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ
3. การปรับตัวของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer)
4. การส่งเสริมการทำเกษตรในรูปแบบของการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร
5. การบริหารจัดการสินค้าเกษตร
6. มาตรฐานสินค้าเกษตร
7. โลจิสติกส์และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเกษตร
8. ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน
9. การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
10. การวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตร รวมถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร
11. กฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร
12. ความร่วมมือและข้อตกลงระหว่างประเทศ
13. การบริหารจัดการสินค้าเกษตรเพื่อรองรับการค้าชายแดนและเขตเศรษฐกิจพิเศษ

3.2 ความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตร

การวางแผนพัฒนาการเกษตรหรือแผนพัฒนาชุมชนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนร่วมกันเรียนรู้และกำหนดแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติเพื่อให้ชุมชนสามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยเริ่มต้นจากสิ่งที่ชุมชนสามารถบริหารจัดการหรือขับเคลื่อนโดยชุมชน และกลุ่มเองเป็นลำดับแรก และสามารถใช้แผนในการประสานเพื่อขอรับการสนับสนุนเพิ่มเติมในด้านต่างๆ ในส่วนที่ชุมชนมีความจำเป็นแต่ไม่สามารถดำเนินการได้เอง เช่นการขอรับการสนับสนุนจากองค์กรส่วนท้องถิ่น (อปท.) และภาคีหรือหน่วยงานต่าง ๆ (กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). คู่มือผู้ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เรื่อง การทำงานส่งเสริมการเกษตรกับชุมชน)

เอกสารวิชาการการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (สบกต.) กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร (2559, น. 6-8) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล คือ แผนชุมชนด้านการเกษตรเป็นแผนพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ ที่มาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในหมู่บ้านที่เสนอปัญหาและความต้องการเกิดเป็นแผนในระดับตำบล ซึ่งแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เกษตรกรและชุมชน จะ

เป็นผู้คิด ทำ และพึ่งพาตนเอง โดยภาครัฐเสนอข้อมูล ด้านต่าง ๆ ทางเลือกโครงการ/กิจกรรม องค์ความรู้ให้ชุมชนทราบเพื่อการตัดสินใจจัดทำแผนงาน โครงการที่ชุมชนได้จัดลำดับกิจกรรม สำหรับการจัดสรรทรัพยากรในชุมชน มอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบดำเนินการแต่ละกิจกรรม เพื่อเป็นสัญญาประชาคมในตำบลที่จะต้องทำงานร่วมกันตามแผนที่วางไว้ ผลการพิจารณาและบริหารจัดการของคณะกรรมการ สบกด. ดังนั้น สบกด. จึงเป็นศูนย์กลางในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยใช้กระบวนการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสนอแผน โครงการต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งในระดับตำบล คณะกรรมการบริหารอำเภอแบบบูรณาการ (กบอ.) อำเภอ และจังหวัด ตามลำดับต่อไป

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เป็นแผนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและบูรณาการของภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามภารกิจการถ่ายโอนที่รัฐร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการร่วมกันโดยใช้กลไกของ สบกด. ดำเนินการจัดเวทีชุมชน วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเชิงระบบ และจัดทำแผนงาน โครงการ/กิจกรรม ตามความต้องการของชุมชน

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เป็นแผนของชุมชนเกษตร หรือชุมชนที่เกษตรกร และชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละหมู่บ้านมาร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์บนพื้นฐานข้อมูล หรือปัญหาและความต้องการชุมชน เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนาการเกษตรในภาพรวมของตำบลร่วมกัน

ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลเป็นภารกิจที่สำคัญของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในการจัดทำแผนการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและทรัพยากรการเกษตรในตำบล ซึ่งแผนพัฒนาการเกษตรได้จากการจัดเวทีชุมชนของ สบกด. ที่มีเกษตรกร เจ้าหน้าที่ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันเกษตรกร เอกชน ฯลฯ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ในตำบลร่วมกันเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอข้อมูล ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและประเมินศักยภาพ และความต้องการของชุมชน โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและเสนอแนวทางพัฒนาในระดับตำบล เพื่อมุ่งเน้นการส่งเสริมการผลิตทางการเกษตร เพื่อสร้างรายได้ ฟื้นฟูทรัพยากรและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร ตลอดจนการพัฒนาการผลิตให้เกิด Smart farmer Smart Group และ Smart Product ของตำบล

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของ สบกด. จะเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการวิเคราะห์พื้นที่และชุมชน หรือการส่งเสริมการเกษตร MRCF เพื่อให้เกิดแผนงาน โครงการอย่างน้อย 3 ด้าน คือ

1. แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาคุณภาพสินค้าและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้โดยดำเนินการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิต การตลาด การแปรรูป ในลักษณะโรงเรียนเกษตรกร (Farmer Field school) เกษตรกรสอนเกษตรกร เจ้าหน้าที่ถ่ายทอดความรู้โดยใช้จุดถ่ายทอดเทคโนโลยี จุดสาธิต และศูนย์เรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

2. แผนธุรกิจชุมชน/ลงทุนเชิงธุรกิจ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์หลักของตำบลเป็นแผนงานโครงการ เพื่อสร้างรายได้ในระดับครัวเรือน ระดับกลุ่ม และสร้างผลิตภัณฑ์หลักของตำบลเป็นการส่งเสริมการรวมตัวเพื่อดำเนินเศรษฐกิจระดับชุมชน เชื่อมโยงสู่ตลาดอย่างเป็นระบบ

3. แผนการปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ให้มีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

3.2.1 ความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของ ศบกด.

1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเหมาะสม

2) ส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนทางการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกรในชุมชน

3) สร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจชุมชน

4) ลดความซ้ำซ้อนเกิดการบูรณาการแผนของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนซึ่งจะเป็นการช่วยระดมทรัพยากรของชุมชน รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนที่กำลังเผชิญอยู่ร่วมกัน

3.2.2 องค์ประกอบของแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลหรือแผนชุมชนด้านการเกษตร จะมีกระบวนการจัดทำแผนงาน มีส่วนต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบในการจัดทำรูปเล่มหรือรายงานการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล คือ

1) ส่วนข้อมูล (กายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้ง/โครงสร้างพื้นฐานของชุมชนในตำบล

2) ส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูล

3) ส่วนของการสังเคราะห์ข้อมูลหรือหาความสัมพันธ์ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาทางเลือก เพื่อการพัฒนาการเกษตรของตำบล

4) ส่วนของแผนงานโครงการ/กิจกรรม ที่มีการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ ภายในองค์ประกอบของแผนพัฒนาการเกษตรที่มีอย่างน้อย 3 ด้าน ได้แก่

- (1) แผนด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี
- (2) แผนการลงทุนเชิงธุรกิจ/วิสาหกิจชุมชน
- (3) แผนการปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.3 ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของ สบกต. จะมีกระบวนการเริ่มจากเวทีชุมชนจัดทำแผนชุมชน/หมู่บ้าน และร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในเวทีชุมชนระดับตำบลจนได้แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมของทีมงาน (คณะทำงาน) และข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน/ตำบล

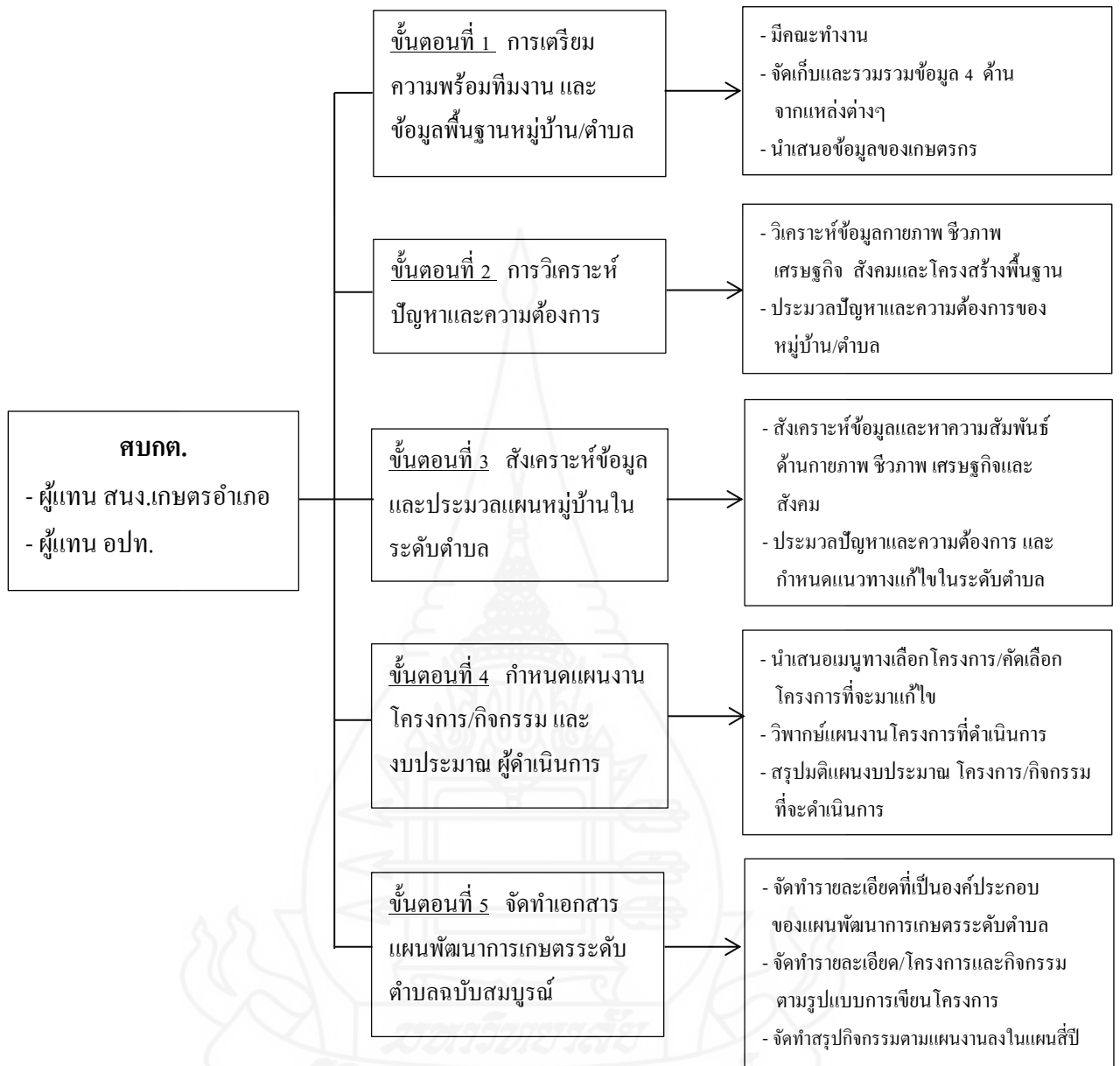
ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน/หมู่บ้าน(เวทีชุมชน/หมู่บ้าน)

ขั้นตอนที่ 3 การสังเคราะห์ข้อมูลและประมวลแผนหมู่บ้านร่วมกันของตำบล

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม และงบประมาณ ผู้ดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำเอกสารแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์

ภาพที่ 2.4 ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร (2560, น. 57)

3.3.1. วิธีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลเป็นการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม การจัดเวทีชุมชนจัดทำแผนชุมชนในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานดังนี้

- 1) เชิญผู้นำชุมชน องค์กร/สถาบันเกษตรกร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมู่บ้านละ

5-10 คนที่ได้รับการยอมรับ เป็นตัวแทนของชุมชน จากทุกหมู่บ้าน

2) ชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียดขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ให้กับผู้นำชุมชนท้องถิ่น องค์กร/สถาบันเกษตรกร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อรวบรวมข้อมูลและสะท้อนปัญหา ชีตจำกัดและศักยภาพของชุมชน

3) นำเสนอข้อมูล ทำความเข้าใจข้อมูลที่มีอยู่ และร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดในชุมชนทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม การเคลื่อนย้ายทรัพยากรตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเพื่อสะท้อนปัญหาชีตจำกัดและศักยภาพของชุมชน

4) ร่วมกันสังเคราะห์ข้อมูล หาความสัมพันธ์เชิงระบบทำให้ทราบศักยภาพ จุดเด่นข้อจำกัดของชุมชนแล้วร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาและข้อมูลทางเลือกโครงการ/กิจกรรมที่ใช้แก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมอาชีพให้แก่ชุมชน เพื่อตัดสินใจกำหนดโครงการ/กิจกรรมและผู้ดำเนินการ

5) จัดทำรายละเอียด โครงการงาน/กิจกรรมของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร ของหมู่บ้าน ชุมชน เป็นแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เพื่อวิพากษ์แผนของชุมชน/หมู่บ้าน

6) นำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่ผ่านการวิพากษ์และยอมรับของชุมชน จัดทำเนื้อหาให้สมบูรณ์ แล้วนำเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอำเภอเพื่อขอรับการสนับสนุน ในภาพรวมของตำบลซึ่งในการดำเนินงานของ สบกด.ที่ดำเนินตามโครงการสร้างรายได้ และพัฒนาการเกษตรชุมชน เพื่อบรรเทาปัญหาภัยแล้งจะสรุปได้จากการจัดเวทีชุมชนของ สบกด. ได้ 4 เวที

4. ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านการเกษตรระดับประเทศ และระดับจังหวัด

4.1 แผนพัฒนาการเกษตรระดับประเทศ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2559) ได้กล่าวถึงแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ไว้ดังนี้

แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ถือเป็นกรอบแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะ 5 ปีแรก (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และนโยบายรัฐบาล ภายใต้วิสัยทัศน์ “ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิตชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน” การดำเนินงานตาม

แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) จะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ โดยมีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
- 2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน
- 3) เพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม
- 4) การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
- 5) พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

การกำหนดกรอบแนวคิดและทิศทางพัฒนาของแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้เน้นความต่อเนื่องกับแผนที่ผ่านมา โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างสมดุล มีการรวมกลุ่มเป็นสถาบันเกษตรกรในชุมชนต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้สามารถดำเนินงานในรูปแบบของธุรกิจเกษตรที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ มาขยายผลและประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาการเกษตรในระยะต่อไป ถือเป็นก้าวสำคัญของการพัฒนาประเทศจากวิถีการทำเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การบริหารจัดการการเกษตรแบบสมัยใหม่ โดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตร โดยมีประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขในอนาคต ดังนี้

- 1) เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาการเกษตร
- 2) แรงงานภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลงและการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ
- 3) การปรับตัวของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer)
- 4) การส่งเสริมการทำเกษตรในรูปแบบของการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร
- 5) การบริหารจัดการสินค้าเกษตร
- 6) มาตรฐานสินค้าเกษตร
- 7) โลจิสติกส์และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเกษตร
- 8) ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน
- 9) การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 10) การวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตร รวมถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร
- 11) กฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร
- 12) ความร่วมมือและข้อตกลงระหว่างประเทศ
- 13) การบริหารจัดการสินค้าเกษตรเพื่อรองรับการค้าชายแดนและเขตเศรษฐกิจพิเศษ

4.2 แผนพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัด

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด หมายถึง แผนซึ่งแสดงถึงทิศทาง แนวทาง และเป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดในอนาคต ที่มีความ สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และแผนพัฒนาจังหวัด โดยแสดงถึงวิสัยทัศน์ ประเด็น ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ และโครงการในการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัด เป็นการกำหนดภาพรวม ทิศทาง แนวทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัด ดังนั้น ในการจัดทำจะต้องคำนึงถึงสิ่ง ดังต่อไปนี้

1) การสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 12 แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 นโยบายรัฐบาล นโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด รวมทั้ง สอดคล้องกับศักยภาพ โอกาส สภาพปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและภาคส่วนต่างๆใน จังหวัด

2) การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด จะต้องผ่าน กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้แทนหน่วยงานใน/นอกสังกัดกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรเอกชน สถาบันเกษตรกร สภาเกษตรกรจังหวัด ผู้แทนเกษตรกร ฯลฯ

3) การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด จะมีการทบทวนและ ปรับปรุงใหม่ให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละปีทุกปี ครอบคลุมระยะเวลาของแผน 5 ปี ตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ

จังหวัดเชียงราย ได้กำหนดแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ภายใต้วิสัยทัศน์ “เมืองเกษตรยุคใหม่ สินค้าเกษตรคุณภาพสู่ตลาดสากล” โดยมีพันธกิจ 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) พัฒนาเกษตรกร สถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง ยั่งยืน
- 2) ส่งเสริมการนำงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ในการผลิตสินค้า เกษตรที่มีคุณภาพตลอดโซ่อุปทานให้สอดคล้องกับความต้องการตลาด
- 3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

4) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลไกภาครัฐ

จังหวัดเชียงรายได้กำหนดเป้าประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานในแต่ละประเด็น ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคการเกษตรทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

เป้าประสงค์ทางยุทธศาสตร์

- 1) เกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพสู่การเป็น Smart Farmer
- 2) สถาบันเกษตรกรมีการดำเนินงานที่มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น

แนวทางการดำเนินการ

- 1) เสริมสร้างการเรียนรู้และขยายผลการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่
- 2) เสริมสร้างการเชื่อมโยงเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายทุกภาคส่วน
- 3) พัฒนาองค์ความรู้ของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ
- 4) สร้างความเข้มแข็งและเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ทั้งเกษตรกรรุ่นใหม่และเกษตรกรรุ่นเก่า

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการผลิตสินค้าเกษตรในโซ่อุปทาน

เป้าประสงค์ทางยุทธศาสตร์

- 1) การผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมาตรฐานเพิ่มขึ้น
- 2) ผลិតภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP) ด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น

แนวทางการดำเนินการ

- 1) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานรองรับความต้องการตลาด
- 2) ส่งเสริมการบริหารการผลิตในโซ่อุปทานสินค้าเกษตร
- 3) เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร
- 4) สนับสนุนการจัดการความเสี่ยงที่จะกระทบต่อสินค้าทางการเกษตร
- 5) ส่งเสริมการค้าชายแดน การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและความร่วมมือระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

เป้าประสงค์ทางยุทธศาสตร์

เพิ่มขึ้น

- 1) ผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรนำไปใช้ประโยชน์
- 2) ระบบสารสนเทศทางการเกษตรสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง
- 3) การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาด

การตลาด

แนวทางดำเนินการ

ระบบ

- 1) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตร
- 2) พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศทางการเกษตรและเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- 3) ส่งเสริมการนางานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

เป้าประสงค์ทางยุทธศาสตร์

เพิ่มขึ้น

- 1) ทรัพยากรการเกษตรได้รับการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน
- 2) การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรมีประสิทธิภาพ สามารถสร้าง

ภูมิคุ้มกันทางการเกษตรต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

แนวทางดำเนินการ

จัดระบบการจัดการของเสียจากฟาร์มเกษตร ระบบการผลิตการแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร

- 1) ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร
- 2) ส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์และเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดย
- 3) บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
- 4) บริหารจัดการพื้นที่ทำกินทางการเกษตร
- 5) สร้างภูมิคุ้มกันทางการเกษตรต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐแบบมีส่วนร่วม

เป้าประสงค์ทางยุทธศาสตร์

- 1) บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานแบบบูรณาการ

แนวทางดำเนินการ

- 1) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพ
- 2) พัฒนากระบวนการทำงานสู่การดำเนินงานเชิงรุกแบบบูรณาการโดยเน้นการมีส่วนร่วม
- 3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนและบริหารจัดการ

5. การวิเคราะห์ SWOT และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

5.1 การวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis)

ภาพที่ 2.5 แผนภูมิอธิบายการวิเคราะห์แบบ SWOT

ที่มา: วิกีพีเดีย (2564)

การวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) หรือในชื่อไทยชื่ออื่นเช่น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ หรือ การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ สำหรับองค์กร หรือ โครงการ ซึ่งช่วยผู้บริหารกำหนด จุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบที่มีศักยภาพจากปัจจัยเหล่านี้ต่อการทำงานขององค์กร

เทคนิคนี้ อัลเบิร์ต ฮัมฟรีย์ (Albert Humphrey) ได้ชื่อว่าเป็นผู้ริเริ่มแนวคิดนี้โดยนำเทคนิคนี้มาแสดงในงานสัมมนาที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด

5.2 ความหมายของ SWOT

คำว่า "SWOT" นั้นมาจากตัวย่อภาษาอังกฤษ 4 ตัว ได้แก่

5.2.1 S มาจาก Strengths หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็ง ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในบริษัท เช่น จุดแข็งด้านส่วนประสม จุดแข็งด้านการเงิน จุดแข็งด้านการผลิต จุดแข็งด้านทรัพยากรบุคคล บริษัทจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด

5.2.2 W มาจาก Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่างๆ ของบริษัท ซึ่งบริษัทจะต้องหาวิธีในการแก้ปัญหานั้น

5.2.3 O มาจาก Opportunities หมายถึง โอกาส ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นผลจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกของบริษัทเอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร โอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก แต่จุดแข็งนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายใน นักการตลาดที่ดีจะต้องเสาะแสวงหาโอกาสอยู่เสมอ และใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้น

5.2.4 T มาจาก Threats หมายถึง อุปสรรค ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งธุรกิจจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์การตลาดให้สอดคล้องและพยายามจัดอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้ได้จริง

5.3 เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT (กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). คู่มือผู้ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตร)

ในการนำเทคนิค SWOT มาใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเกษตรให้นักส่งเสริมการเกษตร จัดเวทีซึ่งประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในเรื่องที่เราจะวิเคราะห์ เช่น ถ้าจะวิเคราะห์สถานการณ์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน บุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เราจะเชิญเข้าร่วมเวทีได้แก่ เกษตรกร คณะกรรมการศูนย์ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มูลนิธิภาคเอกชน พ่อค้า ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นต้น แล้วดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) กำหนดประเด็นที่จะวิเคราะห์ เช่น การพัฒนาศักยภาพของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบล.....

2) ให้ผู้เข้าร่วมเวทีเขียนสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันลงในบัตรคำ (บัตรละหนึ่งประเด็น)

3) จัดบัตรคำตามประเด็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

4) เพื่อให้เกิดความครบถ้วนของข้อมูลที่ได้จากบัตรคำผู้ดำเนินรายการควรมีการกระตุ้นให้เกิด การอภิปราย อาจใช้คำถามนำบ้าง โดยเฉพาะในประเด็นที่ผู้เข้าร่วมอภิปราย อาจจะไม่ได้นำไปพิจารณาอย่างครอบคลุมทุกด้าน ดังนั้น การกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายเป็นเทคนิคที่สำคัญยิ่ง

5) การจัดหมวดหมู่ตามหัวข้อในแต่ละประเด็นจุดแข็งจุดอ่อน โอกาส อุปสรรค เช่น จุดแข็งสามารถแบ่งหมวดหมู่ได้เป็นทางด้านเกษตรกร ด้านเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ด้านเทคโนโลยี ด้านการตลาด เป็นต้น

6) เทคนิคการจับคู่ (SWOT Matching) โดยใช้วิธีการจับคู่ทีละคู่ ระหว่างจุดแข็งกับโอกาส จุดอ่อนกับโอกาส จุดแข็งกับอุปสรรค จุดอ่อนกับอุปสรรค เพื่อสร้างกลยุทธ์ทางเลือก ในการจับคู่อาจจะจับจุดอ่อนมากกว่าหนึ่งข้อกับโอกาสหนึ่งข้อ หรือ จุดอ่อนหนึ่งข้อกับโอกาสมากกว่าหนึ่งข้อก็ได้ เพื่อให้มีกลยุทธ์ทางเลือกหนึ่งเดียว

5.4 ประเด็นผลการวิเคราะห์ SWOT

การสร้างกลยุทธ์ทางเลือกกระทำในขอบเขต จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยใช้วิธีการเรียกว่า SWOT Matrix ดังนี้

1) แยกจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค

2) จัดหมวดหมู่ประเด็นของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค เช่น หมวดด้านเจ้าหน้าที่ ด้านเกษตรกร ด้านเทคโนโลยี ด้านการตลาด ด้านงบประมาณ เป็นต้น ใ้ลงในช่องที่กำหนด

3) ตาราง matrix

SO = ยุทธศาสตร์เชิงรุก

WO = ยุทธศาสตร์เชิงพัฒนา

ST = ยุทธศาสตร์เชิงรับ

WT = ยุทธศาสตร์เชิงถอย

4) การสร้างกลยุทธ์ทางเลือก

(1) ยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO)

เป็นผลของการพิจารณาปัจจัยที่เป็นจุดแข็งและโอกาสเป็นยุทธศาสตร์เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เมื่อผู้ดำเนินการมีจุดแข็งและโอกาสอำนวย ตัวอย่างเช่น จุดแข็ง :

พื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการปลูกข้าวหอมมะลิ และ โอกาส : ตลาดข้าวหอมมะลิมียังมีอีกมาก ยุทธศาสตร์เชิงรุกจะอย่างไร อาจจะขยายพื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิมากขึ้นหรือเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้มากขึ้น เป็นต้น

(2) ยุทธศาสตร์เชิงพัฒนา (WO)

เป็นยุทธศาสตร์ปรับจุดอ่อนให้เป็นจุดแข็ง เพื่อให้สามารถดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกได้เมื่อโอกาสอำนวยแต่ผู้ดำเนินการมีจุดอ่อน

(3) ยุทธศาสตร์เชิงรับ (ST)

เป็นยุทธศาสตร์ที่ปรับอุปสรรคให้เป็นโอกาสเพื่อให้ดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกได้ หากผู้ดำเนินการมีจุดแข็งแต่โอกาสไม่เอื้ออำนวยให้ เนื่องจากปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายในอยู่ในช่องจุดแข็ง แต่ปัจจัยแห่งความสำเร็จอยู่ในช่องอุปสรรค

(4) ยุทธศาสตร์เชิงถอย (WT)

เป็นยุทธศาสตร์ที่ปรับการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ไปเป็นรูปแบบอื่น เนื่องจากปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายในอยู่ในช่องจุดอ่อน และปัจจัยแห่งความสำเร็จอยู่ในช่องอุปสรรค

5.5 ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT (กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). คู่มือผู้ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้)

วิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่างๆทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้แต่ละอย่างจะช่วยให้เข้าใจได้ว่ามีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของอย่างไร จุดแข็งจะเป็นความสามารถภายในที่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่จุดอ่อนจะเป็นคุณลักษณะภายในที่อาจจะทำลายผลการดำเนินงาน โอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ให้โอกาสเพื่อการบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ในทางกลับกันอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พชร โทพล (2561) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนาราชควาย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งในชุมชน และการเป็นสมาชิกกลุ่มระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน การเป็นเครือข่ายกับผู้มีอำนาจ และการรับข้อมูลข่าวสาร สามารถ

อธิบายความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ได้ร้อยละ 65.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถาพร ดวงตา (2553) ศึกษาความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโปลิง อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง พบว่า ปัญหาด้านลักษณะทางเศรษฐกิจ คือ รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน และสภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร ลักษณะทางสังคม คือการรับรู้ข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเกษตรมีผลต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญ และเกษตรกรมีความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมอยู่ในระดับมาก 9 ปัจจัย และปัญหาที่สำคัญของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรม คือ ปัจจัยด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีฟาร์ม ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ด้านกลุ่มเกษตรกร ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร ด้านการคมนาคมขนส่ง ด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา ปัจจัยด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร และปัจจัยด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต ตามลำดับ

สุปริญญา รัตนกุลยวิจิตร (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าแะ อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.64 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 และพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กัญญาภรณ์ ชัยสุภลักษณ์ (2555) ศึกษาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรของเทศบาลตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดแผนพัฒนาด้านการเกษตรผ่านสมาชิกสภาเทศบาลและเอกสารของเทศบาลตำบลสุรนารี และเคยเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนา และดูงานด้านการเกษตร และศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรเกษตรกร 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการรวบรวมปัญหาและความต้องการ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และการหาสาเหตุของปัญหา ด้านการเลือกวิธี แนวทางการแก้ไขปัญหา และการวางแผนดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน และ ด้านการติดตามประเมินผล ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรให้มากขึ้นอีกด้วย

อำนาจ ศรีเทพ (2551) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อแนวทางการพัฒนา
ด้านการเกษตรในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มี
ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรในระดับปานกลางในด้านการส่งเสริมการผลิต
และแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การพัฒนาและการบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ และ
การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ส่วนการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัย
เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และพบว่าปัญหาของเกษตรกรส่วนใหญ่คือโรงงานและ
บ้านจัดสรรปล่อยน้ำเสีย และเกษตรกรมีข้อเสนอแนะอยากให้เจ้าหน้าที่เข้ามาดูแล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลต้า อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโรยามานะ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากผู้นำอาชีพทางการเกษตรในแต่ละสาขา และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจากหน่วยงานในพื้นที่ เครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบบันทึกข้อมูลทฤษฎี แบบสอบถาม และแบบบันทึกการสัมมนาแบบมีส่วนร่วม การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อการเรียนรู้ และการพัฒนาการเกษตรของตำบลต้า อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย ตามแนวทางที่เหมาะสม

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ เกษตรกรในพื้นที่ตำบลต้า อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรในปี พ.ศ.2563 จาก 25 หมู่บ้าน จำนวนรวมทั้งสิ้น 2,430 ครัวเรือน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตรของทาโรยามานะ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ดังนี้

$$\text{จากสูตร} \quad n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ

N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{2,430}{1+2,430 (0.05)^2} \\ n &= 343.46 \\ n &= 343 \end{aligned}$$

ดังนั้น ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5 เปอร์เซ็นต์ จึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 343 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 25 หมู่บ้าน แสดงตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	เหล่า	38	5
2	ตำบลเต่า	156	22
3	ไคร้	126	18
4	ต้นเขือง	131	19
5	ใจไก่	89	13
6	ทรายกาด	79	11
7	ดินเป็ด	38	5
8	ปางคำ	146	21
9	ร่วมโพธิ์ไทย	134	19
10	ราษฎร์รักดี	155	22
11	ขุนต้า	73	10
12	แผ่นดินทอง	214	30
13	รักถิ่นไทย	65	9
14	ขุนห้วยไคร้	91	13
15	รักแผ่นดิน	115	16
16	ไทยสามัคคี	32	6
17	ราษฎร์รักษา	71	10
18	ธาตุ	71	10
19	ร่วมโพธิ์ทอง	93	13

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
20	พิทักษ์ไทย	36	5
21	เล่าตาขาว	60	8
22	ไคร้เคชบุญเรือง	130	18
23	พญาเลาอุ	104	15
24	ร่มฟ้าไทย	60	8
25	ประชาภักดี	123	17
รวม	25 หมู่บ้าน	2,430	343

ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร (2563)

1.1.3 วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรเมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านดังตารางที่ 3.1 จากนั้นใช้หลักการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้วิธีการจับสลากบ้านเลขที่ให้ได้ตัวอย่างจนครบตามจำนวนครัวเรือนของแต่ละหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลตำบลเต่า เพื่อให้แต่ละตัวอย่างของประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่ากัน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลตำบลเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ศึกษาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร ศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร เพื่อออกแบบกรอบงานวิจัย กำหนดขอบเขตในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) นำแบบสอบถามที่ได้มาทำการตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการของ Cronbach's alpha ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.990 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองสอบถามประชากรที่ใช้ศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน จากนั้นนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

4) เก็บรวบรวมข้อมูล ที่นำแบบสอบถามดำเนินการลงพื้นที่ภาคสนาม สอบถามเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ของตำบลตำบลเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

5) ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม และกำหนดรหัส แบบสอบถาม เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการบันทึกข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูป

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสอบถามเกษตรกรในพื้นที่ของตำบลตำบลเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ซึ่งแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกร ตำบลตำบลเต่า

ตอนที่ 2 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของตำบลตำบลเต่า

ตอนที่ 3 ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของตำบลตำบลเต่า

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรตำบลตำบลเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย จำนวน 343 ราย ซึ่งระยะเวลาในการสอบถามอยู่ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2564 ถึง เดือนตุลาคม 2564

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปสำหรับค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

1.4.1 วิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร ในพื้นที่ตำบลตำบลเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติพรรณนา ซึ่งประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด

1.4.2 ระดับปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลตำบลเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลโดยเกณฑ์การให้คะแนนระดับปัญหาของเกษตรกรที่มีต่อการจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลตำบลเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงรายมี 5 ระดับ ดังนี้ 5=ปัญหามากที่สุด 4=ปัญหามาก 3=ปัญหาปานกลาง 2=ปัญหาน้อย และ 1=ปัญหาน้อยที่สุด จากนั้นนำคะแนนที่ผู้ให้ข้อมูลระบุมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยรวม แล้วจัดระดับปัญหาตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

ระดับปัญหาน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 - 1.80
ระดับปัญหาน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81 - 2.60
ระดับปัญหาปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 - 3.40
ระดับปัญหามาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 - 4.20
ระดับปัญหามากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 - 5.00

1.4.3 วิเคราะห์ระดับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนา
การเกษตรระดับตำบลตำบลเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลโดยเกณฑ์การให้คะแนนระดับความต้องการของเกษตรกรที่มีต่อการจัดทำ
แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลตำบลเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย มี 5 ระดับ ดังนี้ 5=ต้องการ
มากที่สุด 4=ต้องการมาก 3=ต้องการปานกลาง 2=ต้องการน้อย และ 1=ต้องการน้อยที่สุด จากนั้น
นำคะแนนที่ผู้ให้ข้อมูลระบุมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยรวม แล้วจัดระดับปัญหาตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

ระดับความต้องการน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 - 1.80
ระดับความต้องการน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81 - 2.60
ระดับความต้องการปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 - 3.40
ระดับความต้องการมาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 - 4.20
ระดับความต้องการมากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 - 5.00

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง
จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้นำอาชีพทางการเกษตรในแต่ละสาขา ได้แก่ สาขาทำนา สาขาพืชไร่
สาขาพืชสวน สาขาปศุสัตว์ และสาขาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวนสาขาละ 5 ราย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
กับการเกษตรจากหน่วยงานในพื้นที่ จำนวน 5 ราย รวมทั้งสิ้น 30 ราย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
แบบมีส่วนร่วม

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1) นำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อมากำหนด
หัวข้อในการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม

2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลตำบล อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ศึกษาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร ศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร เพื่อออกแบบกรอบงานวิจัย กำหนดขอบเขตในการสร้างแบบบันทึกการสัมมนาแบบมีส่วนร่วมให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) กำหนดขอบเขตและเนื้อหาแบบบันทึกบันทึกการสัมมนาแบบมีส่วนร่วมให้ความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4) ดำเนินการสร้างแบบบันทึกบันทึกการสัมมนาแบบมีส่วนร่วมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5) นำแบบบันทึกการสัมมนาแบบมีส่วนร่วมเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

6) ดำเนินการนัดหมายสัมมนาแบบมีส่วนร่วม เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเกษตรตำบลตำบล อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลทัศนคติ และแบบบันทึกการสัมมนาแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยข้อมูลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาการเกษตร เพื่อนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์ และแนวทางการพัฒนาการเกษตรตำบลตำบล อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 **ข้อมูลปฐมภูมิ** เก็บข้อมูลโดยการสัมมนาแบบมีส่วนร่วม เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้นำอาชีพทางการเกษตรในแต่ละสาขา ได้แก่ สาขาทำนา สาขาพืชไร่ สาขาพืชสวน สาขาปศุสัตว์ และสาขาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวนสาขาละ 5 ราย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจากหน่วยงานในพื้นที่ จำนวน 5 ราย รวมทั้งสิ้น 30 ราย เก็บข้อมูลโดยการสัมมนาแบบมีส่วนร่วม ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2564 ถึง เดือนตุลาคม 2564

2.3.2 **ข้อมูลทุติยภูมิ** เพื่อเก็บข้อมูลสภาพภูมิศาสตร์ โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลทุติยภูมิได้จาก แผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี 2561-2565 ขององค์การบริหารส่วนตำบลตำบล อำเภอเทิง สารสนเทศ วารสาร บทความทางวิชาการ งานวิจัยวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) มากำหนดเป็นกลยุทธ์ และแนวทางในการพัฒนาการเกษตรของตำบลต้า อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ตามวัตถุประสงค์ โดยมีลำดับการนำเสนอ ดังนี้

- ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลตำบล
- ตอนที่ 2 สภาพข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรตำบลตำบล
- ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรตำบลตำบล
- ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลตำบล

ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลตำบล

1.1 ความเป็นมา และลักษณะทั่วไป

ตำบลตำบลเป็นชุมชนโบราณที่มีประวัติยาวนาน กว่า 200 ปี เป็นจุดแวะพักแรมของผู้ที่สัญจรไปมาบนเส้นทางระหว่างหัวเมืองต่างๆ ทางลัดนาตะวันออก จากจุดเริ่มต้นเล็กๆ พัฒนามาจนกลายเป็นแหล่งการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งในเขตเมืองเทิงในอดีต และจากสภาพพื้นที่บางส่วนที่เป็นเทือกเขาสูงชัน อยู่แนวตะเข็บชายแดนยากแก่การเข้าถึงทำให้ในช่วงสมัยหนึ่งตำบลตำบลถูกประกาศเป็นพื้นที่สีแดงส่งผลให้การพัฒนาในด้านต่างๆ ถูกจำกัดไปและเมื่อสถานการณ์สิ้นสุดลงผู้คนจึงเริ่มกลับมาใช้ชีวิตปกติ ด้านการปกครองมีการจัดตั้งหมู่บ้านเพิ่ม เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดน และเป็นกำลังหลักในการพัฒนาพื้นที่ร่วมกับภาครัฐ สำหรับประชากรของตำบลตำบลนั้น มีทั้งคนพื้นถิ่นที่เรียกว่า “คนเมือง” และกลุ่มชาติพันธุ์อีกหลายกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าม้ง ทั้งที่อาศัยอยู่มาแต่เดิม และที่อพยพเข้ามาใหม่จากจังหวัดอื่น เช่น จังหวัดน่าน จังหวัดตาก เป็นต้น ส่วนชนเผ่าอาข่ามีเพียงเล็กน้อยโดยย้ายถิ่นมาจากอำเภออื่นๆ ภายในจังหวัดเชียงราย แต่ด้วยเส้นทางคมนาคมที่เปลี่ยนแปลงไปในวันนี้ตำบลตำบลอาจไม่ได้เป็นจุดศูนย์กลางทางการค้าที่สำคัญเช่นในอดีตอีกต่อไป แต่ได้รับบทบาทใหม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียงโดยเป็นที่ตั้งของ “ภูชี้ฟ้า” วิถีชีวิตของชาวบ้านที่แต่เดิมทำเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักแต่เพียงอย่างเดียว มีการปรับตัวเข้าสู่ภาคการท่องเที่ยว และบริการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สร้างชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแก่ผู้คนในชุมชนมาจนถึงปัจจุบัน

1.2 ลักษณะทางกายภาพ

ภูมิประเทศประมาณร้อยละ 90 เป็นพื้นที่สูง ด้านตะวันออกเป็นภูเขาสลับซับซ้อน ความสูงจากระดับทะเลเฉลี่ยประมาณ 1,000 เมตร และมี “ภูชี้ฟ้า” เป็นจุดสูงสุดซึ่งมีความสูงจากระดับทะเล 1,628 เมตร จากนั้นจะค่อยๆ ลดระดับความสูงลงมาทางด้านตะวันตกจนถึงที่ราบลุ่มบริเวณเชิงเขา ทรัพยากรป่าไม้ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ภูซาง และวนอุทยานภูชี้ฟ้าซึ่งเป็นต้นกำเนิดลำธารหลายสายที่ไหลมารวมกันจนเกิดเป็น “แม่น้ำหงาว” ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญที่ใช้ทางการเกษตร

ภาพที่ 4.1 สภาพภูมิประเทศตำบลดับเต่า

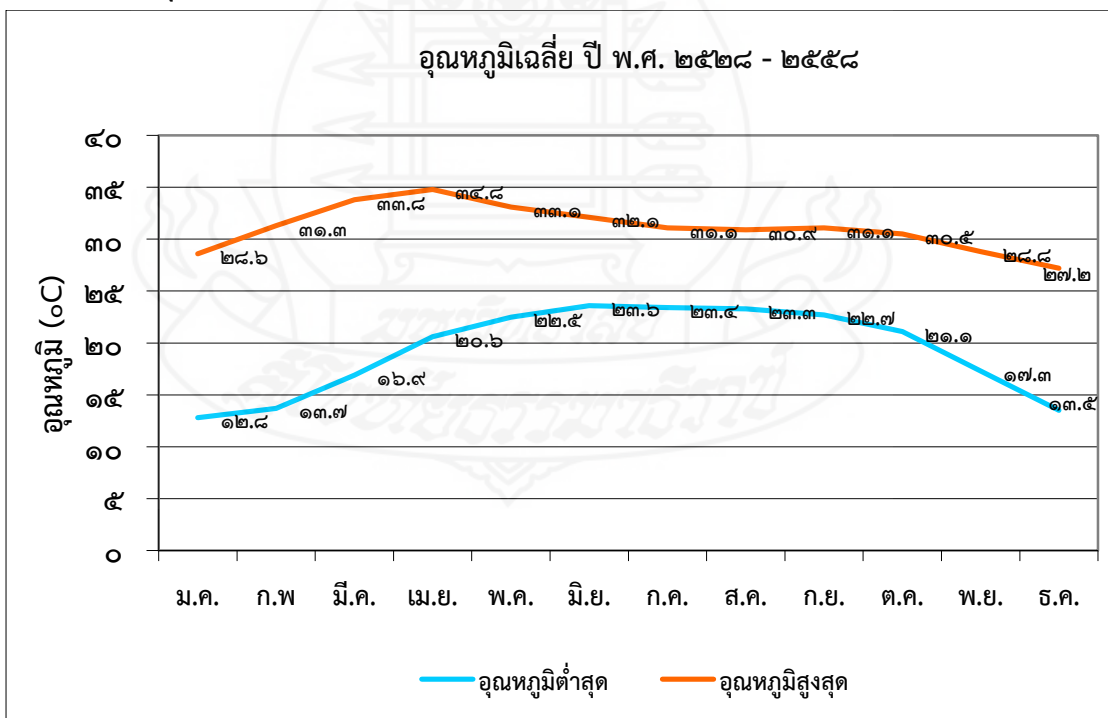
ภาพที่ 4.2 ยอดภูชี้ฟ้า ตำบลดับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 4.3 แม่น้ำหงาว

ลักษณะภูมิอากาศ

มีค่าอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34.8 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนมีอากาศร้อนที่สุดในรอบปี ส่วนอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยมีค่า 12.8 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม แต่เฉพาะอุณหภูมียอดคอกุ้งที่ฟ้าเฉลี่ยต่ำสุด 5-8 องศาเซลเซียส ทำให้กุ้งที่ฟ้า เป็นแหล่งท่องเที่ยวอดนินิยมที่สามารถสร้างรายได้ให้ราษฎรในพื้นที่หลายสิบล้านบาทต่อปี

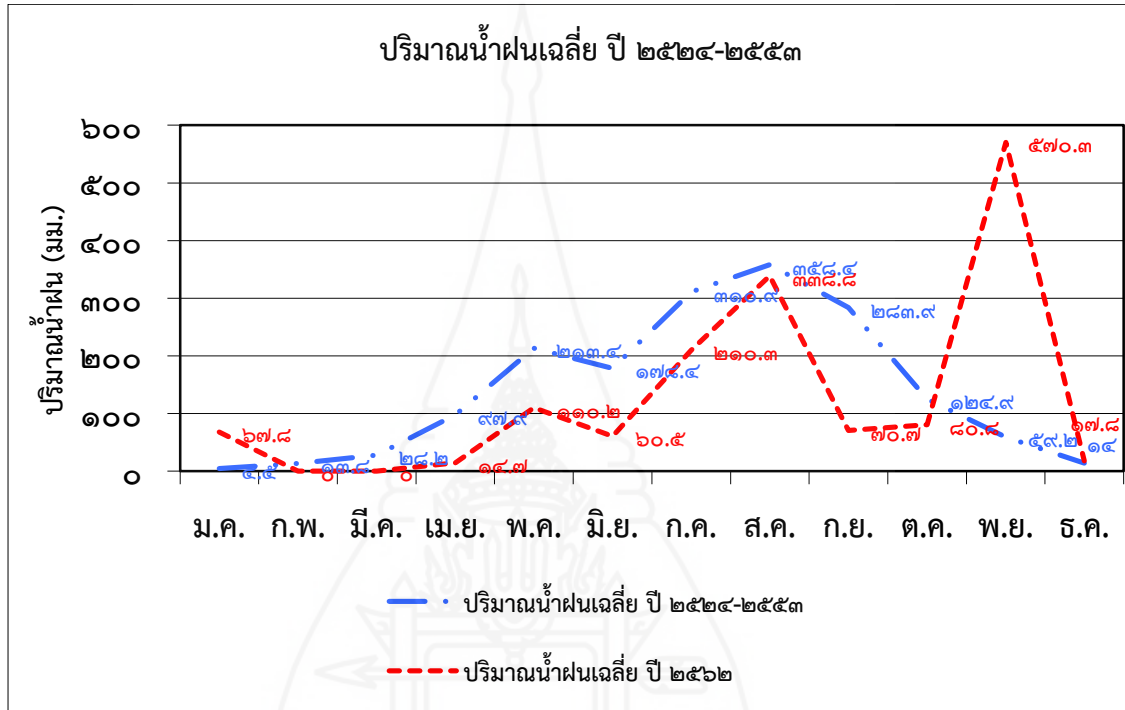

ภาพที่ 2.4 แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ 30 ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2528 - 2558

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2564)

ปริมาณน้ำฝน

สถิติปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี 1,919.4 มิลลิเมตร มากที่สุดจำนวน 87.9 มิลลิเมตร น้อยที่สุด จำนวน 0 มิลลิเมตร จำนวนวันที่มีฝนตก เฉลี่ย 146 วัน ช่วงที่มีฝนทิ้งช่วง จะพบในช่วงปลายเดือน มิถุนายน – กรกฎาคม

ภาพที่ 2.5 แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบ 30 ปี ตั้งแต่ปี 2524 - 2553

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2564)

1.3 ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม

ตำบลต่าเป็นสังคมเกษตรกรรม ผู้คนในชุมชนพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือกัน โดยจากทั้งหมด 25 หมู่บ้าน มีชุมชนชาวม้ง จำนวน 14 หมู่บ้าน และคนพื้นเมือง จำนวน 11 หมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลอยู่ในวัยแรงงาน และประชากรร้อยละ 70 สามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้ ทำให้ไม่ค่อยมีปัญหาในการสื่อสารระหว่างกัน และปัญหาทางสังคมที่พบมากคือ ปัญหาหนี้สินในครัวเรือนที่กู้ยืมมาเพื่อลงทุนประกอบอาชีพหรือใช้จ่ายส่วนตัว ปัญหายาเสพติด และปัญหาการขาดแคลนแรงงานเนื่องจากการย้ายถิ่นไปประกอบอาชีพอื่นๆ ที่มีรายได้ดีทั้งในและต่างประเทศ ด้านประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่สืบทอดกันมานั้น ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินชีวิตประจำวัน หรือทางศาสนา เช่น การจักสานเครื่องใช้จากไม้ไผ่ งานปีใหม่ม้ง งานทำบุญข้าวใหม่ งานสงกรานต์ งานสงน้ำพระธาตุ เป็นต้น

1.4 ลักษณะการประกอบอาชีพเกษตร

เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของคนในตำบลทับเต่า โดยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตมาอย่างต่อเนื่อง จากเดิมผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนมาเป็นการผลิตเพื่อขาย โดยใช้เทคนิคและเทคโนโลยีมาช่วยในการเพิ่มผลผลิตมากขึ้น เช่น การใช้พืช หรือสัตว์พันธุ์ดี การใช้เครื่องจักรการเกษตร สารเคมีทางการเกษตร เป็นต้น ด้านการตลาด ส่วนใหญ่มีการจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง นอกจากนี้ยังมีการผลิตในรูปแบบเกษตรพันธะสัญญาในพืชบางชนิด แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับวางแผนการผลิตที่เหมาะสม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อตัวเกษตรกร และสภาพแวดล้อมในระยะยาวได้

1.4.1 ด้านการเพาะปลูก

ในพื้นที่ราบลุ่มที่มีแหล่งน้ำใช้ตลอดปี เกษตรกรจะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันฝรั่ง พืชผัก พืชไร่อื่นๆ หมุนเวียนกันตลอดปี และการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น เช่น ยางพารา ลำไย ลิ้นจี่ กาแฟ สำหรับพื้นที่สูงที่เกษตรกรจะปลูกข้าวไร่ หรือข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในช่วงฤดูฝน และพักแปลงในช่วงฤดูแล้ง ส่วนพื้นที่ๆ มีแหล่งน้ำจะปลูกพืชผัก และพืชไร่อื่นๆ อีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการปลูกไม้ผลทางเลือกที่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน เช่น โกโก้ อะโวคาโด กาแฟ เป็นต้น

1.4.2 ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ตำบลทับเต่ามีการเลี้ยงปลาสำหรับการบริโภคในครัวเรือนบริเวณพื้นที่ราบ ได้แก่ ปลาดุก ปลานิล ปลาไน ปลาตะเพียน ปลานวลจันทร์ เป็นต้น โดยการเลี้ยงปลาส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงในบ่อดิน และเลี้ยงในบ่อซีเมนต์

1.4.3 ด้านการเลี้ยงสัตว์

การเลี้ยงสัตว์มีกระจายทั่วทั้งตำบล โดยมีลักษณะเป็นการเลี้ยง เพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ได้แก่ โคพันธุ์พื้นเมือง สุกร ไก่ เป็ด เป็นต้น

1.4.4 ระบบการผลิต

ระบบที่ 1 ข้าวนาปี ; เริ่มปลูกเดือนมิถุนายน และเก็บเกี่ยวเดือนตุลาคม ถึงต้นเดือนธันวาคม

ระบบที่ 2 ข้าวนาปี - ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ; เริ่มปลูกข้าวเดือนสิงหาคม และเก็บเกี่ยวเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนธันวาคม จากนั้นปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปลายเดือนธันวาคม และเก็บเกี่ยวเดือนเมษายนของปีถัดไป

ระบบที่ 3 ข้าวนาปี - มันฝรั่ง - ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ; เริ่มปลูกข้าวเดือนสิงหาคม และเก็บเกี่ยวเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนธันวาคม จากนั้นปลูกมันฝรั่ง กลางเดือน

ธันวาคม และเก็บเกี่ยวเดือนมีนาคมของปีถัดไป จากนั้นปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เดือนเมษายน และเก็บเกี่ยวเดือนกรกฎาคม

ระบบที่ 4 ข้าวนาปี - พืชผัก/พืชไร่ ; เริ่มปลูกข้าวเดือนสิงหาคม และเก็บเกี่ยวเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนธันวาคม จากนั้นปลูกพืชผัก/พืชไร่(กะหล่ำปลี, หอมดอก) เดือนธันวาคม และเก็บเกี่ยวเดือนมกราคมถึงเมษายน ของปีถัดไป

ระบบที่ 5 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ; เริ่มปลูกเดือนมิถุนายน และเก็บเกี่ยวเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน

ระบบที่ 6 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ - ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ; เริ่มปลูกรุ่นที่ 1 เดือนมิถุนายน และเก็บเกี่ยวเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน จากนั้นปลูกรุ่นที่ 2 เดือนธันวาคม และเก็บเกี่ยวเดือนเมษายนของปีถัดไป

ระบบที่ 7 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ - พืชผัก/พืชไร่ ; เริ่มปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เดือนมิถุนายน และเก็บเกี่ยวเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน จากนั้นปลูกพืชผัก/พืชไร่(กะหล่ำปลี, หอมดอก) เดือนธันวาคม และเก็บเกี่ยวเดือนมกราคม - เมษายน ของปีถัดไป

ระบบที่ 8 ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ; ปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น (ลิ้นจี่, ลำไย, ยางพารา) อย่างเดียวโดยมีการดูแลรักษาตลอดปี

ระบบที่ 9 พืชผัก/พืชไร่ ; ปลูกพืชผัก/พืชไร่ (กะหล่ำปลี, ชিং, มันสำปะหลัง) อย่างเดียวหมุนเวียนตลอดปี

ระบบที่ 10 ปศุสัตว์ ; การเลี้ยงวัว หมู และไก่พื้นเมือง เพื่อเป็นแหล่งอาหาร และอาชีพเสริม

ระบบที่ 11 ประมง ; การเลี้ยงปลา เพื่อเป็นแหล่งอาหาร และอาชีพเสริม

ระบบที่ 12 เกษตรผสมผสาน ; ปลูกพืช ร่วมกับการเลี้ยงสัตว์

1.4.5 การจัดการพื้นที่เพื่อการเพาะปลูก

1) พื้นที่ราบ เกษตรกรจะปลูกพืชอยู่ตลอดทั้งปีโดยไม่มีการพักแปลงทำให้เกิดการสะสมของสารเคมีและปุ๋ยเคมีในดิน นอกจากนี้ยังมีการเผาเศษวัสดุทางการเกษตรภายในแปลงเพื่อลดระยะเวลาในการเตรียมพื้นที่ให้เร็วขึ้น ก่อให้เกิดฝุ่นควันในบางช่วงของปี

2) พื้นที่ลาดชัน เนื่องจากแต่ละครัวเรือนมีที่ทำกินมากเกษตรกรจะแบ่งพื้นที่เป็นส่วน ไม้ยืนต้นและส่วนที่เป็นไร่หมุนเวียน โดยส่วนที่เป็นไร่จะปลูกพืชสลับพื้นที่กันในแต่ละปี การปลูกพืชส่วนใหญ่จะปลูกตามแนวระดับไม่มีการขึ้นแปลง และเนื่องจากรถไถเข้าทำงานได้ยากทำให้ยังมีปัญหาการเผาเศษวัสดุเหลือใช้การเกษตรในพื้นที่เช่นเดียวกัน

ตารางที่ 4.1 ปฏิทินกิจกรรมเกษตร

ชนิดพืช	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี (ข้าวไร่, ข้าวนา)					←							→
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ฝน)					←					→		
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (แล้ง)	←											→
มันฝรั่ง			→									←
พืชผัก, พืชไร่	←											→
ไม้ผล, ไม้ยืนต้น	←											→
ปศุสัตว์	←											→
ประมง	←											→
เกษตรผสมผสาน	←											→

ตอนที่ 2 สภาพข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรตำบลต้าเต่า

2.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรตำบลต้าเต่า

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลต้าเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย มีข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส และสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรตำบลต้าเต่า ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงผลดังตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรตำบลต้าเต่า

(n=343)		
ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	238	69.4
หญิง	105	30.6
อายุ (ปี)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 35	72	21.0
36-45	85	24.8
46-55	108	31.5
56-65	65	19.0
มากกว่า 65	13	3.8
ต่ำสุด = 20 ปี สูงสุด = 74 ปี		
ค่าเฉลี่ย = 46.21 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.697		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา/ไม่จบภาคบังคับ	52	15.2
ประถมศึกษาตอนต้น	95	27.7
ประถมศึกษาตอนปลาย	66	19.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	48	14.0

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

(n=343)		
ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช	61	17.8
อนุปริญญา/ปวส	10	2.9
ปริญญาตรี	10	2.9
อื่นๆ...ม.ศ.3	1	0.3
สถานภาพการสมรส		
โสด	34	9.9
หย่าร้าง	8	2.3
แยกกันอยู่	2	0.6
หม้าย	15	4.4
สมรส	284	82.8
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
1-2	35	10.2
3-4	132	38.5
5 ขึ้นไป	176	51.3
ต่ำสุด = 1 คน สูงสุด = 17 คน		
ค่าเฉลี่ย = 5.19 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.696		

จากตารางที่ 4.2 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรตำบลทับเต่า ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

เพศ พบว่า เกษตรกรเพศชาย ร้อยละ 69.4 และเพศหญิง ร้อยละ 31.6

อายุ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 31.5 มีอายุระหว่าง 46-55 ปี รองลงมา ร้อยละ 24.8 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 36-45 ร้อยละ 21.0 มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 35 ร้อยละ 19 มีอายุ 56-65 และร้อยละ 3.8 มีอายุมากกว่า 65 ปี ตามลำดับ โดยมีอายุต่ำสุด 20 ปี มีอายุสูงสุด 74 ปี และมีอายุเฉลี่ย 46.21 ปี

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 27.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น รองลงมา ร้อยละ 19.2 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 17.8

จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช ร้อยละ 15.2 ไม่ได้รับการศึกษา/ไม่จบภาคบังคับ ร้อยละ 14.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 14.0 จบมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 2.9 จบอนุปริญญา/ปวส และปริญญาตรี และ ร้อยละ 0.3 จบ อื่นๆ (ม.ศ.3) ตามลำดับ

สถานภาพ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 82.8 มีสถานภาพสมรส รองลงมา ร้อยละ 9.9 โสด ร้อยละ 4.4 หม้าย ร้อยละ 2.3 หย่าร้าง และร้อยละ 0.6 แยกกันอยู่ ตามลำดับ

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 51.3 มีสมาชิกในครัวเรือน 5 คนขึ้นไป รองลงมา ร้อยละ 38.5 มีสมาชิกในครัวเรือน 3-4 และร้อยละ 10.2 มีสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน โดยมีสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน มีสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 17 ปี และมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.19 คน

2.2 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรตำบลทับเต่า

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลทับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย มีข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ แรงงาน รายได้ การถือครองที่ดิน แหล่งเงินทุนด้าน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรตำบลทับเต่า ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงผลดังตารางที่ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรตำบลทับเต่า

(n=343)		
ลักษณะทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
แรงงานในครัวเรือน	341	55.5
แรงงานจากการจ้างงาน	274	44.6
จำนวนแรงงาน (คน)		
1-2	178	51.9
3-4	91	26.5
5 ขึ้นไป	74	21.6
ต่ำสุด = 1 คน	สูงสุด = 37 คน	
ค่าเฉลี่ย = 3.93 คน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 4.240	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

(n=343)		
ลักษณะทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ในภาคเกษตรในรอบปี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เลี้ยงสัตว์	36	6.3
ประมง	2	0.4
ทำนา	131	22.9
ทำสวน	138	24.1
ทำไร่	252	44.0
อื่นๆ	14	2.4
รายได้รวมในภาคเกษตรในรอบปี (บาท/ปี)		
น้อยกว่า 20,001	104	30.3
20,001-20,000	48	14.0
30,001-40,000	38	11.1
40,001-50,000	49	14.3
มากกว่า 50,000	104	30.3
ต่ำสุด = 0 บาท/ปี		สูงสุด = 420,000 บาท/ปี
ค่าเฉลี่ย = 52,649.59 บาท/ปี		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 51,639.419 บาท/ปี
รายได้นอกภาคเกษตรในรอบปี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ค้าขาย	57	20.96
รับจ้าง	202	74.26
หัตถกรรม	6	2.21
อื่นๆ	7	2.57
รายได้รวมนอกภาคเกษตรในรอบปี (บาท/ปี)		
น้อยกว่า 20,001	283	82.5
20,001-20,000	16	4.7
30,001-40,000	12	3.5
40,001-50,000	10	2.9

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

(n=343)		
ลักษณะทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
มากกว่า 50,000	22	6.4
ต่ำสุด = 0 บาท/ปี	สูงสุด = 500,000 บาท/ปี	
ค่าเฉลี่ย = 17,143.30 บาท/ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 42,026.588 บาท/ปี	
รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน (บาท/ปี)		
น้อยกว่า 40,001	145	42.27
40,001-60,000	76	22.16
60,001-80,000	26	7.58
มากกว่า 80,000	96	27.99
ต่ำสุด = 3,000 บาท/ปี	สูงสุด = 550,000 บาท/ปี	
ค่าเฉลี่ย = 69,795.89 บาท/ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 68,777.936 บาท/ปี	
สภาพการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เป็นของตนเอง	336	86.8
เช่าของผู้อื่น	42	10.9
อื่นๆ	9	2.3
ที่ดินรวมทั้งหมด (ไร่)		
2.00-5.00	51	14.9
5.01-10.00	89	25.9
มากกว่า 10.00	203	59.2
ต่ำสุด = 2 ไร่	สูงสุด = 150 ไร่	
ค่าเฉลี่ย = 18.86 ไร่	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 16.144 ไร่	
แหล่งเงินทุนด้านการเกษตร		
ไม่ได้ยืม/ใช้เงินออมอย่างเดียว	115	33.5
กู้ยืม	228	66.5

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

(n=343)		
ลักษณะทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งที่มาของเงินทุน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ผู้ ชกส.	85	25.2
ผู้สหกรณ์การเกษตร	17	5.0
ผู้จากกลุ่มแม่บ้าน	8	2.4
ลักษณะทางเศรษฐกิจ		
ผู้จากกองทุนหมู่บ้าน	154	45.7
ผู้จากนายทุนในท้องถิ่น	11	3.3
จากญาติพี่น้อง	56	16.6
อื่นๆ	6	1.8
แหล่งเงินทุนด้านการเกษตรรวม (แห่ง)		
1-2	214	62.4
3 ขึ้นไป	14	4.1
ต่ำสุด = 1 แห่ง สูงสุด = 4 แห่ง		
ค่าเฉลี่ย = 0.98 แห่ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.865 แห่ง		

จากตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรตำบลต้าบตา ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

แรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีลักษณะการใช้แรงงานที่มาจากครัวเรือนและจากการจ้างมีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตร ร้อยละ 51.9 มีการใช้แรงงานจำนวน 1-2 คน ร้อยละ 26.5 มีการใช้แรงงานจำนวน 3-4 คน และร้อยละ 21.6 มีการใช้แรงงาน 5 คนขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานต่ำสุด 1 คน จำนวนแรงงานสูงสุด 37 คน และมีแรงงานเฉลี่ย 3.93 คน

รายได้ในภาคเกษตร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 44.0 มีรายได้จากการทำไร่ รองลงมา ร้อยละ 24.1 ทำสวน ร้อยละ 22.9 ทำนา ร้อยละ 6.3 เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 2.4 อื่นๆ และร้อยละ 0.4 ประมง ซึ่งร้อยละ 30.3 เกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตรน้อยกว่า 20,001 บาท/ปี และมีรายได้มากกว่า 50,000 บาท/ปี รองลงมา ร้อยละ 14.3 มีรายได้ระหว่าง 40,001-50,000 บาท/ปี ร้อยละ

14.0 มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท/ปี และร้อยละ 11.1 มีรายได้ระหว่าง 30,001-40,001 บาท/ปี โดยเกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตรต่ำสุด 0 บาท/ปี มีรายได้ในภาคการเกษตรสูงสุด 420,000 บาท/ปี และมีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 52,649.59 บาท/ปี

รายได้นอกภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 74.26 มีรายได้นอกภาคการเกษตรจากอาชีพรับจ้าง รองลงมาร้อยละ 20.96 ค้าขาย ร้อยละ 2.57 อื่นๆ และร้อยละ 2.21 หักดกรรรม ซึ่งร้อยละ 82.5 เกษตรกรมีรายได้นอกภาคการเกษตรน้อยกว่า 20,001 บาท/ปี รองลงมา ร้อยละ 6.4 มีรายได้มากกว่า 50,000 บาท/ปี ร้อยละ 4.7 มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท/ปี ร้อยละ 3.5 มีรายได้ระหว่าง 30,001-40,000 บาท/ปี และ ร้อยละ 2.9 มีรายได้ระหว่าง 40,001-50,000 บาท/ปี โดยเกษตรกรมีรายได้นอกภาคการเกษตรต่ำสุด 0 บาท/ปี มีรายได้นอกภาคการเกษตรสูงสุด 500,000 บาท/ปี และมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 17,146.30 บาท/ปี

รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 42.27 มีรายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือนน้อยกว่า 40,000 บาท/ปี รองลงมาร้อยละ 27.99 มีรายได้มากกว่า 80,000 บาท/ปี ร้อยละ 22.16 มีรายได้ระหว่าง 40,001-60,000 บาท/ปี และร้อยละ 7.58 มีรายได้ระหว่าง 60,001-80,000 บาท/ปี โดยเกษตรกรมีรายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือนต่ำสุด 3,000 บาท/ปี มีรายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือนสูงสุด 550,000 บาท/ปี และมีรายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือนเฉลี่ย 69,795.89 บาท/ปี

สภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 86.8 มีสภาพการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตรเป็นของตนเอง รองลงมาร้อยละ 10.9 เช่าของผู้อื่น และร้อยละ 2.3 อื่นๆ ซึ่งร้อยละ 59.2 เกษตรกรมีที่ดินเพื่อทำการเกษตรรวมทั้งหมดมากกว่า 10 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 25.9 มีที่ดินรวมทั้งหมดระหว่าง 5.01-10.00 ไร่ และร้อยละ 14.9 มีที่ดินรวมทั้งหมด 2.00-5.00 ไร่ โดยเกษตรกรมีที่ดินรวมทั้งหมดเพื่อทำการเกษตรต่ำสุด 2.00 ไร่ มีที่ดินรวมทั้งหมดเพื่อทำการเกษตรสูงสุด 150.00 ไร่ และมีที่ดินรวมทั้งหมดเพื่อทำการเกษตรเฉลี่ย 18.86 ไร่

แหล่งเงินทุนด้านการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 33.5 ไม่มีการกู้เงิน และเกษตรกร ร้อยละ 66.5 มีการกู้เงินจากแหล่งต่างๆ ซึ่งมีการกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด ร้อยละ 45.7 รองลงมาคือ ร้อยละ 25.2 กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 16.6 จากญาติพี่น้อง ร้อยละ 5.0 สหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 2.4 กลุ่มแม่บ้าน และร้อยละ 1.8 อื่นๆ โดยเกษตรกร ร้อยละ 62.4 มีการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนด้านการเกษตรรวม จำนวน 1-2 แหล่ง ร้อยละ 4.1 มีการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนด้านการเกษตรรวม จำนวน 3 แห่งขึ้นไป และเกษตรกรมีการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนด้านการเกษตรต่ำสุด 1 แห่ง สูงสุด 4 แห่ง และมีการกู้ยืมเงินเฉลี่ย 0.98 แห่ง

2.3 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรตำบลต้า

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลต้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย มีข้อมูลพื้นฐานทางสังคม เกี่ยวกับการเป็นสมาชิกกลุ่ม สถานภาพทางสังคม การรับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนการพัฒนาการเกษตร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐด้านการเกษตร ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรตำบลต้า ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงผลดังตารางที่ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรตำบลต้า

(n=343)		
ลักษณะทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
การเป็นสมาชิกกลุ่ม		
ไม่เป็น	159	46.4
เป็น	184	53.6
สมาชิกกลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
กลุ่มเกษตรกร	83	31.8
กลุ่มลูกค้า ธกส.	91	34.9
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	4	1.5
กลุ่มสหกรณ์	32	12.3
กลุ่มออมทรัพย์	42	16.1
อื่นๆ	9	3.5
จำนวนกลุ่มที่เป็นสมาชิก (กลุ่ม)		
1-2	174	50.7
3 ขึ้นไป	10	2.9
ต่ำสุด = 1 กลุ่ม สูงสุด = 4 กลุ่ม		
ค่าเฉลี่ย = 0.76 กลุ่ม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.838 กลุ่ม		

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

(n=343)		
ลักษณะทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพทางสังคม		
ไม่เป็น	219	63.9
เป็น	124	36.2
ตำแหน่ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
กำนัน	0	0.0
ผู้ใหญ่บ้าน	13	8.6
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	30	19.7
คณะกรรมการหมู่บ้าน	63	41.5
สมาชิก อบต.	13	8.6
อสม.ประจำหมู่บ้าน	25	16.5
อื่นๆ	8	5.3
จำนวนตำแหน่งทางสังคม (ตำแหน่ง)		
1-2	119	34.7
3 ขึ้นไป	5	1.5
ค่าสุด = 1 ตำแหน่ง สูงสุด = 3 ตำแหน่ง		
ค่าเฉลี่ย = 0.44 ตำแหน่ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.664 ตำแหน่ง		
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนการพัฒนาการเกษตร		
ไม่เคยได้รับ	108	31.5
เคยได้รับ	235	68.5
ช่องทางการรับข่าวสาร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
วิทยุกระจายเสียง	30	6.8
เอกสาร-สารสาร	57	13.0
เพื่อนบ้านเกษตรกร	65	14.8
หอกระจายข่าวหมู่บ้าน	201	45.7

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

(n=343)		
ลักษณะทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
ช่องทางการรับข่าวสาร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
หน่วยงานภาครัฐด้านการเกษตร	84	19.1
อื่นๆ	3	0.7
จำนวนครั้งในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (ครั้ง/ปี)		
1-5	158	46.1
6-10	30	8.8
11 ขึ้นไป	47	13.7
ต่ำสุด = 1 ครั้ง/ปี สูงสุด = 210 ครั้ง/ปี		
ค่าเฉลี่ย = 6.97 ครั้ง/ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 20.958 ครั้ง/ปี		
การติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐด้านการเกษตร		
ไม่เคยติดต่อ	228	66.5
เคยติดต่อ	115	33.5
เรื่องที่ติดต่อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ขอเอกสารฯ	88	59.5
ขอรับน้ำยาเคมีฯ	21	14.2
ขอรับสารเร่ง พ.คฯ	22	14.9
อื่นๆ	17	11.5
จำนวนการติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐด้านการเกษตร		
1-5	94	27.4
6-10	11	3.2
11 ขึ้นไป	10	2.9
ต่ำสุด = 1 ครั้ง/ปี สูงสุด = 20 ครั้ง/ปี		
ค่าเฉลี่ย = 1.24 ครั้ง/ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.126 ครั้ง/ปี		

จากตารางที่ 4.4 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรตำบลต๋ำ อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

การเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 46.4 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม และร้อยละ 53.6 เป็นสมาชิกกลุ่ม โดยเกษตรกรร้อยละ 50.7 เป็นสมาชิก จำนวน 1-2 กลุ่ม ร้อยละ 2.9 เป็นสมาชิก จำนวน 3 กลุ่มขึ้นไป จำนวนการเป็นสมาชิกกลุ่มต่ำสุด 1 กลุ่ม สูงสุด 4 กลุ่ม และมีการเป็นสมาชิกกลุ่มเฉลี่ย 0.76 กลุ่ม ซึ่งเกษตรกรร้อยละ 34.9 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส. รองลงมา ร้อยละ 31.8 เป็นกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 16.1 เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 12.3 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 3.5 เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ และร้อยละ 1.5 เป็นสมาชิกกลุ่มกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตามลำดับ

สถานภาพทางสังคม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 63.9 ไม่มีสถานภาพทางสังคม และเกษตรกรร้อยละ 36.2 มีสถานภาพทางสังคม โดยร้อยละ 34.7 มีตำแหน่งทางสังคม 1-2 ตำแหน่ง ร้อยละ 1.5 มีตำแหน่งทางสังคม 3 ตำแหน่งขึ้นไป มีจำนวนตำแหน่งต่ำสุด 1 ตำแหน่ง สูงสุด 3 ตำแหน่ง ค่าเฉลี่ย 0.44 ตำแหน่ง ซึ่งตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้านมีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 41.5 รองลงมา ร้อยละ 19.7 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 16.5 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 8.6 ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิก อบต. และร้อยละ 5.3 อื่นๆ

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนการพัฒนาการเกษตร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 31.5 ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารฯ และเกษตรกรร้อยละ 68.5 เคยได้รับข้อมูลข่าวสารฯ โดยมีช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร ดังนี้ ร้อยละ 45.7 หอกระจายข่าวหมู่บ้าน ร้อยละ 19.1 หน่วยงานภาครัฐด้านการเกษตร ร้อยละ 14.8 เพื่อนบ้านเกษตรกร ร้อยละ 13.0 เอกสาร-สารสาร ร้อยละ 6.8 วิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 0.7 อื่นๆ ซึ่งเกษตรกรร้อยละ 46.1 มีการรับรู้ข่าวสาร จำนวน 1-5 ครั้ง/ปี ร้อยละ 13.7 มีการรับรู้ข่าวสาร จำนวน 11 ครั้ง ขึ้นไป/ปี และร้อยละ 8.8 การรับรู้ข่าวสาร จำนวน 6-10 ครั้ง/ปี และมีจำนวนครั้งในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี สูงสุด 210 ครั้ง/ปี ค่าเฉลี่ย 6.97 ครั้ง/ปี

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐด้านการเกษตร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 66.5 ไม่เคยติดต่อ ร้อยละ 33.5 เคยติดต่อ โดยมีเรื่องที่ติดต่อ ดังนี้ ร้อยละ 59.5 ขอเอกสาร ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ทางด้านการเกษตร ร้อยละ 14.9 ขอรับสารเร่ง พ.ด.1-9 เพื่อใช้ในการทำปุ๋ยอินทรีย์ ร้อยละ 14.2 ขอรับการช่วยเหลือทางด้านน้ำยาเคมี เพื่อใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืช และ ร้อยละ 11.5 อื่นๆ ซึ่งเกษตรกรร้อยละ 27.4 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐฯ จำนวน 1-5 ครั้ง/ปี ร้อยละ 3.2 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐฯ จำนวน 6-10 ครั้ง/ปี ร้อยละ 2.9 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐฯ จำนวน 11 ครั้ง ขึ้นไป/ปี และมีจำนวนการติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐฯ ต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี สูงสุด 20 ครั้ง/ปี ค่าเฉลี่ย 1.24 ครั้ง/ปี

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร

3.1 ปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร

จากการศึกษาปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร โดยรวมทั้ง 10 ด้าน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.36) โดยในรายละเอียด พบว่า ปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.13) ด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.87) ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มและด้านการคมนาคมขนส่ง (ค่าเฉลี่ย 3.78) ด้านกลุ่มเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.75) ด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต ค่าเฉลี่ย (3.73) ด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา (ค่าเฉลี่ย 3.63) ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.63) ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร (ค่าเฉลี่ย 3.60) ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย 3.60) ดังตารางที่ 4.5

ด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรรวม 5 ประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78) โดยในรายละเอียด พบว่า มีปัญหาการจัดตั้งตลาดเกษตรกรภายในชุมชนเพื่อซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรโดยตรงระหว่างเกษตรกรกับผู้ซื้อ (ค่าเฉลี่ย 4.22) อยู่ในระดับมากที่สุด และมีปัญหาในด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น คือ มีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน และหลักเกณฑ์การซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นธรรม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ซื้อ และผู้ขาย (ค่าเฉลี่ย 4.03) มีปัญหาการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิต การตลาด และราคาสินค้าเกษตรให้แก่เกษตรกรภายในชุมชนรับทราบเป็นประจำ (ค่าเฉลี่ย 3.84) มีปัญหาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผลผลิต หรือการถนอมอาหารภายในชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.73) และมีปัญหาการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.50) ดังตารางที่ 4.6

ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มรวม 5 ประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านเทคโนโลยีการทำฟาร์ม โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.87) โดยในรายละเอียด พบว่า มีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มอยู่ในระดับมากในทุกประเด็นคือ มีปัญหาการใช้น้ำเพื่อการเกษตรโดยไม่มีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.92) มีปัญหาขาด

ความรู้หรือแนวทางการทำเกษตรปลอดภัย เช่น เกษตรอินทรีย์ หรือ GAP เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.84) มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืช ได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.75) มีปัญหาเกี่ยวกับการนำสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) มาใช้ในการวางแผนการผลิตสินค้าเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.74) มีปัญหาการใช้พันธุ์พืช หรือพันธุ์สัตว์ ที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.66) ดังตารางที่ 4.7

ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตร ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร รวม 5 ประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) โดยในรายละเอียด พบว่ามีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากรอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น คือ มีปัญหาด้านการควบคุมคุณภาพ และราคาของเครื่องมือ และวัสดุการเกษตร ที่มีจำหน่ายในชุมชนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.83) มีปัญหาเกษตรกรไม่สามารถหาซื้ออุปกรณ์การเกษตรที่ต้องการได้จากภายในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.62) มีปัญหาเกษตรกรไม่มีความรู้ขั้นพื้นฐานในการดูแล และซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมือหรืออุปกรณ์การเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.62) มีปัญหาการไม่มีให้บริการของเครื่องจักรกลการเกษตรที่จำเป็นกับเกษตรกรภายในชุมชน เช่น เครื่องสีข้าวขนาดเล็ก เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.53) มีปัญหาสถานที่จัดจำหน่ายเครื่องมือ และวัสดุการเกษตรในชุมชนไม่ครอบคลุมทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 3.41) ดังตารางที่ 4.8

ด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตร ด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต รวม 5 ประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73) โดยในรายละเอียด พบว่ามีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิตอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น คือ มีปัญหาขาดการสนับสนุนการทำเกษตรกรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.95) มีปัญหาเกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงโครงการความช่วยเหลือด้านต่างๆ จากนโยบายภาครัฐได้ (ค่าเฉลี่ย 3.92) มีปัญหาขาดแคลนแหล่งขายสินค้าและบริการที่เกษตรกรต้องการภายในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.78) มีปัญหาด้านการจัดสรร และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่เกษตรกร เช่น ผู้เช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.53) และมีปัญหาเกษตรกรไม่รู้สิทธิภาคภูมิในอาชีพเกษตรกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.50) ดังตารางที่ 4.9

ด้านการคมนาคมขนส่ง จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการคมนาคมขนส่ง รวม 5 ประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนา การเกษตร ในด้านการคมนาคมขนส่งโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78) โดยในรายละเอียด พบว่า มีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการคมนาคมขนส่งอยู่ในระดับมากใน

ทุกประเด็น คือ มีปัญหาด้านถนนลำเลียงผลผลิตการเกษตรในชุมชน ชำรุดทรุดโทรมขาดการบำรุงรักษา (ค่าเฉลี่ย 4.08) มีปัญหาขาดจุกับซื้อผลผลิตทางการเกษตรตามฤดูกาลในชุมชนอย่างทั่วถึง ทำให้ต้องเดินทางระยะไกลเพื่อไปขายผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.03) มีปัญหาเกษตรกรขาดความรู้ด้านการขนส่งสินค้าเกษตรที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.76) มีปัญหาด้านพิธีการขออนุญาตเพื่อขนย้ายและกระจายผลผลิตเกษตร ที่มีขั้นตอนมากเกินไป และดำเนินการล่าช้า (ค่าเฉลี่ย 3.53) มีปัญหาด้านการเก็บเกี่ยว การคัดเกรด และการบรรจุหีบห่อที่ไม่เหมาะสม จนเกิดความเสียหายของผลผลิตระหว่างการขนส่ง (ค่าเฉลี่ย 3.76) ดังตารางที่ 4.10

ด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตร ด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา รวม 5 ประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.63) โดยในรายละเอียด พบว่ามีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา อยู่ในระดับมากในทุกประเด็น คือ มีปัญหาความไม่ต่อเนื่องในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.66) มีปัญหาเกี่ยวกับการเสนอความคิดเห็น สะท้อนปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.65) มีปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเกษตรกรในวัยทำงาน (ค่าเฉลี่ย 3.64) มีปัญหาเกษตรกรรุ่นใหม่ หรือเยาวชนเกษตรกรในชุมชนขาดความรู้ ขาดประสบการณ์ และทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.63) มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ที่ไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.58) ดังตารางที่ 4.11

ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร รวม 5 ประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรใน ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.63) โดยในรายละเอียด พบว่ามีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร อยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น คือ มีปัญหาเกษตรกรขาดความรู้ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตรประเภทต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.82) มีปัญหาเกษตรกรไม่ได้รับรู้ข่าวสารด้านสินค้าและบริการสินเชื่อเพื่อการเกษตรอย่างรวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์ (ค่าเฉลี่ย 3.70) มีปัญหาไม่มีร้านค้าในชุมชนให้บริการด้านสินเชื่อเพื่อการผลิตแก่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.67) มีปัญหาเกษตรกรไม่สามารถหาบุคคลที่ให้คำปรึกษาทางการเงินได้ภายในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.58) และมีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ มีปัญหาสถาบันการเงินในชุมชน เช่น กองทุนหมู่บ้านไม่มีหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการให้บริการสินเชื่อที่เหมาะสมกับสภาวะทางเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ย 3.40) ดังตารางที่ 4.12

ด้านกลุ่มเกษตรกร จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านกลุ่มเกษตรกร รวม 5 ประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านกลุ่มเกษตรกร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75) โดยในรายละเอียด พบว่า มีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านกลุ่มเกษตรกร อยู่ในระดับมากในทุกประเด็น คือ มีปัญหาไม่มีการรวมกลุ่มเกษตรกร ในรูปแบบเครือข่าย ทำให้กลุ่มพัฒนาได้ช้า (ค่าเฉลี่ย 3.84) มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.75) มีปัญหาไม่มีการประเมินศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร ทำให้กลุ่มขาดทิศทางการดำเนินการในอนาคต (ค่าเฉลี่ย 3.74) มีปัญหาสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.73) และมีปัญหาเกษตรกรขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และความสำคัญของกลุ่มเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.71) ดังตารางที่ 4.13

ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร รวม 5 ประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านกลุ่มเกษตรกร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13) โดยในรายละเอียด พบว่า มีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร อยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 4.22) และมีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร อยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น คือ มีปัญหาดินเสื่อมโทรม (ค่าเฉลี่ย 4.17) มีปัญหาสารเคมีตกค้างในร่างกาย และสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 4.13) มีปัญหาการตรวจสอบข้อมูลการเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ (ค่าเฉลี่ย 4.08) และมีปัญหาที่เกิดจากการทำเกษตรกรรมเชิงเดี่ยวมาอย่างยาวนาน ทั้งด้านการผลิต การตลาด และสภาพแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 4.04) ดังตารางที่ 4.14

ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง รวม 5 ประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) โดยในรายละเอียด พบว่า มีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง อยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น คือ มีปัญหาเกษตรกรไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการ และนโยบายของภาครัฐในการพัฒนาการเกษตรอย่างรวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์ (ค่าเฉลี่ย 3.80) มีปัญหาเกี่ยวกับแผนพัฒนาระดับชุมชนที่ไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับชาติ (ค่าเฉลี่ย 3.75) มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรระดับหมู่บ้าน และตำบล ที่ไม่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.65) มีปัญหาเกษตรกรไม่มีบทบาท หรือไม่มีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการพัฒนาด้านต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.58) และมีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการ

พัฒนาการเกษตรด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง อยู่ในระดับปานกลาง คือ มีปัญหาเกี่ยวกับอัตราจัดเก็บภาษีที่ดินไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ (ค่าเฉลี่ย 3.22) ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.5 ระดับปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

(n=343)			
ปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับปัญหา
1. ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	3.87	0.90	มาก
2. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	3.78	0.88	มาก
3. สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	3.60	0.85	มาก
4. สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	3.73	0.80	มาก
5. การคมนาคมขนส่ง	3.78	0.85	มาก
6. การศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา	3.63	0.85	มาก
7. สินเชื่อเพื่อการเกษตร	3.63	0.95	มาก
8. กลุ่มเกษตรกร	3.75	1.04	มาก
9. การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	4.13	0.82	มาก
10. การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	3.60	0.97	มาก
รวม	3.75	0.70	มาก
หมายเหตุ	ระดับปัญหาน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80	
	ระดับปัญหาน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60	
	ระดับปัญหাপานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40	
	ระดับปัญหามาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20	
	ระดับปัญหามากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00	

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร

(n=343)			
สาระปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ปัญหา
1. ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร			
1.1 มีปัญหาการจัดตั้งตลาดเกษตรกรภายในชุมชน เพื่อซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรโดยตรงระหว่าง เกษตรกรกับผู้ซื้อ	4.22	1.09	มากที่สุด
1.2 มีปัญหาการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้าน การผลิต การตลาด และราคาสินค้าเกษตรให้แก่ เกษตรกรภายในชุมชนรับทราบเป็นประจำ	3.84	1.06	มาก
1.3 มีปัญหาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผลผลิตหรือการ ถนอมอาหารภายในชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าทาง การเกษตร	3.73	1.19	มาก
1.4 มีปัญหาการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรออนไลน์	3.50	1.29	มาก
1.5 มีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน และ หลักเกณฑ์การซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรที่เป็น ธรรม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ซื้อ และผู้ขาย	4.03	1.07	มาก
รวม	3.87	0.90	มาก
หมายเหตุ	ระดับปัญหาน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80	
	ระดับปัญหาน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60	
	ระดับปัญหปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40	
	ระดับปัญหามาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20	
	ระดับปัญหามากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00	

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม

(n=343)			
สาระปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ปัญหา
2. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม			
2.1 มีปัญหาเกี่ยวกับการนำสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) มาใช้ในการวางแผนการผลิตสินค้าเกษตร	3.74	1.18	มาก
2.2 มีปัญหาการใช้พันธุ์พืช หรือพันธุ์สัตว์ ที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่	3.66	1.17	มาก
2.3 มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืช ได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ	3.75	1.05	มาก
2.4 มีปัญหาการใช้น้ำเพื่อการเกษตร โดยไม่มีประสิทธิภาพ	3.92	1.14	มาก
2.5 มีปัญหาขาดความรู้หรือแนวทางการทำเกษตรปลอดภัย เช่น เกษตรอินทรีย์ หรือ GAP เป็นต้น	3.84	1.14	มาก
รวม	3.78	0.88	มาก
หมายเหตุ	ระดับปัญหาน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80	
	ระดับปัญหาน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60	
	ระดับปัญหาปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40	
	ระดับปัญหามาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20	
	ระดับปัญหามากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00	

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร

(n=343)			
สาระปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ปัญหา
3. สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร			
3.1 มีปัญหาสถานที่จัดจำหน่ายเครื่องมือ และวัสดุ การเกษตรในชุมชนไม่ครอบคลุมทั่วถึง	3.74	1.18	มาก
3.2 มีปัญหาด้านการควบคุมคุณภาพ และราคาของ เครื่องมือ และวัสดุการเกษตร ที่มีจำหน่ายในชุมชนให้ อยู่ในระดับที่เหมาะสม	3.66	1.17	มาก
3.3 มีปัญหาเกษตรกรไม่สามารถหาซื้ออุปกรณ์ การเกษตรที่ต้องการได้จากภายในชุมชน	3.92	1.14	มาก
3.4 มีปัญหาเกษตรกรไม่มีความรู้ขั้นพื้นฐานในการ ดูแล และซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมือหรืออุปกรณ์ การเกษตร	3.62	1.05	มาก
3.5 มีปัญหาการไม่มีให้บริการของเครื่องจักรกล การเกษตรที่จำเป็นกับเกษตรกรภายในชุมชน เช่น เครื่องสีข้าวขนาดเล็ก เป็นต้น	3.53	1.19	มาก
รวม	3.60	0.85	มาก
หมายเหตุ	ระดับปัญหาน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80	
	ระดับปัญหาน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60	
	ระดับปัญหาปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40	
	ระดับปัญหามาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20	
	ระดับปัญหามากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00	

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต

(n=343)			
สาระปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ปัญหา
4. สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต			
4.1 มีปัญหาขาดการสนับสนุนการทำเกษตรกรรมที่ เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน	3.95	1.04	มาก
4.2 มีปัญหาเกษตรกรไม่รู้ศึกษากฎมีใจในอาชีพ เกษตรกรรม	3.50	1.13	มาก
4.3 มีปัญหาเกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงโครงการ ความช่วยเหลือด้านต่างๆ จากนโยบายภาครัฐได้	3.92	0.99	มาก
4.4 มีปัญหาด้านการจัดสรร และแบ่งปันผลประโยชน์ ที่เป็นธรรมแก่เกษตรกร เช่น ผู้เช่าที่ดินเพื่อทำ การเกษตร เป็นต้น	3.53	1.15	มาก
4.5 มีปัญหาขาดแคลนแหล่งขายสินค้าและบริการที่ เกษตรกรต้องการภายในชุมชน	3.78	1.16	มาก
รวม	3.73	0.80	มาก
หมายเหตุ	ระดับปัญหาน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80	
	ระดับปัญหาน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60	
	ระดับปัญหাপานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40	
	ระดับปัญหามาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20	
	ระดับปัญหามากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00	

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการคมนาคมขนส่ง

(n=343)			
สาระปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ปัญหา
5. การคมนาคมขนส่ง			
5.1 มีปัญหาด้านถนนลำเลียงผลผลิตการเกษตรใน ชุมชน ชำรุดทรุดโทรม ขาดการบำรุงรักษา	4.08	1.12	มาก
5.2 มีปัญหาด้านการเก็บเกี่ยว การคัดเกรด และ การบรรจุหีบห่อ ที่ไม่เหมาะสม จนเกิดความเสียหาย ของผลผลิตระหว่างการขนส่ง	3.52	1.19	มาก
5.3 มีปัญหาเกษตรกรขาดความรู้ด้านการขนส่งสินค้า เกษตรที่เหมาะสม	3.76	1.04	มาก
5.4 มีปัญหาขาดจุดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรตาม ฤดูกาลในชุมชนอย่างทั่วถึง ทำให้ต้องเดินทาง ระยะไกลเพื่อไปขายผลผลิต	4.03	1.08	มาก
5.5 มีปัญหาด้านพิธีการขออนุญาตเพื่อขนย้าย และ กระจายผลผลิตเกษตร ที่มีขั้นตอนมากเกินไปและ ดำเนินการล่าช้า	3.53	1.22	มาก
รวม	3.78	0.85	มาก
หมายเหตุ	ระดับปัญหาน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80	
	ระดับปัญหาน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60	
	ระดับปัญหาปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40	
	ระดับปัญหามาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20	
	ระดับปัญหามากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00	

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการศึกษาก่อให้เกิดการพัฒนา

(n=343)			
สาระปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ปัญหา
6. การศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา			
6.1 มีปัญหาเกี่ยวกับการเสนอความคิดเห็น สะท้อน ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรในชุมชน	3.65	0.99	มาก
6.2 มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดอบรม และถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตร ที่ไม่ตรงกับความต้องการของ เกษตรกรในชุมชน	3.58	0.99	มาก
6.3 มีปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ของเกษตรกรในวัยทำงาน	3.64	0.99	มาก
6.4 มีปัญหาความไม่ต่อเนื่องในการถ่ายทอดองค์ ความรู้ให้แก่เกษตรกร	3.66	1.02	มาก
6.5 มีปัญหาเกษตรกรรุ่นใหม่ หรือเยาวชนเกษตรกรใน ชุมชน ขาดความรู้ ขาดประสบการณ์ และทัศนคติที่ดี ต่ออาชีพเกษตรกรรม	3.63	1.09	มาก
รวม	3.63	0.85	มาก
หมายเหตุ	ระดับปัญหาน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80	
	ระดับปัญหาน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60	
	ระดับปัญหาปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40	
	ระดับปัญหามาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20	
	ระดับปัญหามากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00	

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร

(n=343)			
สาระปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ปัญหา
7. สินเชื่อเพื่อการเกษตร			
7.1 มีปัญหาเกษตรกรไม่ได้รับรู้ข่าวสารด้านสินค้าและบริการสินเชื่อเพื่อการเกษตรอย่างรวดเร็ว และ ทันต่อสถานการณ์	3.65	0.99	มาก
7.2 มีปัญหาเกษตรกรขาดความรู้ด้านสินเชื่อเพื่อ การเกษตรประเภทต่างๆ	3.58	0.99	มาก
7.3 มีปัญหาสถาบันการเงินในชุมชน เช่น กองทุน หมู่บ้านไม่มีหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการให้บริการ สินเชื่อที่เหมาะสมกับสถานะทางเศรษฐกิจ	3.64	0.99	มาก
7.4 มีปัญหาเกษตรกรไม่สามารถหาบุคคลที่ให้ คำปรึกษาทางการเงินได้ภายในชุมชน	3.58	1.24	มาก
7.5 มีปัญหาไม่มีร้านค้าในชุมชนให้บริการด้าน สินเชื่อเพื่อการผลิตแก่เกษตรกร	3.67	1.29	มาก
รวม	3.63	0.95	มาก
หมายเหตุ	ระดับปัญหาน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	1.00-1.80
	ระดับปัญหาน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	1.81-2.60
	ระดับปัญหปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	2.61-3.40
	ระดับปัญหามาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	3.41-4.20
	ระดับปัญหามากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	4.21-5.00

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านกลุ่มเกษตรกร

(n=343)			
สาระปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ปัญหา
8. กลุ่มเกษตรกร			
8.1 มีปัญหาเกษตรกรขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมาย และความสำคัญของกลุ่มเกษตรกร	3.71	1.18	มาก
8.2 มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร	3.75	1.16	มาก
8.3 มีปัญหาสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมใน การดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม	3.73	1.17	มาก
8.4 มีปัญหาไม่มีการประเมินศักยภาพของกลุ่ม เกษตรกร ทำให้กลุ่มขาดทิศทางการดำเนินการใน อนาคต	3.74	1.20	มาก
8.5 มีปัญหาไม่มีการรวมกลุ่มเกษตรกรในรูปแบบ เครือข่าย ทำให้กลุ่มพัฒนาได้ช้า	3.84	1.21	มาก
รวม	3.75	1.04	มาก
หมายเหตุ	ระดับปัญหาน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80	
	ระดับปัญหาน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60	
	ระดับปัญหาปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40	
	ระดับปัญหามาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20	
	ระดับปัญหามากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00	

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร

(n=343)			
สาระปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ปัญหา
9. การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร			
9.1 มีปัญหาที่เกิดจากการทำเกษตรกรรมเชิงเดี่ยวมา อย่างยาวนาน ทั้งด้านการผลิต การตลาด และ สภาพแวดล้อม	4.04	0.99	มาก
9.2 มีปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่าง เพียงพอ	4.22	1.00	มากที่สุด
9.3 มีปัญหาดินเสื่อมโทรม	4.17	1.01	มาก
9.4 มีปัญหาสารเคมีตกค้างในร่างกาย และสิ่งแวดล้อม	4.13	1.02	มาก
9.5 มีปัญหาการตรวจสอบข้อมูลการเข้าทำประโยชน์ ในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์	4.08	1.10	มาก
รวม	4.13	0.82	มาก
หมายเหตุ	ระดับปัญหาน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80	
	ระดับปัญหาน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60	
	ระดับปัญหปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40	
	ระดับปัญหามาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20	
	ระดับปัญหามากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00	

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง

(n=343)			
สาระปัญหาของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ปัญหา
10. การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง			
10.1 มีปัญหาเกี่ยวกับแผนพัฒนาระดับชุมชนที่ไม่ สอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับชาติ	3.75	1.09	มาก
10.2 มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาด้าน การเกษตรระดับหมู่บ้าน และตำบล ที่ไม่เหมาะสม	3.65	1.13	มาก
10.3 มีปัญหาเกษตรกรไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับ มาตรการ และนโยบายของภาครัฐในการพัฒนาการ เกษตรอย่างรวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์	4.17	1.01	มาก
10.4 มีปัญหาเกี่ยวกับอัตราจัดเก็บภาษีที่ดินไม่ เหมาะสมกับสถานการณ์	3.80	1.11	มาก
10.5 มีปัญหาเกษตรกรไม่มีบทบาท หรือไม่มีส่วนร่วม ในการเสนอความต้องการพัฒนาในด้านต่างๆ	3.58	1.18	มาก
รวม	3.60	0.97	มาก
หมายเหตุ	ระดับปัญหาน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80	
	ระดับปัญหาน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60	
	ระดับปัญหাপานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40	
	ระดับปัญหามาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20	
	ระดับปัญหามากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00	

3.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร

ตารางที่ 4.16 สรุปภาพรวมข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร

(n=343)		
ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีข้อเสนอแนะ	310	90.38
มีข้อเสนอแนะ	33	9.62
ข้อเสนอแนะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1. ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	19	27.94
-อยากให้มีตลาดรองรับสินค้าเกษตร, ราคาผลผลิตตกต่ำ, พ่อค้าคนกลางกดราคา		
2. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	12	17.65
-ขาดแหล่งน้ำ,ขาดองค์ความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช		
3. สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	8	11.76
-อุปกรณ์การเกษตรมีราคาแพง		
4. สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	8	11.76
-ขาดแหล่งจำหน่ายสินค้าในชุมชนที่อาศัย		
5. การคมนาคมขนส่ง	3	4.41
-ถนนไม่ดี		
6. การศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา	3	4.41
-ไม่มีบุคลากรที่ให้ความรู้ทางการเกษตรอย่างทั่วถึง, ขาดองค์ความรู้		
7. สินเชื่อเพื่อการเกษตร	2	2.94
-ดอกเบี้ยแพง		
8. กลุ่มเกษตรกร	5	7.35
-ไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายสินค้า, ขาดความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม		

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

(n=343)		
ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
9. การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	8	11.76
-ปัญหาที่ดินทำการเกษตร ไม่มีเอกสารสิทธิ์		
10. การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	0	0.00
รวม	68	

จากตารางที่ 4.16 สรุปภาพรวมข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร ดังนี้

เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร ได้แก่ ปัญหาด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร ปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม ปัญหาด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร ปัญหาด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต ปัญหาด้านการคมนาคมขนส่ง ปัญหาด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา ปัญหาด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร ปัญหาด้านกลุ่มเกษตรกร ปัญหาด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร ปัญหาด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง พบว่า ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรของกลุ่มตัวอย่าง 343 คน ไม่มีข้อเสนอแนะ 310 คน คิดเป็น ร้อยละ 90.38 มีข้อเสนอแนะ 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.62 จากกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อเสนอแนะสามารถแยกรายละเอียดแต่ละประเด็น ดังนี้

-**ปัญหาด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร** มีข้อเสนอแนะว่า ราคาผลผลิตตกต่ำ พ่อค้าคนกลางกดราคา แนะนำให้มีการวางแผนการตลาดเพื่อรองรับสินค้าเกษตร ร้อยละ 27.94

-**ปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม** มีข้อเสนอแนะว่า ขาดแหล่งน้ำ ขาดองค์ความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช แนะนำให้มีการจัดอบรมด้านการบริหารจัดการน้ำและการจัดการศัตรูพืช ร้อยละ 17.65

-**ปัญหาด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร** มีข้อเสนอแนะว่า อุปกรณ์การเกษตรมีราคาแพง ร้อยละ 11.76

-**ปัญหาด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต** มีข้อเสนอแนะว่า ขาดแหล่งจำหน่ายสินค้าในชุมชนที่อาศัย ร้อยละ 11.76

-ปัญหาด้านการคมนาคมขนส่ง มีข้อเสนอแนะว่า ถนนไม่ดี ร้อยละ 4.14

-ปัญหาทางการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา มีข้อเสนอแนะว่า ขาดองค์ความรู้ ขาดบุคลากรที่ให้ความรู้ทางการเกษตรอย่างทั่วถึง ร้อยละ 4.14

-ปัญหาด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร มีข้อเสนอแนะว่า ดอกเบี้ยแพง ร้อยละ 2.94

-ปัญหาด้านกลุ่มเกษตรกร มีข้อเสนอแนะว่า ขาดการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายสินค้า, ขาดความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม ร้อยละ 7.35

-ปัญหาด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร มีข้อเสนอแนะว่า ปัญหาที่ดินทำการเกษตรไม่มีเอกสารสิทธิ์ ร้อยละ 11.76

3.3 ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร

จากการศึกษาความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของตำบลต้าเต่า พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้านคือตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.21) และความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.16) ด้านการคมนาคมขนส่ง (ค่าเฉลี่ย 4.14) ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม (ค่าเฉลี่ย 4.09) ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย 4.07) ด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.03) ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร (ค่าเฉลี่ย 4.03) ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.02) ด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา (ค่าเฉลี่ย 4.01) และด้านกลุ่มเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.98) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.17

ด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรรวม 5 ประเด็น พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.21) โดยในรายละเอียด พบว่าความต้องการของเกษตรกรในด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการกำหนดมาตรฐาน และหลักเกณฑ์การซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรที่ เป็นธรรม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ซื้อ และผู้ขาย (ค่าเฉลี่ย 4.29) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการจัดตั้งตลาดเกษตรกรภายในชุมชน เพื่อซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรโดยตรงระหว่างเกษตรกรกับผู้ซื้อ อย่างน้อย 1 วัน/สัปดาห์ (ค่าเฉลี่ย 4.27) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิต การตลาด และราคาสินค้าเกษตรให้แก่เกษตรกรภายในชุมชนรับทราบเป็นประจำ (ค่าเฉลี่ย 4.25) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น

ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิต การตลาด และราคาสินค้าเกษตรให้แก่เกษตรกรภายในชุมชนรับทราบเป็นประจำ (ค่าเฉลี่ย 4.16) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 4.06) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.18

ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มรวม 5 ประเด็น พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.09) โดยในรายละเอียด พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น คือ ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.18) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการใช้พันธุ์พืช หรือพันธุ์สัตว์ ที่เหมาะสมกับพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 4.13) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.10) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการทำเกษตรปลอดภัย เช่น เกษตรอินทรีย์ หรือ GAP เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 4.04) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) มาใช้วางแผนด้านการผลิตสินค้าเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.00) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.19

ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร รวม 5 ประเด็น พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.03) โดยในรายละเอียด พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น คือ ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้มีมาตรการควบคุมด้านคุณภาพ และราคาของเครื่องมือ และวัสดุการเกษตรที่มีจำหน่ายในชุมชนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.13) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงอุปกรณ์การเกษตรที่ทันสมัยสมวัยร่วมกับการใช้เทคนิคการผลิตที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นได้ (ค่าเฉลี่ย 4.11) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีความรู้ขั้นพื้นฐานในการซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมือ และอุปกรณ์การเกษตรได้ด้วยตนเอง (ค่าเฉลี่ย 4.08) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีเครื่องจักรกลการเกษตรมาบริการในชุมชน เช่น โรงสีข้าวชุมชนขนาดเล็ก เป็นต้น ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุน ให้มีเครื่องจักรกลการเกษตรมาบริการในชุมชน เช่น โรงสีข้าวชุมชนขนาดเล็ก เป็นต้น ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุน ให้มีเครื่องจักรกลการเกษตรมาบริการในชุมชน เช่น โรงสีข้าวชุมชนขนาดเล็ก เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.92) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุน ให้มีสถานที่จัดจำหน่ายเครื่องมือ และวัสดุการเกษตรในชุมชนอย่างทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 3.89) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.20

ด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตร ด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต รวม 5 ประเด็น พบว่า ความต้องการของ เกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.03) โดยในรายละเอียด พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์มอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น คือ ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าถึง โครงการความช่วยเหลือด้านต่างๆ จากนโยบายภาครัฐ เช่น การขึ้นทะเบียนเกษตรกร เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 4.18) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้มีแหล่งขายสินค้า และบริการที่เกษตรกรต้องการภายในชุมชน เพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการผลิตสินค้าเกษตรออกสู่ตลาด (ค่าเฉลี่ย 4.15) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้คำแนะนำด้านการจัดสรร และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่เกษตรกร เช่น ผู้เช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 4.01) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการทำเกษตรกรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.95) และต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้เกษตรกรภาคภูมิใจกับอาชีพของตนเอง เช่น การประกาศเกียรติคุณแก่เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.87) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.21

ด้านการคมนาคมขนส่ง จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตร ด้านการคมนาคมขนส่ง รวม 5 ประเด็น พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านการคมนาคมขนส่งโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.14) โดยในรายละเอียด พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการคมนาคมขนส่ง อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการตั้งจุดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรตามฤดูกาลในชุมชนอย่างทั่วถึง เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางขนส่งสินค้าของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.30) และต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น

ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนด้านการปรับปรุง และบำรุงรักษา ถนนลำเลียงผลผลิตการเกษตรให้อยู่ในสภาพดี มีความพร้อม และมีความปลอดภัยอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.21) และความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการคมนาคมขนส่ง อยู่ในระดับมาก คือ ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้มีขั้นตอนการขออนุญาตเพื่อขนย้าย ตรวจสอบ และกระจายผลผลิตเกษตรในพื้นที่ ที่กระชับ รวดเร็ว และโปร่งใส เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขนส่งสินค้า (ค่าเฉลี่ย 4.20) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้เกษตรกรมีความรู้ด้านการขนส่งสินค้ารูปแบบต่างๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้วิธีการขนส่งผลผลิตการเกษตรที่เหมาะสมกับตนเองได้ (ค่าเฉลี่ย 4.03) และต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้เกษตรกรมีการปฏิบัติที่เหมาะสมด้านการเก็บเกี่ยว การคัดเกรด และการบรรจุหีบห่อ เพื่อลดความเสียหายของผลผลิตเมื่อถึงปลายทาง (ค่าเฉลี่ย 3.97) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.22

ด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตร ด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา รวม 5 ประเด็น พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ แนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.01) โดยในรายละเอียด พบว่าความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร ด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา อยู่ในระดับมากในทุกประเด็น คือ ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้มีจัดเวทีเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ปัญหา และทัศนคติของอาชีพเกษตรกร เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ แก่เยาวชนเกษตรกรหรือเกษตรกรรุ่นใหม่ (ค่าเฉลี่ย 4.11) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้มีแนวทางขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เกษตรกรวัยทำงานให้ทั่วถึงอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.03) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการจัดเวทีชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.99) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในเรื่องที่มาจากความต้องการของเกษตรกรในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.98) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการถ่ายทอดองค์ความรู้ แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.96) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.23

ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร รวม 5 ประเด็น พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02) โดยในรายละเอียด พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสินเชื่อ

เพื่อการเกษตร อยู่ในระดับมากในทุกประเด็น คือ ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการเผยแพร่ข่าวสารด้านสินค้า และบริการสินเชื่อเพื่อการเกษตร ให้เกษตรกรทราบให้ทั่วถึงอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.08) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการจัดเวทีอบรมให้ความรู้ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร ประเภทต่างๆ ให้แก่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.04) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้สถาบันการเงินของชุมชน เช่น กองทุนหมู่บ้าน มีการปรับปรุง หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการให้บริการสินเชื่อที่เหมาะสมกับสถานะทางเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ย 4.01) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้สถาบันการเงินของชุมชน เช่น กองทุนหมู่บ้าน มีบริการให้คำปรึกษาทางการเงินแก่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.00) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้ร้านค้าชุมชนหรือสหกรณ์มีบริการด้านสินเชื่อเพื่อการผลิตแก่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.97) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.24

ด้านกลุ่มเกษตรกร จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านกลุ่มเกษตรกร รวม 5 ประเด็น พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้าน กลุ่มเกษตรกร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98) โดยในรายละเอียด พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านกลุ่มเกษตรกร อยู่ในระดับมากในทุกประเด็น คือ ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการประเมิน ศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรตามหลักเกณฑ์ และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาจัดทำแผนพัฒนา กลุ่มต่อไป (ค่าเฉลี่ย 4.01) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มให้แก่เกษตรกรที่มีความประสงค์ (ค่าเฉลี่ย 4.00) ต้องการให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการจัดตั้งเครือข่ายกลุ่ม เกษตรกรแต่ละประเภทในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมกันพัฒนาเครือข่ายให้ เจริญก้าวหน้า (ค่าเฉลี่ย 3.98) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและ สนับสนุนการจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับความสำคัญ และกลุ่มเกษตรกรประเภทต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.97) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการ ดำเนินกิจกรรมของกลุ่มโดยเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนตาม โครงสร้างการบริหาร (ค่าเฉลี่ย 3.94) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.25

ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตร ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร รวม 5 ประเด็น พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ แนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านกลุ่มเกษตรกร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.16) โดยในรายละเอียด พบว่าความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร

ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น คือ มีต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุน โครงการเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำเพื่อการเกษตรของเกษตรกรหรือชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.23) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับปรุงคุณภาพดิน และใช้แนวทางอนุรักษ์ทรัพยากรดินอย่างมีประสิทธิภาพในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.21) และความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร อยู่ในระดับมาก 3 ประเด็น คือ ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรมที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ เช่น ชื่อผู้ครอบครอง พื้นที่แปลง และประวัติการทำกิจกรรมเกษตรในแปลง เป็นต้น ซึ่งสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ตามความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.19) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้มีมาตรการเกี่ยวกับการใช้ และการจัดการบรรจุภัณฑ์สารเคมีการเกษตรอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.10) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรกรรมเชิงเดี่ยวเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่นๆ เช่น การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 4.07) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.26

ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง รวม 5 ประเด็น พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.07) โดยในรายละเอียด พบว่าความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง อยู่ในระดับมากในทุกประเด็น คือ ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนแนวทางการพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับชาติ และต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านต่างๆ อย่างทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 4.10) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรระดับหมู่บ้าน และตำบล (ค่าเฉลี่ย 4.07) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการ และนโยบายของภาครัฐในการพัฒนาการเกษตรให้เกษตรกรได้รับทราบอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.06) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการกำหนดอัตราจัดเก็บภาษีที่ดินให้เหมาะสมกับสถานการณ์ (ค่าเฉลี่ย 4.03) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.17 ระดับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร

(n=343)

ความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความต้องการ
1. ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	4.21	0.76	มากที่สุด
2. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	4.09	0.80	มาก
3. สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	4.03	0.83	มาก
4. สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	4.03	0.80	มาก
5. การคมนาคมขนส่ง	4.14	0.76	มาก
6. การศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา	4.01	0.87	มาก
7. สินเชื่อเพื่อการเกษตร	4.02	0.84	มาก
8. กลุ่มเกษตรกร	3.98	0.83	มาก
9. การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	4.16	0.79	มาก
10. การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	4.07	0.80	มาก
รวม	4.07	0.71	มาก

หมายเหตุ	ระดับความต้องการน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80
	ระดับความต้องการน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60
	ระดับความต้องการปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40
	ระดับความต้องการมาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20
	ระดับความต้องการมากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ
แนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร

(n=343)

สาระความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความต้องการ
1. ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร			
1.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการจัดตั้งตลาดเกษตรกรภายในชุมชน เพื่อซื้อขาย ผลผลิตทางการเกษตร โดยตรงระหว่างเกษตรกรกับผู้ซื้ออย่างน้อย 1 วัน/สัปดาห์	4.27	0.93	มากที่สุด
1.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและ สนับสนุนการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตการตลาด และราคาสินค้าเกษตรให้แก่เกษตรกรภายในชุมชนรับทราบเป็นประจำ	4.25	0.87	มากที่สุด
1.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนโครงการด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผลผลิต หรือการ ถนอมอาหารภายในชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร	4.16	0.92	มาก
1.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรออนไลน์	4.06	1.00	มาก
1.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนการกำหนดมาตรฐาน และหลักเกณฑ์ การซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นธรรม เพื่อสร้างความ เชื่อมั่นให้แก่ผู้ซื้อและผู้ขาย	4.29	0.87	มากที่สุด
รวม	4.21	0.76	มากที่สุด
หมายเหตุ	ระดับความต้องการน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80	
	ระดับความต้องการน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60	
	ระดับความต้องการปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40	
	ระดับความต้องการมาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20	
	ระดับความต้องการมากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00	

ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ
แนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม

(n=343)			
สาระความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความต้องการ
2. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม			
2.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) มาใช้วางแผนด้านการผลิตสินค้าเกษตร	4.00	0.94	มาก
2.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนการใช้พันธุ์พืช หรือพันธุ์สัตว์ ที่ เหมาะสมกับพื้นที่	4.13	0.92	มาก
2.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกัน กำจัดศัตรูพืช	4.10	0.92	มาก
2.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรอย่างมี ประสิทธิภาพ	4.18	0.97	มาก
2.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนการทำเกษตรปลอดภัย เช่น เกษตร อินทรีย์ หรือ GAP เป็นต้น	4.04	0.96	มาก
รวม	4.09	0.80	มาก
หมายเหตุ	ระดับความต้องการน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80	
	ระดับความต้องการน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60	
	ระดับความต้องการปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40	
	ระดับความต้องการมาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20	
	ระดับความต้องการมากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00	

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ
แนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร

(n=343)			
สาระความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความต้องการ
3. สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร			
3.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้มีสถานที่จัดจำหน่ายเครื่องมือและวัสดุ การเกษตรในชุมชนอย่างทั่วถึง	3.89	1.07	มาก
3.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้มีมาตรการควบคุมด้านคุณภาพและราคาของ เครื่องมือและวัสดุการเกษตรที่มีจำหน่ายในชุมชนให้อยู่ในระดับ ที่เหมาะสม	4.13	0.92	มาก
3.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและ สนับสนุนให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงอุปกรณ์การเกษตรที่ทันสมัย ร่วมกับการใช้เทคนิคการผลิตที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นได้	4.11	0.93	มาก
3.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกษตรกรมีความรู้ขั้นพื้นฐานในการ ซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมือ และอุปกรณ์การเกษตรได้ด้วยตนเอง	4.08	0.98	มาก
3.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีเครื่องจักรกลการเกษตรมา บริการในชุมชน เช่น โรงสีข้าวชุมชนขนาดเล็ก เป็นต้น	3.92	1.04	มาก
รวม	4.03	0.83	มาก
หมายเหตุ	ระดับความต้องการน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80	
	ระดับความต้องการน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60	
	ระดับความต้องการปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40	
	ระดับความต้องการมาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20	
	ระดับความต้องการมากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00	

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ
แนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต

		(n=343)		
สาระความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความต้องการ
4. สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต				
4.1	ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการทำเกษตรกรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน	3.95	0.97	มาก
4.2	ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและ สนับสนุนให้เกษตรกรภาคภูมิ ใจกับอาชีพของตนเอง เช่น การประกาศ เกียรติคุณแก่เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ เป็นต้น	3.87	1.04	มาก
4.3	ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าถึงโครงการความช่วยเหลือด้าน ต่างๆ จากนโยบายภาครัฐ เช่น การขึ้นทะเบียนเกษตรกร เป็นต้น	4.18	0.98	มาก
4.4	ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้คำแนะนำด้านการจัดสรร และแบ่งปัน ผลประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่เกษตรกร เช่น ผู้เช่าที่ดินเพื่อทำ การเกษตร เป็นต้น	4.01	1.00	มาก
4.5	ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้มีแหล่งขายสินค้าและบริการที่เกษตรกร ต้องการภายในชุมชน เพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการผลิตสินค้า เกษตรออกสู่ตลาด	4.15	0.98	มาก
รวม		4.03	0.80	มาก
หมายเหตุ	ระดับความต้องการน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80		
	ระดับความต้องการน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60		
	ระดับความต้องการปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40		
	ระดับความต้องการมาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20		
	ระดับความต้องการมากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00		

ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ
แนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการคมนาคมขนส่ง

(n=343)

สาระความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความต้องการ
5. การคมนาคมขนส่ง			
5.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนด้านการปรับปรุง และบำรุงรักษา ถนนลำเลียงผลผลิตการเกษตรให้อยู่ในสภาพดี มีความ พร้อม และมีความปลอดภัยอยู่เสมอ	4.21	1.01	มากที่สุด
5.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกษตรกรมีการปฏิบัติที่ เหมาะสมด้านการเก็บเกี่ยว การคัดเกรด และการบรรจุหีบ ห่อ เพื่อลดความเสียหายของผลผลิตเมื่อถึงปลายทาง	3.97	0.95	มาก
5.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกษตรกรมีความรู้ด้านการขนส่ง สินค้ารูปแบบต่างๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้วิธีการขนส่ง ผลผลิตการเกษตรที่เหมาะสมกับตนเองได้	4.03	0.92	มาก
5.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการตั้งจุดรับซื้อผลผลิตทางการ เกษตรตามฤดูกาลในชุมชนอย่างทั่วถึง เพื่อลดค่าใช้จ่ายใน การเดินทางขนส่งสินค้าของเกษตรกร	4.30	0.92	มากที่สุด

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

(n=343)

สาระความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความต้องการ
5.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีขั้นตอนการขออนุญาตเพื่อขน ย้าย ตรวจสอบ และกระจายผลผลิตเกษตรในพื้นที่ที่ กระจัด รวดเร็ว และโปร่งใสเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ ขนส่งสินค้า		4.20	0.92	มาก
รวม		4.14	0.76	มาก
หมายเหตุ	ระดับความต้องการน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80		
	ระดับความต้องการน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60		
	ระดับความต้องการปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40		
	ระดับความต้องการมาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20		
	ระดับความต้องการมากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00		

ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ
แนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา

(n=343)

สาระความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความต้องการ
6. การศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา				
6.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการจัดเวทีชุมชนเพื่อ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะของ เกษตรกรในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ		3.99	0.98	มาก

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

(n=343)			
สาระความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความต้องการ
6.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรในเรื่องที่มาจากความต้องการของ เกษตรกรในชุมชน	3.98	0.98	มาก
6.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีแนวทางขยายโอกาสทาง การศึกษาแก่เกษตรกรวัยทำงานให้ทั่วถึงอย่างเหมาะสม	4.03	0.95	มาก
6.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกร อย่างต่อเนื่อง	3.96	1.04	มาก
6.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีจัดเวทีเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ ภูมิปัญญาและทัศนคติของอาชีพเกษตรกร เพื่อสร้างแรง บันดาลใจ แก่เยาวชนเกษตรหรือเกษตรกรรุ่นใหม่	4.11	0.95	มาก
รวม	4.01	0.87	มาก
หมายเหตุ	ระดับความต้องการน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	1.00-1.80
	ระดับความต้องการน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	1.81-2.60
	ระดับความต้องการปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	2.61-3.40
	ระดับความต้องการมาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	3.41-4.20
	ระดับความต้องการมากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	4.21-5.00

ตารางที่ 4.24 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ
แนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา

		(n=343)		
สาระความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความต้องการ
7. สินเชื่อเพื่อการเกษตร				
7.1	ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการเผยแพร่ข่าวสารด้านสินค้าและบริการสินเชื่อเพื่อการเกษตรให้เกษตรกรทราบให้ทั่วถึงอย่างสม่ำเสมอ	4.08	0.93	มาก
7.2	ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการจัดเวทีอบรมให้ความรู้ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตรประเภทต่างๆ ให้แก่เกษตรกร	4.04	0.99	มาก
7.3	ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้สถาบันการเงินของชุมชน เช่น กองทุนหมู่บ้าน มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการให้บริการสินเชื่อที่เหมาะสมกับสภาวะทางเศรษฐกิจ	4.01	0.97	มาก
7.4	ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้สถาบันการเงินของชุมชน เช่น กองทุนหมู่บ้าน มีบริการให้คำปรึกษาทางการเงินแก่เกษตรกร	4.00	0.97	มาก
7.5	ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้ร้านค้าชุมชนหรือสหกรณ์มีบริการด้านสินเชื่อเพื่อการผลิตแก่เกษตรกร	3.97	1.03	มาก
รวม		4.02	0.84	มาก
หมายเหตุ	ระดับความต้องการน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80		
	ระดับความต้องการน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60		
	ระดับความต้องการปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40		
	ระดับความต้องการมาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20		
	ระดับความต้องการมากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00		

ตารางที่ 4.25 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ
แนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านกลุ่มเกษตรกร

(n=343)

สาระความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความต้องการ
8. กลุ่มเกษตรกร			
8.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับความสำคัญ และกลุ่มเกษตรกรประเภทต่างๆ	3.97	1.10	มาก
8.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มให้แก่ เกษตรกรที่มีความประสงค์	4.00	1.02	มาก
8.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มโดยเน้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนตาม โครงสร้างการบริหาร	3.94	0.96	มาก
8.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการประเมินศักยภาพของกลุ่ม เกษตรกรตามหลักเกณฑ์ และนำข้อมูลที่ได้จากการ วิเคราะห์มาจัดทำแผนพัฒนากลุ่มต่อไป	4.01	0.89	มาก
8.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร แต่ละประเภทในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และ ร่วมกันพัฒนาเครือข่ายให้เจริญก้าวหน้า	3.98	0.91	มาก
รวม	3.98	0.83	มาก

หมายเหตุ	ระดับความต้องการน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80
	ระดับความต้องการน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60
	ระดับความต้องการปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40
	ระดับความต้องการมาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20
	ระดับความต้องการมากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00

ตารางที่ 4.26 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ
แนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร

(n=343)			
สาระความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความต้องการ
9. การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร			
9.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำ เกษตรกรรมเชิงเดี่ยวเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่นๆ เช่น การทำเกษตรทฤษฎีใหม่	4.07	0.94	มาก
9.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุน โครงการเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำเพื่อ การเกษตรของเกษตรกรหรือชุมชน	4.23	0.96	มากที่สุด
9.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อ ปรับปรุงคุณภาพดิน และใช้แนวทางอนุรักษ์ทรัพยากรดิน อย่างมีประสิทธิภาพในชุมชน	4.21	0.98	มากที่สุด
9.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีมาตรการเกี่ยวกับการใช้ และ การจัดการบรรจุภัณฑ์สารเคมีการเกษตรอย่างเหมาะสม	4.10	0.88	มาก

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

(n=343)

สาระความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความต้องการ
9.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ เกษตรกรรมที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ เช่น ชื่อผู้ครอบครอง พื้นที่แปลง และประวัติการทำกิจกรรมเกษตรในแปลง เป็นต้น ซึ่งสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ตามความ เหมาะสม	4.19	0.95	มาก
รวม	4.16	0.79	มาก
หมายเหตุ	ระดับความต้องการน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	1.00-1.80
	ระดับความต้องการน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	1.81-2.60
	ระดับความต้องการปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	2.61-3.40
	ระดับความต้องการมาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	3.41-4.20
	ระดับความต้องการมากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	4.21-5.00

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำ
แนวทางการพัฒนาการเกษตรด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง

(n=343)

สาระความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความต้องการ
10. การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง			
10.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนแนวทางการพัฒนาชุมชนให้ สอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับชาติ	4.10	0.89	มาก

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

(n=343)			
สาระความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความต้องการ
10.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาด้าน การเกษตรระดับหมู่บ้าน และตำบล	4.07	0.90	มาก
10.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับ มาตรการ และนโยบายของภาครัฐในการพัฒนา การเกษตรให้เกษตรกรได้รับทราบอยู่เสมอ	4.06	0.94	มาก
10.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนการกำหนดอัตราจัดเก็บภาษีที่ดิน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.03	0.97	มาก
10.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกัน ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการ พัฒนาด้านต่างๆ อย่างทั่วถึง	4.10	1.00	มาก
รวม	4.07	0.80	มาก
หมายเหตุ	ระดับความต้องการน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	1.00-1.80
	ระดับความต้องการน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	1.81-2.60
	ระดับความต้องการปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	2.61-3.40
	ระดับความต้องการมาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	3.41-4.20
	ระดับความต้องการมากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	4.21-5.00

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลต้าเต้า

4.1 สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลต้าเต้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดเวทีชุมชนและข้อมูลทุติยภูมิ พบว่าตำบลต้าเต้ามีสภาพแวดล้อม และสภาพปัญหาที่มีผลต่อการพัฒนาการเกษตร สรุปเป็น 4 ด้าน คือ กายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ดังนี้

ตารางที่ 4.28 สภาพแวดล้อมของชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาการเกษตร

กายภาพ	ชีวภาพ	เศรษฐกิจ	สังคม
1. สภาพภูมิประเทศและ ภูมิอากาศ เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรม	1. มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มา ช่วยเพิ่มผลผลิตการเกษตร	1. สินค้าเกษตรส่วนใหญ่ถูกผลิตเพื่อ จำหน่ายมากกว่าบริโภคในครัวเรือน	1. มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์
2. ถนนเส้นหลักอยู่ในสภาพดี	2. มีระบบการผลิตด้านการเกษตรที่ หลากหลาย	2. ซื่อ-ขาย สินค้าเกษตรผ่านคนกลาง	2. เป็นสังคมเกษตรกรรมมีการพึ่งพาอาศัย และช่วยเหลือกัน
3. มีแหล่งน้ำใช้เพื่อการเกษตร		3. มีแหล่งเงินทุนที่เข้าถึงได้	3. ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน และสามารถสื่อสารภาษาไทยได้
4. มีศักยภาพในการพัฒนาเป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3. มีหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ด้าน การเกษตรประจำอยู่ในพื้นที่		

ตารางที่ 4.29 สภาพปัญหาของชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาการเกษตร

กายภาพ	ชีวภาพ	เศรษฐกิจ	สังคม
1. แหล่งน้ำมักขาดน้ำทำการเกษตร ในฤดูแล้ง	1. โรค และแมลงศัตรูพืช 2. โรคสัตว์	1. ต้นทุนการผลิตสูง 2. ราคาผลผลิตตกต่ำ	1. การรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพ ไม่เข้มแข็ง
2. ถนนเข้าสู่พื้นที่การเกษตรไม่สะดวก	3. การใช้ปุ๋ยเคมี/สารเคมีในปริมาณมาก	3. ค่าครองชีพสูง	2. การติดสุราขเสพติดของคนในครอบครัว
3. ดินเสื่อมโทรมในบางพื้นที่	4. ขาดแหล่งพันธุ์ดี	4. ปัญหาหนี้สิน	3. ครัวเรือนเกษตรมีการศึกษาต่ำ และมี อายุมาก (มากกว่า 50 ปี)
4. การตกค้างของสารเคมีใน สิ่งแวดล้อม	5. เกษตรกรขาดความรู้ในการ บริหารจัดการด้านการผลิต	5. ขาดแรงงานภาคเกษตร 6. ไม่มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเอง	4. การว่างงานของคนในชุมชนหลังฤดู เก็บเกี่ยว
5. ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย	6. การผลิตมุ่งเน้นปริมาณมากกว่า คุณภาพ	7. ขาดแหล่งรับซื้อผลผลิต 8. ขาดเงินทุนหมุนเวียน	5. คนย้ายออกไปหางานทำนอกพื้นที่ 6. ที่ดินทำกิน ไม่มีเอกสารสิทธิ์
6. ภัยธรรมชาติ			
7. การเผาในพื้นที่เกษตรกรรม			

4.2 ความต้องการของชุมชนด้านการพัฒนาการเกษตร

สรุปความต้องการของชุมชนด้านการพัฒนาการเกษตร แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ กายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.30 สภาพความต้องการของชุมชนด้านการพัฒนาการเกษตร

กายภาพ	ชีวภาพ	เศรษฐกิจ	สังคม
1. พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้สามารถใช้ได้ตลอดทั้งปี	1. พัฒนาคูณภาพสินค้าเกษตรให้มีมาตรฐานตรงตามความต้องการของผู้บริโภค	1. พัฒนาระบบการตลาดของชุมชนให้มีความเป็นธรรมแก่เกษตรกร	1. ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ที่จะมาทดแทนคนรุ่นเก่าในอนาคต
2. แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านดิน น้ำ และมลภาวะทางอากาศ	2. พัฒนาองค์ความรู้ด้านการผลิต และการตลาดให้แก่เกษตรกร	2. พัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน	2. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบในชุมชน
3. ซ่อมแซมและบำรุงรักษาถนนที่เข้าสู่พื้นที่เกษตรให้มีสภาพดี			

4.3 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT)

4.3.1 จุดแข็ง (Strengths)

- 1) มีสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และคุณภาพดินเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม
- 2) ถนนเส้นหลักที่ใช้ในการคมนาคมภายในตำบลส่วนใหญ่มีสภาพใช้การได้ดี
- 3) ประชากรในตำบลมีจำนวนมากประกอบอาชีพหลักด้านการเกษตร ทำให้มีการถ่ายทอดความรู้ด้านการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ภายในครัวเรือน

4.3.2 จุดอ่อน (Weakness)

- 1) การกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร ส่วนแหล่งน้ำที่มีใช้ในปัจจุบันนั้นพบว่ามีสภาพตื้นเขิน
- 2) ถนนเข้าสู่พื้นที่การเกษตรมีสภาพชำรุดเสียหายโดยเฉพาะในฤดูฝนทำให้การเดินทาง และขนส่งผลผลิตทางการเกษตรมีความยากลำบาก
- 3) เกษตรกรในตำบลขาดความรู้ในการวางแผนการผลิต
- 4) เกษตรกรขาดการรวมกลุ่ม
- 5) เกษตรกรเพิ่มรอบการผลิตทางการเกษตรต่อปีมากขึ้นเพื่อให้มีรายได้สูงขึ้นส่งผลให้ดินเริ่มเสื่อมโทรมจากการใช้สารเคมีในปริมาณมากเป็นระยะเวลานาน
- 6) ขาดการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้น้ำ การใช้สารเคมี ขยะมูลฝอย ฯลฯ มีการบุกรุกป่าเพื่อทำการเกษตร เช่น ปลูกยางพารา ปลูกข้าวโพด ฯลฯ

4.3.3 โอกาส (Opportunities)

- 1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 รวมทั้งนโยบายภาครัฐที่สนับสนุนการพัฒนาด้านการเกษตร เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย ฯลฯ
- 2) ภาครัฐให้ความสำคัญด้านการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจ ดูแลรักษา และฟื้นฟูพื้นที่ของตนเอง
- 3) มีหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ด้านการเกษตรประจำอยู่ในพื้นที่

4.3.4 อุปสรรค (Threats)

- 1) การเกิดภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง อุทกภัย ดินโคลนถล่ม ไฟป่า ภัยหนาว
- 2) พื้นที่เป็นเขาสูงชัน และเป็นป่าต้นน้ำซึ่งประชากรในตำบลไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้เนื่องจากอยู่ในเขตอนุรักษ์

- 3) พื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ เกษตรกรขาดพื้นที่ทำกิน และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้
- 4) การนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันกับผู้ประกอบการท้องถิ่น โดยเฉพาะพืชผัก ผลไม้เมืองหนาว
- 5) เกิดโรคระบาดในพืช และสัตว์ ทำให้ผลผลิตเสียหาย ผู้บริโภคเกิดความไม่มั่นใจในคุณภาพสินค้าเกษตร
- 6) ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมีราคาเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ตามราคาที่กำหนดจากแหล่งตลาด ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกษตรกรมีความจำเป็นต้องใช้ในการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมี น้ำมันเชื้อเพลิง
- 7) ราคาผลผลิตทางการเกษตรส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับราคากำหนดราคาของพ่อค้าคนกลางทำให้ราคาราคาในแต่ละปีไม่แน่นอน และเกษตรกรไม่สามารถต่อรองราคาได้

ตารางที่ 4.31 วิเคราะห์จุดแข็งภายใน กับ โอกาสภายนอก

จุดแข็ง (S) ปัจจัยภายใน	โอกาส (O) ปัจจัยภายนอก
1. มีสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และคุณภาพดิน เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม	1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ ที่ 12 รวมทั้งนโยบายภาครัฐที่สนับสนุนการ พัฒนาด้านการเกษตร เช่น การท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ สินค้าเกษตร และอาหารปลอดภัย ฯลฯ
2. ถนนเส้นหลักที่ใช้ในการคมนาคมภายใน ตำบลส่วนใหญ่มีสภาพใช้การได้ดี	2. ภาครัฐให้ความสำคัญด้านการป้องกัน และ บรรเทาสาธารณภัย โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมี ส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจ ดูแลรักษา และ ฟื้นฟูพื้นที่ของตนเอง
3. ประชากรในตำบลระดับส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ หลักด้านการเกษตร ทำให้มีการถ่ายทอดความรู้ด้านการ ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ภายในครัวเรือน	3. มีหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ด้านการเกษตร ประจำอยู่ในพื้นที่
กลยุทธ์เชิงรุก (SO) : ใช้จุดแข็งเกาะกุมโอกาส	
1. การผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานรองรับความต้องการของตลาด	
2. การยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	

ตารางที่ 4.32 วิเคราะห์จุดแข็งภายใน กับ อุปสรรคภายนอก

จุดแข็ง (S) ปัจจัยภายใน	อุปสรรค (T) ปัจจัยภายนอก
<p>1. มีสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และคุณภาพดินเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม</p> <p>2. ถนนเส้นหลักที่ใช้ในการคมนาคมภายในตำบลส่วนใหญ่มีสภาพใช้การได้ดี</p> <p>3. ประชากรในตำบลระดับetàส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักด้านการเกษตร ทำให้มีการถ่ายทอดความรู้ด้านการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ภายในครัวเรือน</p>	<p>1. การเกิดภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง อุทกภัย ดินโคลนถล่ม ไฟป่า ภัยหนาว</p> <p>2. พื้นที่เป็นเขาสูงชัน และเป็นป่าต้นน้ำ ซึ่งประชากรในตำบลไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้เนื่องจากอยู่ในเขตอนุรักษ์</p> <p>3. พื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ เกษตรกรขาดพื้นที่ทำกิน และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้</p> <p>4. การนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันกับผู้ประกอบการท้องถิ่น โดยเฉพาะพืชผัก ผลไม้เมืองหนาว</p> <p>5. เกิดโรคระบาดในพืช และสัตว์ ทำให้ผลผลิตเสียหาย ผู้บริโภคเกิดความไม่มั่นใจในคุณภาพสินค้าเกษตร</p> <p>6. ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมีราคาเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ตามราคาที่กำหนดจากแหล่งตลาด ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกษตรกรมีความจำเป็นต้องใช้ในการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมี น้ำมันเชื้อเพลิง</p> <p>7. ราคาผลผลิตทางการเกษตรส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับราคากำหนดราคาของพ่อค้าคนกลางทำให้ราคาในแต่ละปีไม่แน่นอน และเกษตรกรไม่สามารถต่อรองราคาได้</p>
<p>กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) : ใช้จุดแข็งหลีกเลี่ยงภัยคุกคาม</p> <p>1. สนับสนุนการจัดการความเสี่ยงที่จะกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร</p> <p>2. ส่งเสริม และสนับสนุนการวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตร</p>	

ตารางที่ 4.33 วิเคราะห์จุดอ่อนภายใน กับ โอกาสภายนอก

จุดอ่อน (W) ปัจจัยภายใน	โอกาส (O) ปัจจัยภายนอก
<p>1. แหล่งน้ำสาธารณะของตำบลตำบลแต่มีไม่ครบทุกหมู่บ้าน ไม่เพียงพอในการกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร ส่วนแหล่งน้ำที่มีใช้ในปัจจุบันั้นพบว่ามิสภาพดินเงิน</p> <p>2. ถนนเข้าสู่พื้นที่การเกษตรมีสภาพชำรุดเสียหาย โดยเฉพาะในฤดูฝนทำให้การเดินทาง และขนส่งผลผลิตทางการเกษตรมีความยากลำบาก</p> <p>3. เกษตรกรในตำบลขาดความรู้ในการวางแผนการผลิต</p> <p>4. เกษตรกรขาดการรวมกลุ่ม</p> <p>5. เกษตรกรเพิ่มรอบการผลิตทางการเกษตรต่อปีมากขึ้น เพื่อให้มีรายได้สูงขึ้นส่งผลให้ดินเริ่มเสื่อมโทรมจากการใช้สารเคมีในปริมาณมากเป็นระยะเวลานาน</p> <p>6. ขาดการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้น้ำ การใช้สารเคมี ขยะมูลฝอย ฯลฯ มีการบุกรุกป่าเพื่อทำการเกษตร เช่น ปลูกยางพารา ปลูกข้าวโพด ฯลฯ</p>	<p>1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 รวมทั้งนโยบายภาครัฐที่สนับสนุนการพัฒนาด้านการเกษตร เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สินค้าเกษตร และอาหารปลอดภัย ฯลฯ</p> <p>2. ภาครัฐให้ความสำคัญด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจ ดูแลรักษา และฟื้นฟูพื้นที่ของตนเอง</p> <p>3. มีหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ด้านการเกษตรประจำอยู่ในพื้นที่</p>
<p>กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) : เอาชนะจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาส</p> <p>1. พัฒนาองค์ความรู้เกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ</p> <p>2. สร้างความเข้มแข็งและเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร</p> <p>3. บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ</p> <p>4. ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร</p> <p>5. เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร</p> <p>6. เสริมสร้างการเรียนรู้และขยายผลการทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่</p>	

ตารางที่ 4.34 วิเคราะห์จุดอ่อนภายใน กับ อุปสรรคภายนอก

จุดอ่อน (W) ปัจจัยภายใน	อุปสรรค (T) ปัจจัยภายนอก
1. แหล่งน้ำสาธารณะของตำบลตำบลเตาไม่มีไม่ครบทุกหมู่บ้าน ไม่เพียงพอในการกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร ส่วนแหล่งน้ำที่มีใช้ในปัจจุบันนั้นพบว่าไม่มีสภาพดีเงิน	1. การเกิดภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง อุทกภัย ดินโคลนถล่ม ไฟป่า ภัยหนาว
2. ถนนเข้าสู่พื้นที่การเกษตรมีสภาพชำรุดเสียหายโดยเฉพาะในฤดูฝนทำให้การเดินทางและขนส่งผลผลิตทางการเกษตรมีความยากลำบาก	2. พื้นที่เป็นเขาสูงชัน และเป็นป่าต้นน้ำ ซึ่งประชากรในตำบลไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้เนื่องจากอยู่ในเขตอนุรักษ์
3. เกษตรกรในตำบลขาดความรู้ในการวางแผนการผลิต	3. พื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ เกษตรกรขาดพื้นที่ทำกิน และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้
4. เกษตรกรขาดการรวมกลุ่ม	4. การนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันกับผู้ประกอบการท้องถิ่น โดยเฉพาะพืชผัก ผลไม้เมืองหนาว
5. เกษตรกรเพิ่มรอบการผลิตทางการเกษตรต่อปีมากขึ้นเพื่อให้มีรายได้สูงขึ้นส่งผลให้ดินเริ่มเสื่อมโทรมจากการใช้สารเคมีในปริมาณมากเป็นระยะเวลานาน	5. เกิดโรคระบาดในพืช และสัตว์ ทำให้ผลผลิตเสียหาย ผู้บริโภคเกิดความไม่มั่นใจในคุณภาพสินค้าเกษตร
6. ขาดการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้น้ำ การใช้สารเคมี ขยะมูลฝอย ฯลฯ มีการบุกรุกป่าเพื่อทำการเกษตร เช่น ปลูกยางพารา ปลูกข้าวโพด ฯลฯ	6. ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมีราคาเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ตามราคาที่กำหนดจากแหล่งตลาด ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกษตรกรมีความจำเป็นต้องใช้ในการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมี น้ำมัน เชื้อเพลิง
	7. ราคาผลผลิตทางการเกษตรส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดราคาของพ่อค้าคนกลางทำให้ราคาในแต่ละปีไม่แน่นอน และเกษตรกรไม่สามารถต่อรองราคาได้

กลยุทธ์เชิงรับ (WT) : ลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงภัยคุกคาม

1. เสริมสร้างความรู้ การใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีให้กับเกษตรกรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

4.4 แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลทับเต่า

จากผลการวิเคราะห์ SWOT ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลทับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.4.1 ด้านการผลิต

- 1) การขอรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย GAP (ข้าว และ ถั่วเขียว)
- 2) จัดตั้งศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน
- 3) จัดอบรมการเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมือง

4.4.2 ด้านการตลาด

- 1) พัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรโดยใช้ระบบสหกรณ์
- 2) ตั้งคณะกรรมการระดับตำบลเพื่อควบคุมดูแลการซื้อขายที่เป็นธรรม

4.4.3 ด้านการพัฒนาเกษตรกร

- 1) รับสมัครเยาวชนเกษตรกรและพัฒนาให้เป็น Young Smart Farmer (YSF)
- 2) ประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน

4.4.4 ด้านการพัฒนาพื้นที่เกษตร

- 1) การจัดสร้างฝายชะลอน้ำ
- 2) การปรับปรุงถนนเพื่อการเกษตร
- 3) การขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ
- 4) การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตร

4.4.5 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 1) จัดอบรมและสร้างเครือข่ายลดการเผาระดับตำบล
- 2) จัดอบรมเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์
- 3) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

4.4.6 ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

- 1) การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านการเกษตรประจำตำบล

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลตำบลตำบ่อ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญ เป็น 3 ส่วน คือสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลตำบ่อ
- 1.1.2 เพื่อศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรตำบลตำบ่อ
- 1.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรตำบล
- 1.1.4 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลตำบ่อ

1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรในพื้นที่ตำบลตำบ่อ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรในปี พ.ศ.2563 จาก 25 หมู่บ้าน จำนวนรวมทั้งสิ้น 2,430 ครัวเรือน

2) กลุ่มตัวอย่าง โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตร ทาโรยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5 เปอร์เซ็นต์ จึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 343 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 25 หมู่บ้าน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสอบถามเกษตรกรในพื้นที่ของตำบลตำบ่อ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรตำบลตำบ่อ

ตอนที่ 2 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของตำบลต้า

ตอนที่ 3 ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของตำบลต้า

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรตำบลต้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย จำนวน 343 ราย ซึ่งระยะเวลาในการสอบถามอยู่ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2564 ถึง เดือนตุลาคม 2564

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

- 1) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปสำหรับค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่
- 2) วิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลต้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติพรรณนา ซึ่งประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด
- 3) วิเคราะห์ระดับปัญหา และข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลต้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลโดยเกณฑ์การให้คะแนนระดับปัญหาของเกษตรกรที่มีต่อการจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลต้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
- 4) วิเคราะห์ระดับความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลต้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลโดยเกณฑ์การให้คะแนนระดับความต้องการของเกษตรกรที่มีต่อการจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลต้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

1.3 การวิจัยเชิงคุณภาพ

1.3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้นำอาชีพทางการเกษตรในแต่ละสาขา ได้แก่ สาขาทำนา สาขาพืชไร่ สาขาพืชสวน สาขาปศุสัตว์ และสาขาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวนสาขาละ 5 ราย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจากหน่วยงานในพื้นที่ จำนวน 5 ราย รวมทั้งสิ้น 30 ราย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลทฤษฎี และแบบบันทึกการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยข้อมูลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาการเกษตร เพื่อนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์ และแนวทางการพัฒนาการเกษตรตำบลตำบล อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบบเจาะจง จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้นำอาชีพทางการเกษตรในแต่ละสาขา ได้แก่ สาขาทำนา สาขาพืชไร่ สาขาพืชสวน สาขาปศุสัตว์ และสาขาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวนสาขาละ 5 ราย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจากหน่วยงานในพื้นที่ จำนวน 5 ราย รวมทั้งสิ้น 30 ราย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2564 ถึง เดือนตุลาคม 2564

2) ข้อมูลทฤษฎี เพื่อเก็บข้อมูลสภาพภูมิศาสตร์ โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลทฤษฎีได้จาก แผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี 2561-2565 ขององค์การบริหารส่วนตำบลตำบล อำเภอเทิง สารสนเทศ วารสาร บทความทางวิชาการ งานวิจัยวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) มากำหนดเป็นกลยุทธ์ และแนวทางในการพัฒนาการเกษตรของตำบลตำบล อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

1.4 ผลการวิจัย

1.4.1 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลตำบลเต่า

1) จากการศึกษาข้อมูลความเป็นมาและลักษณะทั่วไป พบว่า ตำบลตำบลเต่า เป็นชุมชนโบราณที่เป็นแหล่งการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งของอำเภอเทิงในอดีต ประชากรมีทั้งคนพื้นถิ่นที่เรียกว่า “คนเมือง” และกลุ่มชาติพันธุ์คือ ชนเผ่าม้ง และชนเผ่าอาข่า เป็นที่ตั้งของ “ภูชี้ฟ้า” ซึ่งปัจจุบันเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียง ทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านที่แต่เดิมทำเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักแต่เพียงอย่างเดียว มีการปรับตัวเข้าสู่ภาคการท่องเที่ยว และบริการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่ผู้คนในชุมชน

2) จากการศึกษาข้อมูลลักษณะทางกายภาพ พบว่า ภูมิประเทศส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 90 เป็นพื้นที่สูง ด้านตะวันออกเป็นภูเขาสลับซับซ้อน ความสูงจากระดับทะเลเฉลี่ยประมาณ 1,000 เมตร และมี “ภูชี้ฟ้า” เป็นจุดสูงสุดซึ่งมีความสูงจากระดับทะเล 1,628 เมตร จากนั้นจะค่อยๆ ลดระดับความสูงลงมาทางด้านตะวันตกจนถึงที่ราบลุ่มบริเวณเชิงเขา ทรัพยากรป่าไม้ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ภูซาง และวนอุทยานภูชี้ฟ้า มี “แม่น้ำหาว” เป็นแหล่งน้ำสำคัญที่ใช้ทางการเกษตร สภาพภูมิอากาศร้อนชื้น มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว มีค่าอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34.8 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และค่าอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยมีค่า 12.8 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคมโดยเขตภูเขาจะมีอากาศเย็นสบายตลอดปี และมีอากาศหนาวจัดในฤดูหนาว ปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี 1,919.4 มิลลิเมตร มีฝนตกเฉลี่ย 146 วัน/ปี และมีฝนทิ้งช่วงปลายเดือน มิถุนายน – กรกฎาคม

3) จากการศึกษาข้อมูลลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่า ตำบลตำบลเต่า เป็นสังคมเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ในวัยแรงงาน และร้อยละ 70 สามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้ ปัญหาทางสังคมที่พบมาก คือ หนี้สินในครัวเรือน ยาเสพติด และการขาดแคลนแรงงาน ด้านประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่สืบทอดกันมานั้น ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน หรือทางศาสนา

4) จากการศึกษาข้อมูลลักษณะการประกอบอาชีพเกษตร พบว่า เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของคนในตำบลตำบลเต่า โดยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตมาอย่างต่อเนื่อง จากเดิมผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนมาเป็นการผลิตเพื่อขาย โดยใช้เทคนิคและเทคโนโลยีมาช่วยในการเพิ่มผลผลิตมากขึ้น เช่น การใช้พืช หรือสัตว์พันธุ์ดี การใช้เครื่องจักรการเกษตร สารเคมีทางการเกษตร เป็นต้น ด้านการตลาด ส่วนใหญ่มีการจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง นอกจากนี้ยังมีการผลิตในรูปแบบเกษตรพันธะสัญญาในพืชบางชนิดแต่เกษตรกรส่วนใหญ่

ยังขาดความรู้เกี่ยวกับวางแผนการผลิตที่เหมาะสม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเกษตรกร และสภาพแวดล้อมในระยะยาวได้

1.4.2 สภาพข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรตำบลต้าเต่า

1) จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรตำบลต้าเต่า พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 69.4 และเพศหญิง ร้อยละ 31.6 อายุระหว่าง 46 - 55 ปี มีอายุเฉลี่ย 46.21 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น มีสถานภาพสมรส และมีสมาชิกในครัวเรือน 5 คนขึ้นไป

2) จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรตำบลต้าเต่า พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีลักษณะการใช้แรงงานที่มาจากครัวเรือนและจากการจ้าง โดยจำนวนแรงงานเฉลี่ย 3.93 คน รายได้ในภาคเกษตร เฉลี่ย 52,649.59 บาท/ปี ส่วนใหญ่มาจากการทำไร่ และมีรายได้นอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 17,146.30 บาท/ปี ส่วนใหญ่มาจากการประกอบอาชีพรับจ้าง และมีรายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือนเฉลี่ย 69,795.89 บาท/ปี มีการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร มีที่ดินรวมทั้งหมดเพื่อทำการเกษตรเฉลี่ย 18.86 ไร่ แหล่งเงินทุนด้านการเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการกู้เงินจากแหล่งต่างๆ เฉลี่ย 0.98 แห่งและมีการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด

3) จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรตำบลต้าเต่า พบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นสมาชิกกลุ่ม จำนวน 1-2 กลุ่ม มีการเป็นสมาชิกกลุ่มเฉลี่ย 0.76 กลุ่ม และมีสถานภาพทางสังคม โดยมีตำแหน่งทางสังคม 1-2 ตำแหน่ง เฉลี่ย 0.44 ตำแหน่ง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนการพัฒนาการเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนการพัฒนาการเกษตรจากหอกระจายข่าวหมู่บ้าน และมีจำนวนครั้งในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เฉลี่ย 6.97 ครั้ง/ปี การติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐด้านการเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนมากไม่เคยติดต่อ และมีจำนวนการติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐด้านการเกษตร เฉลี่ย 1.24 ครั้ง/ปี

1.4.3 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนา

การเกษตร

จากการศึกษาปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร โดยรวมทั้ง 10 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร ด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม ด้านการคมนาคมขนส่ง ด้านกลุ่มเกษตรกร ด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต ด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง

1.4.4 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร

- 1) ปัญหาด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร มีข้อเสนอแนะว่า ราคาผลผลิตตกต่ำ พ่อค้าคนกลางกดราคา แนะนำให้มีการวางแผนการตลาดเพื่อรองรับสินค้าเกษตร
- 2) ปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม มีข้อเสนอแนะว่า ขาดแหล่งน้ำ ขาดองค์ความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช แนะนำให้มีการจัดอบรมด้านการบริหารจัดการน้ำและการจัดการศัตรูพืช
- 3) ปัญหาด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร มีข้อเสนอแนะว่า อุปกรณ์การเกษตรมีราคาแพง
- 4) ปัญหาด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต มีข้อเสนอแนะว่า ขาดแหล่งจำหน่ายสินค้าในชุมชนที่อาศัย
- 5) ปัญหาด้านการคมนาคมขนส่ง มีข้อเสนอแนะว่า ถนนไม่ดี
- 6) ปัญหาด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา มีข้อเสนอแนะว่า ขาดองค์ความรู้ ขาดบุคลากรที่ให้ความรู้ทางการเกษตรอย่างทั่วถึง
- 7) ปัญหาด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร มีข้อเสนอแนะว่า ดอกเบี้ยแพง
- 8) ปัญหาด้านกลุ่มเกษตรกร มีข้อเสนอแนะว่า ขาดการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายสินค้า, ขาดความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม
- 9) ปัญหาด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร มีข้อเสนอแนะว่า ปัญหาที่ดินทำการเกษตรไม่มีเอกสารสิทธิ์

1.4.5 ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของตำบลเตา

จากการศึกษาความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรทั้ง 10 ด้าน พบว่า

1) ด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	อยู่ในระดับมากที่สุด
2) ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร	อยู่ในระดับมาก
3) ด้านการคมนาคมขนส่ง	อยู่ในระดับมาก
4) ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม	อยู่ในระดับมาก
5) ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง	อยู่ในระดับมาก

6) ด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต	อยู่ในระดับมาก
7) ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร	อยู่ในระดับมาก
8) ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร	อยู่ในระดับมาก
9) ด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา	อยู่ในระดับมาก
10) ด้านกลุ่มเกษตรกร	อยู่ในระดับมาก

1.4.6 แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลตำบลเตา

1) ด้านการผลิต

- (1) การขอรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย GAP (ข้าว และ ถั่วเขียว)
- (2) จัดตั้งศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน
- (3) จัดอบรมการเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมือง

2) ด้านการตลาด

- (1) พัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรโดยใช้ระบบสหกรณ์
- (2) ตั้งคณะกรรมการระดับตำบลเพื่อควบคุมดูแลการซื้อขายที่เป็นธรรม

3) ด้านการพัฒนาเกษตรกร

- (1) รับสมัครเยาวชนเกษตรกรและพัฒนาให้เป็น Young Smart Farmer (YSF)
- (2) ประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน

4) ด้านการพัฒนาพื้นที่เกษตร

- (1) การจัดสร้างฝายชะลอน้ำ
- (2) การปรับปรุงถนนเพื่อการเกษตร
- (3) การขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ
- (4) การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตร

5) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- (1) จัดอบรมและสร้างเครือข่ายลดการเผาระดับตำบล
- (2) จัดอบรมเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์
- (3) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

5) ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

- (1) การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านการเกษตรประจำตำบล

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลตำบลเต่า เศรษฐกิจ สังคม ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกร ตลอดจนแนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลตำบลเต่า มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

2.1 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรโดยได้ศึกษาระดับปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร รวมทั้ง 10 ด้าน คือ ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การคมนาคมขนส่ง การศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา สินเชื่อเพื่อการเกษตร การเกษตร กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร อยู่ในระดับมาก และปัญหาการปรับปรุงพื้นที่การเกษตรมีค่าเฉลี่ยระดับปัญหามากที่สุด เนื่องจากสภาพพื้นที่บางส่วนของตำบลตำบลเต่าเป็นที่อกเขาสูงชัน อยู่แนวตะเข็บชายแดนยากแก่การเข้าถึงและมีที่ราบลุ่มบริเวณเชิงเขา ทรัพยากรป่าไม้ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ และวนอุทยาน จึงส่งผลให้ประสบปัญหาด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร และการครอบครองที่ดิน รองลงมา ได้แก่ ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม การคมนาคมขนส่ง กลุ่มเกษตรกร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา สินเชื่อเพื่อการเกษตร สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร และการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ สถาพร ดวงตา (2553) ที่พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ด้านกลุ่มเกษตรกร ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร ด้านการคมนาคมขนส่ง ด้านการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร และด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต ตามลำดับ และการศึกษาของ วิภาพร ศรีวิชัย และคณะ (2562) พบว่า ในด้านการตลาดของการศึกษาความต้องการส่งเสริมการผลิตอ้อยหลังนาของเกษตรกรในอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน พบปัญหาพ่อค้าคนกลางกดราคา รองลงมา คือ หน่วยงานภาครัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้องไม่มีตลาดรองรับ ราคาผลผลิตตกต่ำ ไม่คุ้มค่าลงทุน และไม่มีตลาดรับซื้อผลผลิต เช่นกัน

2.2 ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของตำบลตำบลเต่า โดยได้ศึกษาระดับความต้องการเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร รวมทั้ง 10 ด้าน คือ ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม

สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การคมนาคมขนส่ง การศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา ลินเชื่อเพื่อการเกษตร กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในปัจจัยด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรในปัจจัยต่างๆ อยู่ในระดับมาก 9 ด้าน ได้แก่ การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร การคมนาคมขนส่ง การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี การทำฟาร์ม การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต สภาพท้องถิ่น และทรัพยากร ลินเชื่อเพื่อการเกษตร การศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา และกลุ่มเกษตรกร ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพ ดวงตา (2553) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในปัจจัยต่างๆ ทั้ง 10 ปัจจัยอยู่ในระดับมาก และปัจจัยด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรมีระดับความต้องการมากที่สุด และฉวีวรรณ เจริญผ่อง และคณะ (2565) พบว่า ปัจจัยด้านการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรแปลงใหญ่โกโก้มากที่สุด เนื่องจากมีตลาดรองรับสินค้าที่แน่นอน และมีการรับประกันราคา ทำให้เกษตรกรมีความมั่นใจและตัดสินใจเข้าร่วมการเป็นสมาชิกกลุ่มฯ

2.3 แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลต้าเต่า

2.3.1 สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลต้าเต่า

1) ปัญหา ภาพรวมของความพึงพอใจในการทำกิจกรรมเกษตร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่คิดว่ายังไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพมากเท่าที่ควรเนื่องจากมีข้อจำกัด และอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรใน 4 ด้าน คือ ภาวะสุขภาพ สุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม

2) ข้อเสนอแนะ ควรนำปัญหาที่ชุมชนประสบมาวิเคราะห์ เพื่อให้เกษตรกรมีแนวทางในการพัฒนาการทำกิจกรรมเกษตรที่เหมาะสมกับตนเอง และสอดคล้องบริบทของพื้นที่ นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังสามารถนำแผนพัฒนาฯ ดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปี เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

2.3.2 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็น

จุดแข็ง (Strengths) ต่อการจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล คือ มีสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และคุณภาพดินเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม ถนนเส้นหลักที่ใช้ในการคมนาคมภายในตำบลส่วนใหญ่มีสภาพใช้การได้ดี ประชากรในตำบลต้าเต่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักด้านการเกษตร ทำให้มีการถ่ายทอดความรู้ด้านการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ภายในครัวเรือน

มีหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ด้านการเกษตรประจำอยู่ในพื้นที่ ปัจจัยภายในที่เป็นจุดอ่อน (Weakness) ต่อการจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล คือ การเกิดภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง อุทกภัย ดินโคลนถล่ม ไฟป่า ภัยหนาว การกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร ส่วนแหล่งน้ำที่มีใช้ในปัจจุบันนั้น พบว่ามีสภาพตื้นเขิน พื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นเขาสูงชัน และเป็นป่าต้นน้ำ ซึ่งประชากรในตำบลไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้เนื่องจากเป็นพื้นที่อนุรักษ์ ถนนเข้าสู่พื้นที่การเกษตรมีสภาพชำรุดเสียหายโดยเฉพาะในฤดูฝนทำให้การเดินทาง และขนส่งผลผลิตทางการเกษตรมีความยากลำบาก เกษตรกรในตำบลขาดความรู้ในการวางแผนการผลิต เกษตรกรเพิ่มรอบการผลิตทางการเกษตรต่อปีมากขึ้นเพื่อให้มีรายได้สูงขึ้นส่งผลให้ดินเริ่มเสื่อมโทรมจากการใช้สารเคมีในปริมาณมากเป็นระยะเวลานาน ขาดการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้น้ำ การใช้สารเคมี ขยะมูลฝอย ฯลฯ มีการบุกรุกป่าเพื่อทำการเกษตร เช่น ปลูกยางพารา ปลูกข้าวโพด ฯลฯ สำหรับปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาส (Opportunities) ต่อการจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 รวมทั้งนโยบายภาครัฐที่สนับสนุนการพัฒนาด้านการเกษตร เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สินค้าเกษตร และอาหารปลอดภัย ฯลฯ ภาครัฐให้ความสำคัญด้านการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจ ดูแลรักษา และฟื้นฟูพื้นที่ของตนเอง ปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรค (Threats) ต่อการจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล คือ พื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ เกษตรกรขาดพื้นที่ทำกิน และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ การนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันกับผู้ประกอบการท้องถิ่น โดยเฉพาะพืชผัก ผลไม้เมืองหนาว เกิดโรคระบาดในพืช และสัตว์ ทำให้ผลผลิตเสียหาย ผู้บริโภคเกิดความไม่มั่นใจในคุณภาพสินค้าเกษตร ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมีราคาเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ตามราคาที่กำหนด จากแหล่งตลาด ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกษตรกรมีความจำเป็นต้องใช้ในการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมี น้ำมันเชื้อเพลิง ราคาผลผลิตทางการเกษตรส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับราคากำหนดของพ่อค้าคนกลางทำให้ราคาในแต่ละปีไม่แน่นอน และเกษตรกรไม่สามารถต่อรองราคาได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วารุณี ลายหงส์ (2558) พบว่า ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของแต่ละศูนย์ที่แตกต่างกันจะ ส่งผลต่อการดำเนินงานที่แตกต่างกัน และกฤษฎาภรณ์ ชัยสุภักดิ์ (2555) พบว่า เกษตรกร กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรของเทศบาลตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมากที่สุด รวมทั้งด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และการหาสาเหตุของปัญหา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเสนอสภาพปัญหาของชุมชนเกี่ยวกับการเกษตร การหาวิธีแก้ไขปัญหาของชุมชน การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาชุมชน และวาระยุทธศาสตร์ (2560) พบว่า การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของกลุ่มผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ ส่งผลให้กลุ่มสามารถนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ไปกำหนดแนวทางการส่งเสริมกลุ่มให้มีความเข้มแข็งและประสบผลสำเร็จ ได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป

2.3.3 แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลตำบล อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ที่ได้จากวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปเป็นแนวทาง จำนวน 6 ด้าน ได้แก่

- 1) **ด้านการผลิต** ประกอบด้วย การขอรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย GAP (ข้าว และ ถั่วเขียว), การจัดตั้งศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน, การส่งเสริมการเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมือง
- 2) **ด้านการตลาด** ประกอบด้วย การพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรโดยใช้ระบบสหกรณ์, การจัดตั้งคณะกรรมการระดับตำบลเพื่อควบคุมดูแลการซื้อขายที่เป็นธรรม
- 3) **ด้านการพัฒนาเกษตรกร** ประกอบด้วย การรับสมัครเยาวชนเกษตรกรและพัฒนาให้เป็น Young Smart Farmer (YSF), การประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- 4) **ด้านการพัฒนาพื้นที่เกษตร** ประกอบด้วย การจัดสร้างฝายชะลอน้ำ, การปรับปรุงถนนเพื่อการเกษตร, การขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ, การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตร
- 5) **ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ประกอบด้วย การจัดอบรมและสร้างเครือข่ายลดการเผาระดับตำบล, การจัดอบรมเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์, การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 6) **ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร** ประกอบด้วย การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านการเกษตรประจำตำบล

จากการศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลระดับต่ำ ทั้ง 6 ด้านสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้นำข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร ปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะที่ได้จากการรวบรวมมาทำการวิเคราะห์ตามหลักวิชาการ ทำให้ได้ข้อสรุปที่มีความเหมาะสมกับบริบทของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ กฐิน ศรีมงคล (2542) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยในการพัฒนาการเกษตร ในทางสังคมศาสตร์หรือทางด้านสังคมมนุษย์ นั้นได้พิจารณาปัจจัยที่มีความจำเป็น 5 ประการ คือ ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การคมนาคมขนส่ง และปัจจัยที่เป็นตัวเร่งอีก 5 ประการ คือ การศึกษาทำให้เกิดการพัฒนาสินเชื่อเพื่อการเกษตร กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2559) ได้กล่าวถึงแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ว่าเป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิตชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน” ครอบคลุมการพัฒนาภาคการเกษตรใน 5 ด้าน ประกอบด้วยการสร้างเสริมเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนได้ในท้ายที่สุด

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

3.1.1 เกษตรกรได้รับทราบถึงแนวทางพัฒนาการเกษตรของตำบล

3.2 ข้อเสนอแนะต่อผู้นำชุมชน

3.2.1 ควรมีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนาตามความจำเป็นของเกษตรกรในแต่ละชุมชน โดยแบ่งเป็นระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อใช้เป็นกรอบเวลาในการเสนอขอโครงการ

3.2.2 ผู้นำต้องชี้แจงทำความเข้าใจกับชาวบ้านในพื้นที่ว่าการดำเนินการพัฒนาในทุกขั้นตอนเป็นการร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ใช่การรอรับความช่วยเหลือแต่เพียงอย่างเดียว

3.2.3 การวัดผลสำเร็จของการพัฒนาต้องประเมินให้ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ไม่ควรใช้รายได้เป็นตัวชี้วัดแต่เพียงอย่างเดียวซึ่งอาจทำให้ไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์

3.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3.1 สามารถนำแนวทางการพัฒนาดังกล่าวไปจัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำปีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของเกษตรกร

3.3.2 การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานจะทำให้ประสบผลสำเร็จในระดับที่สูงขึ้น

3.3.3 ควรส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนาให้มีความรู้ และประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง

3.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.4.1 ควรทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ทุก 5 ปี เพื่อเป็นการทบทวนสถานการณ์ในพื้นที่ให้เป็นปัจจุบัน และสอดคล้องกับกรอบระยะเวลาของแผนพัฒนาท้องถิ่นที่จัดทำโดยองค์การบริหารส่วนตำบล

3.4.2 ควรทำการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการเกษตรในระดับต่างๆ

3.4.3 ควรทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเกษตรในแต่ละเรื่องว่ามีวิธีการและขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2564). รายงานทะเบียนเกษตรกร. สืบค้นจาก http://farmer.doae.go.th/farmer/report_all
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). คู่มือผู้ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เรื่อง การจัดการกระบวนการเรียนรู้. นนทบุรี: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). คู่มือผู้ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรแบบมีส่วนร่วม. นนทบุรี: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). คู่มือผู้ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เรื่อง การทำงานส่งเสริมการเกษตรกับชุมชน. นนทบุรี: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมส่งเสริมการเกษตร.. (2556). คู่มือผู้ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตร. นนทบุรี: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2559). การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกต.). กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). คู่มือและวิธีการปฏิบัติงาน ระบบส่งเสริมการเกษตร (*Training and Visit System : T & V System*). นนทบุรี: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมพัฒนาที่ดิน. (2557). ระบบตรวจสอบการใช้ที่ดิน. สำนักสำรวจดินและวิทยทรัพยากรดิน. สืบค้นจาก <http://eis.ldd.go.th/lddeis>
- กรมอุตุนิคมวิทยา. (2564). สถิติภูมิอากาศ. สืบค้นจาก <http://tmd.go.th>
- กฐิน ศรีมงคล. (2542). การพัฒนาชุมชน และการพัฒนาการเกษตร. เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กรีฑาภรณ์ ชัยสุภลักษณ์. (2555). การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรของเทศบาลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- กันยารัตน์ เชื้อวเวช. (2553). การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในตำบลวังคั้ง อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี. สำนักส่งเสริมและฝึกอบรมกำแพงแสน. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, นครปฐม.

- เกศินี ปายะนันท์. (2544). *การพัฒนาชุมชนกับการพัฒนาการเกษตร*. ภาควิชา ส่งเสริมและ นิเทศ ศาสตร์เกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- จาดุรัตน์ หงษ์หิน. (2560). *แนวทางการพัฒนาการผลิตและการตลาดสินค้าในจังหวัดพะเยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ฉวีวรรณ เจริญพ่อง และคณะ. (2565). ปัจจัยการตัดสินใจเข้าร่วมเกษตรแปลงใหญ่โกโก้ของ เกษตรกรในอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง. *วารสารแก่นเกษตร* 50, 3 (พฤษภาคม- มิถุนายน) : 710-718.
- เพชร โทพล. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ ปีกององค์การบริหารส่วนตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต) .มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- พัฒนา สุขประเสริฐ. (2542). *การแพร่และการกระจายเทคโนโลยี*. ภาควิชา ส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ เกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- วรธมาศ แสงประทุม. (2560). *การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ ตำบลวังโดนด อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วราวุธ อโณทัย. (2552). *แนวทางการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรเกาะบูโหล่น ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วารุณี ลายหงส์. (2558). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์การจัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัด สระบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วิกิพีเดีย. (2564). *การวิเคราะห์สวอด*. สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/การวิเคราะห์สวอด>
- วิภาพร ศรีวิชัย และคณะ. (2562). *ความต้องการการส่งเสริมการผลิตถั่วเหลืองหลังนาของ เกษตรกรในอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน*. ใน การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ครั้งที่ 9 วันที่ 29 พฤศจิกายน 2562 อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 1204-1215.
- สถาพร ดวงตา. (2553). *ความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโป่ง อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.

- สายสุดา สุขมาก. (2559). *แนวทางการพัฒนาการบริการด้านงานส่งเสริมการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุปริญญา รัตนคุณยวิจิตร. (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าแวง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2559). *แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)*. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลดับเต่า. (2562). *แผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี 2561-2565*. สืบค้นจาก http://www.tubtaochoeng.go.th/index.php?_mod=ZmlsZXM&type=NTk
- อัจฉรา ม่วงสุข. (2562). *แนวทางการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดนครสวรรค์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- อำนาจ ศรีเทพ. (2551). *ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์ เลขที่.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลตำบลตำบล อำเภอเทิ่ง จังหวัดเชียงราย

วัน/เดือน/ปี...../...../.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นาย/นาง/นางสาว..... นามสกุล

.....

บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... บ้าน..... ตำบลตำบลตำบล อำเภอเทิ่ง จังหวัด
เชียงราย

คำชี้แจง: การสอบถามข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ ไปทำการศึกษาวิจัยถึงความต้องการของเกษตรกรเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลตำบลตำบล อำเภอเทิ่ง จังหวัดเชียงราย ซึ่งข้อมูลต่างๆ ที่ท่านได้กรอกลงในแบบสอบถาม จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาอาชีพการเกษตร ตลอดจนเป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการต่อผู้ศึกษาวิจัย และผู้ศึกษาวิจัยขอรับรองว่าคำตอบที่ท่านได้ตอบในแบบสอบถามทั้งหมดจะไม่เกิดผลเสียหรือก่อให้เกิดความเสียหายแต่อย่างใด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ก. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพการสมรส

() โสด () หม้าย

() หย่าร้าง () สมรส

() แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษาสูงสุด

- () ไม่ได้รับการศึกษา/ไม่จบภาคบังคับ
- () ประถมศึกษาต้น () ประถมศึกษาปลาย
- () มัธยมศึกษาตอนต้น () มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
- () อนุปริญญา/ปวส. () ปริญญาตรี
- () สูงกว่าปริญญาตรี
- () อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. มีสมาชิกในครัวเรือน รวมทั้งหมด.....คน

ข. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

6. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตร

- () จากครัวเรือน.....คน
- () จากการจ้าง.....คน
- รวมจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติการเกษตรทั้งหมด จำนวน..... คน

7. รายได้ในภาคการเกษตร (เฉพาะกลุ่มเป้าหมาย) ได้แก่

7.1 รายได้ในภาคการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () เลี้ยงสัตว์ เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
- () ประมง เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
- () ทำนา เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
- () ทำสวน เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
- () ทำไร่ เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
- () อื่นๆ โปรดระบุ..... เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
- รวมรายได้ทั้งหมดเป็น จำนวนเงิน.....บาท/ปี

7.2 รายได้นอกภาคการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ค่าขาย เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
- () รับจ้าง เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
- () หักค่าธรรมเนียม เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
- () อื่นๆ โปรดระบุ..... เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี
- รวมรายได้ทั้งหมดเป็น จำนวนเงิน.....บาท/ปี

8. พื้นที่ถือครองที่ทำกรเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ของตนเอง จำนวน.....ไร่
- () เช่าผู้อื่น จำนวน.....ไร่
- () อื่นๆ โปรดระบุ..... จำนวน.....ไร่
- รวมพื้นที่ถือครองทั้งหมด จำนวน.....ไร่

9. แหล่งเงินทุน

- () ไม่ได้กู้ยืม/ใช้เงินออมในครอบครัวเพียงอย่างเดียว
- () กู้ยืม ได้แก่ (ระบุแหล่งเงินทุนได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
- () กู้จากสหกรณ์การเกษตร
- () กู้จากกลุ่มแม่บ้าน
- () กู้จากกองทุนหมู่บ้าน
- () กู้จากนายทุนในท้องถิ่น
- () จากญาติพี่น้อง
- () อื่นๆ โปรดระบุ.....
- รวมแหล่งเงินทุนทั้งหมด จำนวน.....แหล่ง

ค. ข้อมูลด้านสังคม

10. การเข้าร่วมสมาชิกกลุ่ม (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ไม่เป็น

() เป็น ได้แก่ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

() กลุ่มเกษตรกร

() กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.

() กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

() กลุ่มสหกรณ์

() กลุ่มออมทรัพย์

() อื่นๆ โปรดระบุ.....

รวมการเป็นสมาชิกกลุ่มทั้งหมด จำนวน.....กลุ่ม

11. สถานภาพทางสังคม (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ไม่เป็น

() เป็น ได้แก่ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

() กำนัน

() ผู้ใหญ่บ้าน

() ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

() คณะกรรมการหมู่บ้าน

() สมาชิก อบต.

() อสม.ประจำหมู่บ้าน

() อื่นๆ โปรดระบุ.....

รวมสถานภาพทางสังคมทั้งหมด จำนวน.....ตำแหน่ง

12. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของตำบล จากแหล่งใดบ้าง

() ไม่เคยได้รับ

() เคยได้รับ (ระบุแหล่งข่าวสารได้มากกว่า 1 ข้อ)

() วิทยุกระจายเสียง

จำนวน.....ครั้ง/ปี

() เอกสาร-สารสาร

จำนวน.....ครั้ง/ปี

() เพื่อนบ้านเกษตรกร

จำนวน.....ครั้ง/ปี

() หอกระจายข่าวหมู่บ้าน

จำนวน.....ครั้ง/ปี

() หน่วยงานภาครัฐด้านการเกษตร

จำนวน.....ครั้ง/ปี

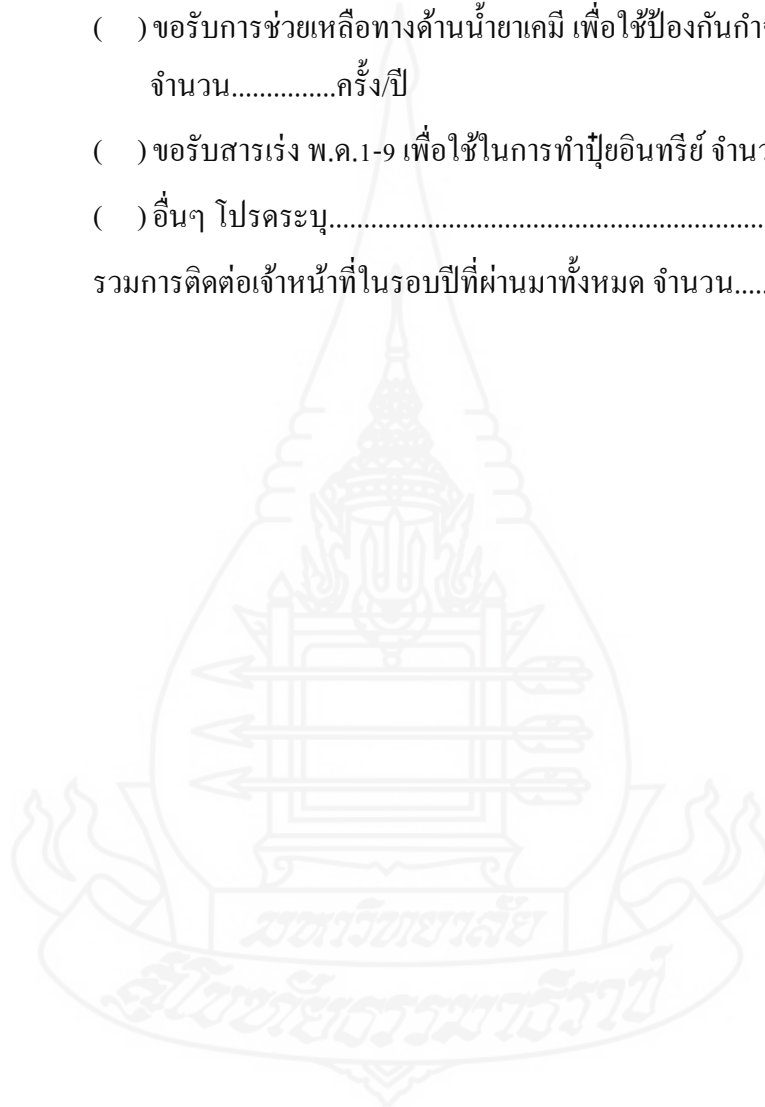
() อื่นๆ โปรดระบุ.....

จำนวน.....ครั้ง/ปี

รวมการได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งหมด จำนวน.....ครั้ง/ปี

13. ในรอบปีที่ผ่านมาท่านเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐด้านการเกษตรบ้างหรือไม่

- () ไม่เคย
- () เคยได้รับ โปรแกรมหรือเรื่องที่ติดต่อ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () ขอเอกสารประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ทางการเกษตร จำนวน.....ครั้ง/ปี
- () ขอรับการช่วยเหลือทางด้านน้ำยาเคมี เพื่อใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืช
จำนวน.....ครั้ง/ปี
- () ขอรับสารเร่ง พ.ค.1-9 เพื่อใช้ในการทำปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน.....ครั้ง/ปี
- () อื่นๆ โปรแกรม..... จำนวน.....ครั้ง/ปี
- รวมการติดต่อเจ้าหน้าที่ในรอบปีที่ผ่านมาทั้งหมด จำนวน.....ครั้ง/ปี

ตอนที่ 2 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร

ในระยะเวลาที่ผ่านมาท่านคิดว่าเกษตรกรมีปัญหาด้านการเกษตร และมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง

คำชี้แจง ให้ท่านใส่เครื่องหมาย (✓) ในข้อที่ท่านเห็นว่ามี ความใกล้เคียงกับระดับความต้องการของท่าน มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 5=ต้องการมากที่สุด หมายถึง มีปัญหามากที่สุด
- 4=ต้องการมาก หมายถึง มีปัญหาการค่อนข้างมาก
- 3=ต้องการปานกลาง หมายถึง มีปัญหาปานกลาง
- 2=ต้องการน้อย หมายถึง มีปัญหาเพียงเล็กน้อย
- 1=ต้องการน้อยที่สุด หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร					
1.1 มีปัญหาการจัดตั้งตลาดเกษตรกรภายในชุมชน เพื่อซื้อขาย ผลผลิตทางการเกษตรโดยตรงระหว่างเกษตรกรกับผู้ซื้อ					
1.2 มีปัญหาการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิต การตลาด และราคาสินค้าเกษตรให้แก่เกษตรกรภายในชุมชน รับทราบเป็นประจำ					
1.3 มีปัญหาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผลผลิต หรือการถนอม อาหารภายในชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร					
1.4 มีปัญหาการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรออนไลน์					
1.5 มีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน และหลักเกณฑ์การ ซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นธรรม เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ให้แก่ผู้ซื้อ และผู้ขาย					
1.6 มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					

ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
2. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม					
2.1 มีปัญหาเกี่ยวกับการนำสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) มาใช้ในการวางแผนการผลิตสินค้าเกษตร					
2.2 มีปัญหาการใช้พันธุ์พืช หรือพันธุ์สัตว์ ที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่					
2.3 มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืช ได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ					
2.4 มีปัญหาการใช้น้ำเพื่อการเกษตรโดยไม่มีประสิทธิภาพ					
2.5 มีปัญหาขาดความรู้หรือแนวทางการทำเกษตรปลอดภัย เช่น เกษตรอินทรีย์ หรือ GAP เป็นต้น					
2.6 มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					
3. สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร					
3.1 มีปัญหาสถานที่จัดจำหน่ายเครื่องมือ และวัสดุการเกษตร ในชุมชนไม่ครอบคลุมทั่วถึง					
3.2 มีปัญหาด้านการควบคุมคุณภาพ และราคา ของเครื่องมือ และวัสดุการเกษตร ที่มีจำหน่ายในชุมชนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม					
3.3 มีปัญหาเกษตรกรไม่สามารถหาซื้ออุปกรณ์การเกษตรที่ ต้องการได้จากภายในชุมชน					
3.4 มีปัญหาเกษตรกรไม่มีความรู้ขั้นพื้นฐานในการดูแล และ ซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมือหรืออุปกรณ์การเกษตร					
3.5 มีปัญหาการไม่มีให้บริการของเครื่องจักรกลการเกษตรที่ จำเป็นกับเกษตรกรภายในชุมชน เช่น เครื่องสีข้าวขนาดเล็ก เป็นต้น					

ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
3.6 มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					
4. สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต					
4.1 มีปัญหาขาดการสนับสนุนการทำเกษตรกรรมที่เป็น อัตลักษณ์ของชุมชน					
4.2 มีปัญหาเกษตรกรไม่รู้สีกฎภาคภูมิในอาชีพเกษตรกรรม					
4.3 มีปัญหาเกษตรกรไม่สามารถเข้าถึง โครงการความ ช่วยเหลือด้านต่างๆ จากนโยบายภาครัฐได้					
4.4 มีปัญหาด้านการจัดสรร และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็น ธรรมแก่เกษตรกร เช่น ผู้เช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร เป็นต้น					
4.5 มีปัญหาขาดแคลนแหล่งขายสินค้า และบริการที่เกษตรกร ต้องการภายในชุมชน					
4.6 มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					
5. การคมนาคมขนส่ง					
5.1 มีปัญหาด้านถนนลำเลียงผลผลิตการเกษตรในชุมชน ชำรุด ทรุดโทรม ขาดการบำรุงรักษา					
5.2 มีปัญหาด้านการเก็บเกี่ยว การคัดเกรด และการบรรจุหีบห่อ ที่ไม่เหมาะสม จนเกิดความเสียหายของผลผลิตระหว่างการขนส่ง					
5.3 มีปัญหาเกษตรกรขาดความรู้ด้านการขนส่งสินค้าเกษตรที่ เหมาะสม					

ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
5.4 มีปัญหาขาดจุดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรตามฤดูกาลในชุมชนอย่างทั่วถึง ทำให้ต้องเดินทางระยะไกลเพื่อไปขายผลผลิต					
5.5 มีปัญหาด้านพิธีการขออนุญาตเพื่อขนย้าย และกระจายผลผลิตเกษตร ที่มีขั้นตอนมากเกินไป และดำเนินการล่าช้า					
5.6 มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					
6. การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา					
6.1 มีปัญหาเกี่ยวกับการเสนอความคิดเห็น สะท้อนปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรในชุมชน					
6.2 มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดอบรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ที่ไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรในชุมชน					
6.3 มีปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึง โอกาสทางการศึกษาของเกษตรกรในวัยทำงาน					
6.4 มีปัญหาความไม่ต่อเนื่องในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร					
6.5 มีปัญหาเกษตรกรรุ่นใหม่ หรือเยาวชนเกษตรกรในชุมชน ขาดความรู้ ขาดประสบการณ์ และทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรม					
6.6 มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					

ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
7. สินเชื่อเพื่อการเกษตร					
7.1 มีปัญหาเกษตรกรไม่ได้รับรู้ข่าวสารด้านสินค้าและบริการ สินเชื่อเพื่อการเกษตรอย่างรวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์					
7.2 มีปัญหาเกษตรกรขาดความรู้ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร ประเภทต่างๆ					
7.3 มีปัญหาสถาบันการเงินในชุมชน เช่น กองทุนหมู่บ้าน ไม่มี หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการให้บริการสินเชื่อที่เหมาะสมกับ สถานะทางเศรษฐกิจ					
7.4 มีปัญหาเกษตรกรไม่สามารถหาบุคคลที่ให้คำปรึกษา ทางการเงินได้ภายในชุมชน					
7.5 มีปัญหาไม่มีร้านค้าในชุมชนให้บริการด้านสินเชื่อเพื่อการ ผลิตแก่เกษตรกร					
7.6 มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					
8. กลุ่มเกษตรกร					
8.1 มีปัญหาเกษตรกรขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมาย และความสำคัญของกลุ่มเกษตรกร					
8.2 มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร					
8.3 มีปัญหาสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมของกลุ่ม					
8.4 มีปัญหาไม่มีการประเมินศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร ทำให้ กลุ่มขาดทิศทางการดำเนินการในอนาคต					
8.5 มีปัญหาไม่มีการรวมกลุ่มเกษตรกรในรูปแบบเครือข่าย ทำให้กลุ่มพัฒนาได้ช้า					

ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
8.6 มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					
9. การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร					
9.1 มีปัญหาที่เกิดจากการทำเกษตรกรรมเชิงเดี่ยวมาอย่าง ยาวนาน ทั้งด้านการผลิต การตลาด และสภาพแวดล้อม					
9.2 มีปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ					
9.3 มีปัญหาดินเสื่อมโทรม					
9.4 มีปัญหาสารเคมีตกค้างในร่างกาย และสิ่งแวดลอม					
9.5 มีปัญหาการตรวจสอบข้อมูลการเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ ไม่มีเอกสารสิทธิ์					
9.6 มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					
10. การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง					
10.1 มีปัญหาเกี่ยวกับแผนพัฒนาระดับชุมชนที่ไม่สอดคล้อง กับแผนพัฒนาระดับชาติ					
10.2 มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร ระดับหมู่บ้าน และตำบล ที่ไม่เหมาะสม					
10.3 มีปัญหาเกษตรกรไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการ และ นโยบายของภาครัฐในการพัฒนาการเกษตร อย่างรวดเร็ว และทัน ต่อสถานการณ์					

ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
10.4 มีปัญหาเกี่ยวกับอัตราจัดเก็บภาษีที่ดินไม่เหมาะสมกับ สถานการณ์					
10.5 มีปัญหาเกษตรกรไม่มีบทบาท หรือไม่มีส่วนร่วมในการ เสนอความต้องการพัฒนาในด้านต่างๆ					
10.6 มีปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....					

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลความต้องการของเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลระดับอำเภอเชิง จังหวัดเชียงราย ตามปัจจัยในการพัฒนาการเกษตร จำนวน 10 ปัจจัย ได้แก่ ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต การคมนาคมขนส่ง การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนาลินเชื่อเพื่อการเกษตร กลุ่มเกษตรกร การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง รวมทั้งหมดเป็น 10 ปัจจัยที่จำเป็นในการพัฒนาการเกษตร

คำชี้แจง ให้ท่านใส่เครื่องหมาย(✓) ในข้อที่ท่านเห็นว่ามีความใกล้เคียงกับระดับความต้องการของท่านมากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 5=ต้องการมากที่สุด หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด
 4=ต้องการมาก หมายถึง มีความต้องการค่อนข้างมาก
 3=ต้องการปานกลาง หมายถึง มีความต้องการปานกลาง
 2=ต้องการน้อย หมายถึง มีความต้องการเพียงเล็กน้อย
 1=ต้องการน้อยที่สุด หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด

ความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1. ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร					
1.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งตลาดเกษตรกรภายในชุมชน เพื่อซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรโดยตรงระหว่างเกษตรกรกับผู้ซื้อ อย่างน้อย 1 วัน/สัปดาห์					
1.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิต การตลาด และราคาสินค้าเกษตรให้แก่เกษตรกรภายในชุมชน รับทราบเป็นประจำ					
1.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนโครงการด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผลผลิต หรือ การถนอมอาหารภายในชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร					
1.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรออนไลน์					

ความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการกำหนดมาตรฐาน และหลักเกณฑ์การซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นธรรม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ซื้อและผู้ขาย					
2. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม					
2.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) มาใช้วางแผนด้านการผลิตสินค้าเกษตร					
2.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการใช้พันธุ์พืช หรือพันธุ์สัตว์ ที่เหมาะสมกับพื้นที่					
2.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช					
2.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ					
2.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตรปลอดภัย เช่น เกษตรอินทรีย์ หรือ GAP เป็นต้น					
3. สภาพท้องถิ่นและทรัพยากร					
3.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้มีสถานที่จัดจำหน่ายเครื่องมือ และวัสดุการเกษตรในชุมชนอย่างทั่วถึง					
3.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้มีมาตรการควบคุมด้านคุณภาพ และราคาของเครื่องมือ และวัสดุการเกษตรที่มีจำหน่ายในชุมชนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม					
3.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงอุปกรณ์การเกษตรที่ทันสมัยสมัยร่วมกับการใช้เทคนิคการผลิตที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นได้					

ความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
3.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีความรู้ขั้นพื้นฐานในการซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมือ และอุปกรณ์การเกษตรได้ด้วยตนเอง					
3.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีเครื่องจักรกลการเกษตรมาบริการในชุมชน เช่น โรงสีข้าวชุมชนขนาดเล็ก เป็นต้น					
4. สิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต					
4.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตรกรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน					
4.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรภาคภูมิใจกับอาชีพของตนเอง เช่น การประกาศเกียรติคุณแก่เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ เป็นต้น					
4.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าถึงโครงการความช่วยเหลือด้านต่างๆ จากนโยบายภาครัฐ เช่น การขึ้นทะเบียนเกษตรกร เป็นต้น					
4.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้คำแนะนำด้านการจัดสรร และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่เกษตรกร เช่น ผู้เช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร เป็นต้น					
4.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้มีแหล่งขายสินค้าและบริการที่เกษตรกรต้องการภายในชุมชน เพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการผลิตสินค้าเกษตรออกสู่ตลาด					
5. การคมนาคมขนส่ง					
5.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนด้านการปรับปรุง และบำรุงรักษา ถนนลำเลียงผลผลิตการเกษตรให้อยู่ในสภาพดี มีความพร้อม และมีความปลอดภัยอยู่เสมอ					

ความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
5.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีการปฏิบัติที่เหมาะสมด้านการเก็บเกี่ยว การคัดเกรด และการบรรจุหีบห่อ เพื่อลดความเสียหายของผลผลิตเมื่อถึงปลายทาง					
5.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีความรู้ด้านการขนส่งสินค้ารูปแบบต่างๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้วิธีการขนส่งผลผลิตการเกษตรที่เหมาะสมกับตนเองได้					
5.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการตั้งจุดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรตามฤดูกาลในชุมชนอย่างทั่วถึง เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางขนส่งสินค้าของเกษตรกร					
5.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้มีขั้นตอนการขออนุญาตเพื่อขนย้าย ตรวจสอบและกระจายผลผลิตเกษตรในพื้นที่ ที่กระชับ รวดเร็ว และโปร่งใส เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขนส่งสินค้า					
6. การศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนา					
6.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดเวทีชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ					
6.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในเรื่องที่มาจากความต้องการของเกษตรกรในชุมชน					
6.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้มีแนวทางขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เกษตรกรวัยทำงานให้ทั่วถึงอย่างเหมาะสม					

ความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
6.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง					
6.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้มีจัดเวทีเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ ภูมิปัญญา และทัศนคติของอาชีพเกษตรกร เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ แก่เยาวชนเกษตรกรหรือเกษตรกรรุ่นใหม่					
7.สินเชื่อเพื่อการเกษตร					
7.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ข่าวสารด้านสินค้าและบริการสินเชื่อเพื่อการเกษตรให้เกษตรกรทราบให้ทั่วถึงอย่างสม่ำเสมอ					
7.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการจัดเวทีอบรมให้ความรู้ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตรประเภทต่างๆ ให้แก่เกษตรกร					
7.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันการเงินของชุมชน เช่น กองทุนหมู่บ้าน มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการให้บริการสินเชื่อที่เหมาะสมกับสภาวะทางเศรษฐกิจ					
7.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันการเงินของชุมชน เช่น กองทุนหมู่บ้าน มีบริการให้คำปรึกษาทางการเงินแก่เกษตรกร					
7.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้ร้านค้าชุมชนหรือสหกรณ์มีบริการด้านสินเชื่อเพื่อการผลิตแก่เกษตรกร					
8. กลุ่มเกษตรกร					
8.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับความสำคัญ และกลุ่มเกษตรกรประเภทต่างๆ					

ความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
8.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มให้แก่เกษตรกรที่มีความประสงค์					
8.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนตามโครงสร้างการบริหาร					
8.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประเมินศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรตามหลักเกณฑ์และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาจัดทำแผนพัฒนากลุ่มต่อไป					
8.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรแต่ละประเภทในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมกันพัฒนาเครือข่ายให้เจริญก้าวหน้า					
9. การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร					
9.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรกรรมเชิงเดี่ยวเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่นๆ เช่น การทำเกษตรทฤษฎีใหม่					
9.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุน โครงการเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำเพื่อการเกษตรของเกษตรกรหรือชุมชน					
9.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับปรุงคุณภาพดิน และใช้แนวทางอนุรักษ์ทรัพยากรดินอย่างมีประสิทธิภาพในชุมชน					
9.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้มีมาตรการเกี่ยวกับการใช้ และการจัดการบรรจุภัณฑ์สารเคมีการเกษตรอย่างเหมาะสม					

ความต้องการของเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร	ความต้องการ				
	5	4	3	2	1
9.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรมที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ เช่น ชื่อผู้ครอบครอง พื้นที่แปลง และประวัติการทำกิจกรรมเกษตรในแปลง เป็นต้น ซึ่งสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ตามความเหมาะสม					
10. การวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง					
10.1 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนแนวทางการพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับชาติ					
10.2 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรระดับหมู่บ้าน และตำบล					
10.3 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการ และนโยบายของภาครัฐในการพัฒนาการเกษตรให้เกษตรกรได้รับทราบอยู่เสมอ					
10.4 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนการกำหนดอัตราจัดเก็บภาษีที่ดินให้เหมาะสมกับสถานการณ์					
10.5 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันส่งเสริม และสนับสนุนให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้านต่างๆ อย่างทั่วถึง					

ภาคผนวก ข

แบบบันทึกการสัมมนาแบบมีส่วนร่วม

แบบบันทึกการสัมมนาแบบมีส่วนร่วม
แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลดับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

ประเด็น

1. สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลดับเต่า
 - 1.1 ความเป็นมา และลักษณะทั่วไป
 - 1.2 ลักษณะทางกายภาพ
 - 1.3 ลักษณะทางสังคม และวัฒนธรรม
 - 1.4 ลักษณะการประกอบอาชีพเกษตร
 - 1.4.1 ด้านการเพาะปลูก
 - 1.4.2 ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
 - 1.4.3 ด้านการเลี้ยงสัตว์
 - 1.4.4 ระบบการผลิต
 - 1.4.5 การจัดการพื้นที่เพื่อการเพาะปลูก
2. ปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรตำบลดับเต่า
 - 2.1 ด้านตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร
 - 2.2 ด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการทำฟาร์ม
 - 2.3 ด้านสภาพท้องถิ่นและทรัพยากร
 - 2.4 ด้านสิ่งจูงใจเกษตรกรในการผลิต
 - 2.5 ด้านการคมนาคมขนส่ง
 - 2.6 ด้านการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนา
 - 2.7 ด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร
 - 2.8 ด้านกลุ่มเกษตรกร
 - 2.9 ด้านการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร
 - 2.10 ด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง
3. แนวทางการพัฒนาการเกษตรของตำบลดับเต่า

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายกษิตศ ศรีพันธุ์
วัน เดือน ปีเกิด	16 กรกฎาคม 2525
สถานที่เกิด	อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พืชสวนประดับ) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. 2547
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอเทิง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

